

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní
Katedra soukromoprávních disciplín

Charakteristika státní služby – státní zaměstnanec

Bakalářská práce

Characterization of civil service – civil servant

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Anna DOLEŽALOVÁ

AUTOR PRÁCE

Alexej POLEŠČUK

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 11. 08. 2022

.....

Alexej POLEŠČUK

ANOTACE

Účelem této práce je charakteristika pojmů „státní služba“ a „státní zaměstnanec“ a pochopení významu, které tyto pojmy obsahují. Při výkladu budeme postupovat od obecných až po konkrétní poznatky. Zasadíme státní službu do určitého kontextu a ten si blíže popíšeme. Kontextem je zde systém, jehož je státní služba součástí a tím je zde veřejná správa. Poznatky vymezující veřejnou správu nám pomůžou organizačně zařadit státní službu do tohoto systému a blíže pochopit význam této služby. Poté se zaměříme na právní úpravu regulující státní službu, a jak jí tato úprava ovlivňuje. Skrze tuto úpravu budeme v užším pojetí blíže specifikovat státní službu a státního zaměstnance. Státní službu budeme definovat na základě toho, kdo jí vykonává a jaký je její obsah činnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

veřejná správa * státní služba * ZSS * státní zaměstnanec * služební poměr * služební úřad * služební místo * představený

ANNOTATION

The purpose of this thesis is to characterize the term „civil service“ and „civil servant“, and understand the meaning these terms contain. During the interpretation we will proceed from general to specific findings. We will place the civil service in a certain context and describe it in more detail. The context here is the system of which the civil service is a part, and that is the public administration. Findings defining public administration will help us to organizationally place the civil service into this system and to understand the meaning of this service. We will then focus on the legislation regulating the civil service and how it affects it. Through this legislation, we will specify the civil service and civil servants in a narrower sense. We will define the civil service on the basis of who performs it what is its content of activity.

KEYWORDS

public administration * civil service * ZSS * civil servant * civil service employment * service authority * service post * senior civil servant

Obsah

1. Úvod	5
2. Veřejná správa	8
3. Formální a materiální pojetí veřejné správy	11
3.1. Formální pojetí	11
3.1.1. Přímý výkon státní správy	13
3.1.2. Nepřímý výkon státní správy.....	17
3.2. Veřejná správa v materiálním pojetí.....	21
3.2.1. Členění na základě kritéria veřejné moci	22
3.2.2. Další kritéria dělení	23
4. Správní právo a státní služba	26
4.1. Obecně ke správnímu právu a jeho prameny.....	26
4.2. Dělení správního práva	32
4.3. Zákon o státní službě, správní právo a státní služba.....	33
4.4. Historie státní služby a přijetí zákona o státní službě	38
5. Státní služba	43
5.1. Základní pojmy.....	44
5.2. Státní služba ve formálním a materiálním pojetím.....	51
5.2.1. Formální pojetí státní služby	51
5.2.1.1. Státní zaměstnanci	57
5.2.2. Materiální pojetí státní služby.....	60
5.3. Systemizace	67
6. Přijetí do služebního poměru	72
6.1. Předpoklady uchazeče pro přijetí do služebního poměru.....	72
6.2. Výběrové řízení	82
6.3. Průběh výběrového řízení a přijetí do služebního poměru	86
6.4. Neúspěšní žadatele.....	92
7. Závěr	93
8. Seznam použité literatury a další zdroje	95
9. Seznam příloh	100

1. Úvod

Státní služba je subsystém veřejné správy, jenž zajišťuje plnění veřejných úkolů státu a tím zajišťuje jeho řádné fungování. Občané se denně setkávají se státní službou a jejími zaměstnanci, když si potřebují vyřídit některé své úřední záležitosti. Stát v rámci státní služby poskytuje desítkám tisíc lidí zaměstnání a stabilitu napříč celou ČR. Jedná se o subsystém vcelku rozsáhlý, různorodý a také proměnlivý v čase. Asi největší proměnou v posledních letech prošel po přijetí zákona o státní službě a to oblastech právních poměru státních zaměstnanců a organizování státní služby. Úkolem této práce bude vymezit a pochopit význam, který se skrývá pod slovním spojením „státní služba“. Co si vlastně pod tímto pojmem představit, co tento pojem znamená. Význam, jenž se za tímto pojmem skrývá, je obsahově natolik široký, že s pouhou stručnou definicí si nevystačíme. Druhý důležitý pojem, který se budeme snažit v této práci definovat, bude „státní zaměstnanec“, neboť někdo musí státní službu vykonávat a zajistit její fungování. Zdroje, které budeme v rámci této práce využívat při definování státní služby a státního zaměstnance bude aktuální právní úprava a momentálně dostupná literatura pojednávající o tomto tématu.

Zvolil jsem si dané téma, neboť já sám zvažují kariéru státního zaměstnance ve služebním úřadu. Již na střední škole jsem zvolil studijní obor, který byl orientován právním směrem s určitým důrazem na veřejnou správu a také policejní činnost. Hlavní motivace pro mě byla jistota a stabilita zaměstnání. Avšak moje představa o tom co tento typ práce obnáší, byla velmi rudimentární. Moje idea byla, že zkrátka budu úředníkem, jenž vykonává činnosti pro stát. Po dlouhých úvahách a sebereflexi jsem si musel připustit nepříjemnou pravdu, já vlastně doopravdy nevím co je to státní služba, ani čím se vyznačuje státní zaměstnanec. Chtěl jsem si zvolit kariéru v oblasti, které doopravdy nerozumím a ani jí nedokážu definovat. Pokládal jsem si základní otázky, na které jsem neznal odpovědi. Co je to státní služba? Co je pro ní charakteristické? Kde je její místo ve státním aparátu? V čem se liší od ostatních oblastí veřejné správy? Jak je uspořádána? Co je obsahem její činnosti? Kdo jí řídí? Další otázky jsem si pokládal i o státním zaměstnanci, jelikož jsem usiloval o to být jeden z nich. Kdo je státní zaměstnanec? V čem se liší od zaměstnanců v soukromé sféře? Jaké podmínky musím splňovat, abych se stal

státních zaměstnancem? Jak vypadá proces přijetí takového zaměstnance do služebního poměru? Pokud bych se měl stát státním zaměstnancem, bylo nutné tyto základní znalostní nedostatky odstranit. Doplnit si potřebné znalosti ale bylo nezbytné také proto, abych učinil správné a informované rozhodnutí týkající mé budoucnosti. Zda je to opravdu cesta, kterou se chci ubírat.

Četl jsem monografie na téma státní služby, ale spatřoval jsem tam jeden důležitý nedostatek. Tyto knihy se zaměřovali na konkrétní otázky služebních vztahů a služebního poměru. I přesto že se jednalo o zajímavé informace, popisovaly mi určitý institut, se kterým se státní zaměstnanec setkává v praxi. Optika, kterou dané knihy volili, byla příliš úzká, neviděl jsem komplexní obraz státní služby. Potřeboval jsem chápat podstatu tohoto subsystému, jeho význam a kontext, ve kterém se nachází. Zkrátka jsem potřeboval chápat co je to státní služba a kdo je státním zaměstnancem?. A právě tímto směrem se chci ubírat i v této práci.

Státní služba je v podstatě státní správa v užším pojetí, je to tedy určitá oblast státní správy. Státní správa je součástí veřejné správy. Veřejná správa je systém, do něhož je státní služba zasazená. Pochopení základního významu tohoto systému, jeho třídění a co je pro něj charakteristické, je pro charakteristiku státní služby nezbytné. Nejen že nám bližší chápání veřejné správy, tuto službu zasadí do určitého kontextu, ale poznatky platné pro veřejnou správu se vztahují i na státní službu. Tyto informace nám umožní porozumění státní služby v širším pojetí. Tomu jsou zasvěcené **první dvě části práce**.

Samotná existence veřejné správy i státní služby a pravidla pro jejich fungování musí být upravené souborem právních norem. Tento soubor norem nazýváme správní právo a jemu se budeme věnovat ve **třetí části práce**. Uvedeme si, co je správní právo obecně, které normy jej tvoří a jak jej členíme. Důležitou část této kapitoly bude představovat zákon o státní službě.

Ve čtvrté části práce se zaměříme na vymezení podstaty státní služby na základě zákona o státní službě a dalších relevantních právních předpisů. Nejprve si uvedeme slovníček základních pojmů, se kterými se budeme při výkladu

setkávat a následně si vymezení státní službu ve formálním a materiálním pojetí. Tuto kapitolu završíme pojednáním o systemizaci.

V páté části práce se blíže zaměříme na státního zaměstnance. Popíšeme si předpoklady, které musí splňovat pro přijetí do služebního poměru, jenž budou sloužit jako určité definiční znaky těchto zaměstnanců. Na závěr si uvedeme výběrové řízení a samotný proces přijetí státního zaměstnance do služebního poměru.

V rámci této práce budeme při následném výkladu pro zákon o státní službě **užívat zkratku ZSS.**

2. Veřejná správa

Abychom pochopili co je to státní služba, jak je organizována a jaká je náplň její činnosti, tedy utvoření si základní představy o státní službě, je nezbytné si vymezit samotnou veřejnou správu, neboť státní služba je určitým podsystémem veřejné správy, konkrétně státní správy. Veřejná správa je tedy určitý systém, ze kterého následně vychází i státní služba a která je součástí tohoto systému.

Pro lepší pochopení veřejné správy je vhodné uvést její zařazení v kontextu státní moci. Na základě Ústavy ČR¹, se státní moc dělí do 3 hlavních kategorií, moc zákonodárná, moc soudní a moc výkonná. Každá z těchto moci má svoje vymezené postavení a vliv na fungování státního aparátu, společenství občanů ČR a dalších osob pohybujících se na území ČR, skrze svoje působnosti a své pravomoci. Předmětem této práce není přesně vymezit jejich postavení, působnost a pravomoci, a popsat jak zajišťují řádný chod státu a fungování lidského společenství na území ČR, nicméně je nutné toto dělení zmínit pro pochopení veřejné správy, z toho hlediska kam patří v rámci dělení státní moci, tedy jejího určitého organizačního zařazení. Veřejná správa je určitou podmnožinou moci výkonné,² z toho vyplývá skutečnost, že vláda jako vrcholný orgán moci výkonné stojí v jejím čele.

V rámci samotného vymezování pojmu veřejné správy je třeba mít na paměti, že zcela popsat její podstatu nelze a všeobecně uznávána definice pojmu neexistuje,³ neboť tento pojem a jeho význam se vyvíjí a proměňuje v čase, protože i samotná společnosti a její potřeby se vyvíjí a proměňují v čase, zároveň tento pojem zahrnuje velmi široky rozsah agend a činnosti. Různorodost a rozsah agend veřejné správy a jejich proměna v čase neumožňují tento pojem zcela obsáhnout a přesně vymezit.

Nicméně v rámci teorie správního práva různí autoři uvádí své variace obecných definic veřejné správy, které ve svém obsahu uvádí obecné znaky tohoto

¹ Zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění.

² Viz str. 5, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

³ Viz str. 9, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

komplexního systému, jenž nám umožňuje uchopit alespoň základní podstatu významu veřejné správy. K upřesnění těchto definic samozřejmě slouží i právní předpisy, jenž napomáhají ustanovit určité hranice, tím že stanovují, kdy jde a kdy nejde o výkon veřejné správy a tím více upřesnit význam těchto definic i samotné veřejné správy. Důležitou úlohu budou mít i orgány veřejné moci (např. soudy), jenž svojí rozhodovací činností v rámci své působnosti dále v praxi přesněji definují oblasti, které do veřejné správy patří, a vymezují hranice a význam tohoto pojmu a jeho možný výklad. A také nesmíme zapomenout na literaturu odborníků v oblasti správního práva, která napomáhá pochopit tuto problematiku, což také výrazně přispívá k chápání a definování tohoto pojmu.

Není tedy jednoduché, ani zcela možné přesně definovat veřejnou správu, avšak pokud přijmeme limitace, jenž mnohé definice mají, můžeme vyjádřit určitou základní podstatu veřejné správy. Dle mého názoru veřejnou správu dobře vymezuje tato definice jako:

„Činnost mající výkonný, vrchnostenský i nevrchnostenský, podzákonný charakter, která není moci zákonodárnou ani soudní a kterou vykonávají jednotlivé subjekty, kterým byla tato činnosti svěřeny zákonem nebo na základě zákona. Výkon této činnosti sleduje veřejný zájem a spočívá v obstarávání veřejných záležitosti a plnění veřejných úkolů.“⁴

Z definice tedy vyplývá, že se bude jednat o činnost subjektu, který má určitou autoritu jednostranně rozhodovat o právech a povinnostech jiného subjektů,⁵ a tato činnost bude mít organizační, řídicí a kontrolní povahu. Zároveň z definice vyplývá, že je zde celá škála právních předpisů o různé právní síle, kterými se budou tyto subjekty v rámci své činnosti řídit. Tudíž rozsah a variabilita oblastí, které pokrývá, bude veliká. Hlavními subjekty vykonávající tuto činnosti budou orgány moci výkonné a jim podřízené subjekty (neboť moc zákonodárná a soudní je vyloučená). A z neurčitého právního pojmu „veřejný zájem“ vyplývá, že výkon

⁴ Viz str. 13, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část. 2.* aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

⁵ Velmi často, ale ne vždy, záleží na typu právního vztahu, ve kterém vystupují, protože jsou zde i situace, kdy bude orgán veřejné správy, který jinak může v určité oblasti své působnosti jednostranně rozhodovat o právech a povinnostech jiného subjektu, vystupovat v režimu soukromoprávním a nebude mít tedy nadřazené postavení.

této činnosti a její důsledky by měli být ku prospěchů společnosti jako celků či alespoň její části. Nicméně posouzení zda je tohoto veřejného zájmu dosaženo, bude posuzováno podle výkladu neurčitého právního pojmů „veřejný zájem“ s ohledem na konkrétní situaci, kdy a kde je uplatňována veřejná správa (nelze to tedy paušalizovat).

Avšak toto je jen jeden z úhlu pohledu na to jak můžeme na pojem veřejné správy nahlížet a definovat jej (v obecné rovině), neboť samotná pozitivněprávní úprava to ve svých ustanoveních jednoznačně nezakotvuje. Rozdílný autoři a odborníci, jenž se věnují správnímu právu jako vědnímu oboru, mohou mít odlišný pohled a definovat tuto správu na základě jiných kritérií, nebo dokonce i výčtem agend a činnosti veřejné správy, což ale není praktické.

3. Formální a materiální pojetí veřejné správy

Veřejná správa se dále typicky člení do 2 komponentů, z nichž se skládá, někdy také označované jako pojetí. Jedná se formální pojetí a materiální pojetí. Obě tato pojetí ve vzájemné kombinaci vytváří přesnější obraz toho, co je to veřejná správa. Pochopení těchto pojetí a jejich významů pro nás bude důležité nejen proto, že nám vymezí veřejnou správu jako takovou a tudíž pochopíme systém, jehož je státní služba součástí, ale také protože obdobný postup použijeme pro vymezení státní služby jako takové (formální a materiální pojetí), je tedy účelně popsat význam, jenž se za danými pojetími skrývá (co popisují), protože podobným způsobem budou popisovat i státní službu. Zároveň je důležité tato pojetí veřejné správy vymezit, protože informace v nich uvedené jsou relevantní i pro státní službu jako takovou neboť jí blíže vymezují a definují. To obzvláště platí pro formální pojetí veřejné správy pojednávající o státní správě, neboť státní služba je v podstatě státní správou v užším pojetí,⁶ tudíž informace, jenž správní věda uvádí a které jsou platné pro tuto oblast veřejné správy, blíže popisují i státní službu. Primárně se zaměříme na formální pojetí této správy, nicméně neopomeneme ani materiální pojetí.

3.1. Formální pojetí

Formálním pojetím se myslí veřejná správa v organizačním slova smyslu, konkrétně jako soustava institucí, kterým bylo na základě právních předpisů přiznána práva a povinnosti ke správě veřejných záležitostí.⁷ Tyto práva a povinnosti také můžeme chápat jako působnosti a pravomoci, avšak tyto dva pojmy budeme definovat v části o materiálním pojetí veřejné správy. V literatuře veřejnou správu ve formálním pojetí členíme na státní správu, veřejnou samosprávu a v některých publikacích i tzv. další veřejnou správu.⁸ Další veřejnou správou se také někdy myslí ostatní či zbytková veřejná správa, jenž není

⁶ Státní správou v užším pojetí máme na mysli to, že státní služba je jen určitá oblast státní správy, avšak ne všechna státní správa je státní službou jak jí chápe právní úprava.

⁷ Viz str. 5, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

⁸ Viz str. 6, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

„podřaditelná“ pod předchozí 2 kategorie. Pro potřeby našeho výkladu je zde relevantní pouze státní správa.

Než přikročíme k podrobnější charakteristice formálního pojetí veřejné správy a jejího dělení, musíme si vymežit určité klíčové pojmy. Jedná se o nositele, vykonavatele a adresáta veřejné správy. Nositelem veřejné správy se myslí určitý právní subjekt, kterému byla svěřena práva a povinnosti ke správě veřejných záležitosti (působnost a pravomoci k výkonu veřejné správy), tato správa bude vykonávána jeho jménem, na jeho odpovědnost a často i jeho prostředky. Tento subjekt má povinnost zajistit řádné plnění těchto úkolů a to v souladu se zákonem a v jeho mezích.

S pojmem „**nositel veřejné správy**“ úzce souvisí i pojem „**vykonavatel veřejné správy**“. Nositele veřejné správy jsou ve většině případu pouze fiktivně vytvořené osoby veřejného práva,⁹ sami o sobě nemohou jednat a někdo to musí dělat jejich za ně, to činí vykonavatele. **Vykonavatel** je v podstatě organizační složka či orgán daného nositele, který sám o sobě nemá právní subjektivitu, ale jménem a na odpovědnost nositele provádějí výkon veřejné správy. Za možné nepříznivé následky při pochybení vykonavatele, bude odpovídat nositel, nikoli vykonavatel. A **adresátem** máme na mysli právní subjekt, ať již fyzická či právnická osoba, vůči níž bude prováděn výkon veřejné správy a v rámci výkonu této správy bude rozhodováno o jejich právech a povinnostech.¹⁰ Samozřejmě to nejsou zcela vyčerpávající definice, ale pro následný výklad to postačí. Jen zmíním, že i nositel veřejné správy může být jak fyzická tak i právnická osoba, nicméně ve většině případů to budou právnické osoby.

Nyní budeme věnovat pozornost státní správě. V rámci tohoto druhu veřejné správy, je zde hlavním a **jediným nositelem stát**. Jedná se o soubor agend a úkolů veřejné správy náležející státu, plněné jeho jménem, na jeho odpovědnost a zpravidla na jeho účet. V porovnání s ostatními typy veřejné správy, má státní

⁹ Viz str. 44, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

¹⁰ Adresáti veřejné správy nejsou v rovném právním postavení s vykonavatelem či spíše nositelem veřejné správy. Je to dáno především tím, že nositel bude skrze svého vykonavatele „**vnucovat**“ svojí vůli adresátovi, tedy jednostranně rozhodovat o právech a povinnostech adresáta, avšak jen v souladu se zákonem, v jeho mezích a v nezbytně nutné míře.

správa nejširší rozsah úkolů a také nejrůznorodější agendu činnosti. Samotný výkon a obsah státní správy je upraven celou škálou právních předpisů o různé právní síle, ať již obecných či zvláštních. Samotná právní úprava státní správy je silně fragmentována, a pokud bychom chtěli taxativně vymezit samotný obsah státní správy, vznikla by z toho samostatná publikace.¹¹ I přesto že v rámci státní správy je pouze jeden nositel, má mnoho vykonavatelů. Podle typu vykonavatele státní správu rozlišujeme na **přímou a nepřímou**.

3.1.1. Přímý výkon státní správy

Vykonavatele přímé státní správy jsou vnitřní organizační složky státu bez vlastní právní subjektivity, kterým byl svěřen určitý rozsah působnosti a pravomoci vykonávat státní správu. Jedná se o vnitřní soustavu orgánů a součástí samotného státu. Pro tyto orgány se v rámci právní terminologie používá označení **správní úřady**¹², nicméně není to jediné možné označení, zákony mohou a také užívají i jiná označení jako například **orgány státní správy**, což je užito v kompetenčním zákoně,¹³ nebo služební úřad dle ZSS. V rámci správního práva se můžeme setkat s rozdílnými označeními pro stejnou skutečnost. U těchto vykonavatelů platí určitý systém hierarchického uspořádání. Různí autoři člení tyto správní úřady podle různých kritérií, někteří mohou volit věcné kritérium (zaměření činnosti těchto úřadů), někteří volí například územní kritérium (členit tyto úřady podle rozsahu území, ve kterém vykonávají veřejnou správu),¹⁴ či jiné kritérium. My v rámci hierarchického uspořádání těchto úřadů budeme vycházet z územního kritéria, ale zároveň budeme brát v potaz postavení a důležitost konkrétních kategorií správních úřadů, které jim právní předpisy přiznávají a také to, jak zákon uvádí vztahy nadřízenosti a podřízenosti mezi těmito typy úřadů navzájem. Ve finále nám vznikne několik pater hierarchické struktury v rámci vertikálního členění. Z hlediska územní působnosti i postavení daných organizačních složek státní

¹¹ Publikace velmi nepraktická, ne zcela přesná a hlavně brzy zastaralá, neboť se tyto činnosti vznikají, mění se či zanikají, protože státní správa a obecně veřejná správa je proměnlivý a dynamický systém.

¹² Viz čl. 79 odst. 1, zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění.

¹³ Viz str. 26, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

¹⁴ Viz str. 6, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

správy je v hierarchii od těch nejvýše až po ty nejnižší postavené členíme na vládu ČR, ministerstva a jiné ústřední správní úřady, jiné ústřední správní úřady s celostátní působností a správní úřady s omezenou územní působností (místní státní správa). Jsou zde uváděny i veřejné sbory, ale ta literatura týkající se veřejné správy a správního práva obecně staví mimo tuto hierarchickou strukturu, tedy patří do oblasti přímých vykonavatelů státní správy avšak jejich postavení je mimo tuto pomyslnou pyramidu, která vyjadřuje hierarchii. Avšak to nemusí platit zcela vždy, toto tvrzení vychází ze zdrojů užitých pro zpracování této práce.

Vláda ČR (a prezident ČR). Vláda ČR (ani Prezident ČR) nejsou správními úřady, jedná se však o orgány moci výkonné a státní správa je součástí této moci. Důležitou roli zde bude hrát především vláda, neboť ta přímo ovlivňuje výkon státní správy. Vláda ČR je vrcholný kolegiální orgán moci výkonné, jenž se skládá z předsedy vlády, místopředsedy vlády a jednotlivých ministrů. Primární úlohou vlády v rámci veřejné (či zde státní) správy je její koordinace a sjednocení její činnosti a následně i její řízení, ale ne nutně v odborné rovině ale spíše v rámci politického vedení veřejné správy.¹⁵ Jedním z primárních nástrojů, který k této činnosti využívá je vydávání interních dokumentů veřejné správy (usnesení vlády), ale také skrze normotvorbu (nařízení vlády). Tato činnost ale není nijak specificky upravena v určitém prováděcím právním předpisu či zákoně, primárně se bude řídit Ústavou ČR a jednacím řádem vlády (což je interní předpis vlády) a částečně činnost mohou upravovat i konkrétní právní předpisy (např. kompetenční zákon). Další důležitou úlohou vlády v rámci státní správy je její kompetence ovlivňovat personální obsazení správních úřadů, především ústředních správních úřadů, jmenováním jejich nejvyšších představitelů. Prezidenta jsem uvedl do závorky, protože jeho vliv na samotnou státní (veřejnou) správu oproti vládě je výrazně slabší a v podstatě nejzásadnější činností, kterou zasahuje tohoto systému je jeho kompetence jmenovat (či nejmenovat) a odvolávat její hlavní představitele (např. jmenování předsedy Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže).

¹⁵ Viz str. 30, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady. Tyto správní úřady jsou přímo podřízené vládě a v rámci výkonu státní správy mají celorepublikovou působnost. Každý z těchto úřadů má zákonem svěřenou specializaci či konkrétně stanovené věcně zaměření.¹⁶ Má tedy svěřenou agendu, či typ činnosti, na který se bude zaměřovat, a v rámci tohoto druhu činnosti bude nejvýše postavený orgán státní správy a jeho úkolem bude řízení, sjednocování výkonu státní správy a kontrolní činnost v této oblasti. Základním zákonem, jenž upravuje tyto správní úřady a také jejich zaměření je tzv. kompetenční zákon.¹⁷ Ten taxativně uvádí ve svém prvním paragrafu všech 14 ministerstev a ve druhém paragrafu 17 jiných ústředních správních úřadů. Mezi tyto jiné ústřední správní úřady řadíme např. Český statistický úřad, Úřad průmyslového vlastnictví, Správu státních hmotných rezerv či Národní sportovní agenturu. Nicméně jsou zde další zvláštní právní předpisy upravující postavení a další kompetence těchto správních úřadů hlavně jiných ústředních správních úřadů.¹⁸ V čele ministerstva stojí pověřený ministr. U jiného ústředního správního úřadu je to pověřený vedoucí. S určitými výjimkami stojí v čele těchto ústředních správních úřadů monokratický orgán, tedy orgán tvořený jednou osobou. Mezi výjimky kdy tomu tak není, sem patří například Energetický regulační úřad, Rada pro televizní a rozhlasové vysílání nebo Český telekomunikační úřad. V čele těchto úřadů stojí rada jako kolektivní orgán.

Jiné správní úřady s celostátní působností jsou v rámci svého postavení podřízené buď některému ministerstvu, nebo jinému ústřednímu správnímu úřadu. Jak vyplývá z názvu, budou stejně jako ústřední správní úřady mít celostátní působnost, nicméně oproti těmto úřadům bude jejich věcná působnost, tedy její zaměření více specifické a užší, neboť jejich kompetence jsou odvozené od těchto úřadů a jsou jim podřízené. Budou tedy vykonávat určitou výšeč činnosti, jenž spadá do oblasti těchto úřadů. Na rozdíl od ústředních správních úřadů, nejsou tyto úřady uvedené v jednom typu právního předpisu (kompetenční zákon), ale jsou ustanovené a vymezené v jednotlivých zvláštních zákonech. Jako příklad si

¹⁶ Viz str. 31-32, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

¹⁷ Zákon České národní rady č.2/1969 Sb., *o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky* v posledním znění.

¹⁸ U Českého statistického úřadu to je např. zákon č. 89/1995 Sb., *o státní statistické službě* nebo u Národní sportovní agentury to bude např. zákon č. 115/2001 Sb., *o podpoře sportu*.

můžeme uvést Úřad práce ČR, který je zřízen v rámci zákona č. 73/2011 Sb., o *Úřadu práce České republiky*, který je podřízen Ministerstvu práce a sociálních věcí, nebo Česká obchodní inspekce zřízena zákonem č. 64/1986 Sb., *České národní rady o České obchodní inspekci*, která je podřízena Ministerstvu průmyslu a obchodu.

Regionální a místní státní správa. Do této kategorie spadají správní úřady a detašovaná pracoviště správních úřadů. Jejich existence je projevem principu koncentrace a dekoncentrace (jeden z organizačních principů veřejné správy), jehož účelem je přiblížení veřejné (konkrétně státní) správy blíže jejím adresátům.¹⁹ Bude se tedy jednat o organizační složky, které vzniknou z výše v hierarchii postavených správních úřadů (ústředních správních úřadu nebo správních úřadů s celostátní působností), jenž jim budou nadřízené. Jsou především věcně specializované na konkrétní druh agendy (užší specializace než jakou mají ústřední správní úřady), nicméně na rozdíl od předchozích typu správních úřadů **nemají celostátní působnost**. Jsou tedy v rámci své agendy omezené na jim vymezený správní obvod určený na základě právních předpisů.²⁰ Stanovování takových správních obvodů bude ovlivněno samotným územně správním členěním státu. Příklad právních norem, které toto členění upravují, jsou například zákon č. 347/1997 Sb.²¹ nebo zákon č. 51/2020 Sb., *o územně správním členění státu*. Typický příklad správního úřadu s omezenou územní působností jsou krajské hygienické stanice podřízené Ministerstvu zdravotnictví upravené v zákoně o ochraně veřejné zdraví (zákon č. 258/2000 Sb.). Pro zjištění některých kompetencí, jenž náležejí těmto úřadům, je možné nahlédnout do zmíněného zákona.²² Do této úrovně státní správy můžeme řadit i výkon činnosti tzv. detašovaných pracovišť správních úřadů s celostátní působností. Ideální příklad je zde Úřad práce ČR, jenž je správním úřadem zřízený zvláštním právním předpisem a podřízený Ministerstvu práce a sociálních věcí. Ten má krajské

¹⁹ Viz str. 52, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

²⁰ Bude záležet na typu správního úřadu a právního předpisu, jenž o něm pojednává, jak bude takový správní obvod vymezen.

²¹ Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., *o vytvoření vyšších územních samosprávních celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky*.

²² Viz § 82-82a, zákon č. 258/2000 Sb., *o ochraně veřejného zdraví* v posledním znění.

pobočky a mnoho pracovišť napříč celou Českou republikou, nejedná se ale o správní úřady ale jen o oddělené části patřící této instituci umístěné geograficky mimo sídlo této instituce, vykonávající jeho agendu na omezenějším správním obvodu než jakou daný úřad má, neboť faktický zde máme pouze jeden Úřad práce ČR.

Veřejné sbory jsou atypickou součástí státní správy, jenž vykonává především (ne výlučně) různé formy správního dozoru příslušníky těchto sborů skrze své kompetence.²³ Blíže si je specifikovat nebudeme, protože nejsou pro potřeby této práce relevantní, především proto, že se na ně nevztahuje, co se jejich činnosti týče ZSS, neboť tyto sbory mají svojí vlastní právní úpravu²⁴, jenž upravuje jejich služební poměr ke státu. Nicméně můžeme zmínit, že to této kategorie patří například Policie ČR, Vězeňská služba ČR, Celní správa ČR či Hasičský záchranný sbor ČR.

Závěrem bych dodal, že ministerstva a jiné správní úřady se zřizují pouze zákonem a také jejich působnost (a kompetence) budou vymezené zákonem.²⁵ Nemohou tedy vznikat na volném uvážení organizačních složek státní správy, jenž jsou v rámci hierarchie státní správy postavené nejvyš. Ministerstvo si nemůže na základě svého uvážení vytvořit samostatná správní úřad.

3.1.2. Nepřímý výkon státní správy

Nepřímým výkonem státní správy se v myslí výkon státní správy jiným subjektem, než je stát (a jeho organizační složky). V praxi to jsou především veřejnoprávní korporace a fyzické osoby či právnické osoby soukromého práva. Stát deleguje (přenesené) výkon svých úkolů a povinnosti na tyto subjekty a ti tyto činnosti vykonávají na jméno a odpovědnost státu.²⁶ My se zaměříme především na veřejnoprávní korporace, konkrétně na územní samosprávné celky, neboť ty v rámci nepřímé státní správy vykonávají oproti ostatním typům subjektů širší

²³ Viz str. 35, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

²⁴ Zákon č. 361/2003 Sb. *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů* v posledním znění.

²⁵ Viz čl. 79 odst. 1, Zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění.

²⁶ Viz str. 52-53, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

rozsah agendy státní správy (kvantitativně a kvalitativně). Nyní nám postačí je vymezit jako subjekty odlišné od státu, jenž vykonávají úkoly státní správy (výkon státní správy v přenesené působnosti). Jedná se o obce a kraje, či spíše o jejich orgány (vnitřní jednotky), které tuto činnost vykonávají. Základ výkonu této správy můžeme nalézt již v samotné Ústavě ČR a to konkrétně v čl. 105. Další důležitý předpis, který částečně pojednává o této problematice, bude zákon o obcích²⁷ (především hlava III) a obdobná ustanovení v zákoně o krajích²⁸. V rámci těchto zákonů jsou uvedené určité stupně či úrovně, jenž vlastně uvádí v jaké míře či rozsahu bude dané obci svěřen výkon státní správy v přenesené působnosti.²⁹ Tyto úrovně jsou:

- 1) Obec I. stupně (typu), neboli obec se základním stupněm výkonu přenesené působnosti.** Každá obec v ČR bude obcí I. stupně vykonávající tento rozsah státní správy bez výjimky³⁰. Jejich počet je v této republice přes šest tisíc. Výkon této činnosti bude omezen pouze na správní obvod dané obce.
- 2) Obec II. stupně (typu), neboli obec s pověřeným obecním úřadem.** Tato obec bude vykonávat úkoly obce I. stupně (pro sebe), ale zároveň budou její povinnosti rozšířené i o úkoly svěřené obcím ve II. stupni, a tyto úkoly plní jak pro sebe tak i pro obce I. stupně v jejím správním obvodu. Těchto obcí máme v ČR okolo 400. Zákon taxativně stanovuje, které obce to jsou.³¹ Zároveň na základě vyhlášky Ministerstva vnitra ČR³², stanoví správní obvod každé z těchto obcí. Tento správní obvod bude stanoven taxativním výčtem všech obcí I. stupně, jenž náleží ke konkrétní obci II. stupně. Pro lepší přehlednost je tato vyhláška členěná na konkrétní kraje.
- 3) Obec III. stupně (typu), neboli obec s rozšířenou přenesenou působností.** Tato obec bude vykonávat přenesenou působnost v

²⁷ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích v posledním znění.

²⁸ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích v posledním znění.

²⁹ Viz § 61 odst. 1, zákon č. 128/2000 Sb., o obcích v posledním znění.

³⁰ Bez výjimky je jim státem svěřená tato povinnost, nicméně obec může vykonávat tuto přenesenou působnost za jinou obec, pokud se tak dohodnout a v praxi tak učiní na základě veřejnoprávní smlouvy (koordinační).

³¹ Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem v posledním znění.

³² Vyhláška č. 345/2020 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem v posledním znění.

předchozích dvou stupních (pro sebe) a zároveň jí budou svěřené úkoly náležející do III. stupně a v tomto stupni bude plnit úkoly i pro obce I. a II. stupně v jejím správním obvodu. Těchto obcí máme v ČR okolo 200 (205). I tyto obce zákon taxativně vymezí.³³ Stejně jako u obcí II. stupně je správní obvod těchto obcí též vymezen vyhláškou Ministerstva vnitra ČR³⁴ (zde však jinou), kde stejně jako v předchozím případě taxativně vymezí obce spadající do správního obvodu obce s rozšířenou působností.

Není zde konkrétní kodifikovaná úprava, která stanovuje jaký typ úkolů či agendy v přenesené působnosti daných obcí bude spadat do určitého stupně. V tomto ohledu bude dělení a obsah této činnosti vycházet ze zvláštních právních předpisů upravující konkrétní oblast veřejné správy, jeho rozsah a podobu tedy určí zákon³⁵. Zároveň zmíním, že mezi obcemi nižšího a vyššího stupně není vztah nadřízenost a podřízenosti, ale tyto stupně jen označují rozsah svěřených úkolů, není to tedy subordinační vztah, jaký mají například ministerstva a jiné ústřední správní úřady se správními úřady jim podřízenými. Kromě obcí zde vykonávají tuto přenesenou působnost i kraje jako tzv. **vyšší územní samosprávné celky**. Ty se však na rozdíl od obcí nečlení do určitých stupňů či kategorií. Řadíme sem tedy všech 13 krajů a Prahu. Mezi kraji a obcemi v oblasti přenesené působnosti však už je subordinační vztah.

Primárním orgánem v rámci územních samosprávných celků, jemuž budou svěřené agendy nepřímé státní správy, budou především obecní úřady (městský úřad či magistrát)³⁶ a krajské úřady. Tento úřad bude mít své zaměstnance (úředníky), vykonávající různé agendy státní správy v rámci své administrativní činnosti. Zpravidla bude daný úřad členěn do různých oddělení či odborů v rámci svého organizačního uspořádání. Toto uspořádání má na starosti rada obce nebo starosta (pokud není rada zřízená), a starosta je zároveň nadřízený tohoto úřadu

³³ Zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů v posledním znění.

³⁴ Vyhláška č. 346/2020 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s rozšířenou působností, území obvodů hlavního města Prahy a příslušnosti některých obcí do jiného okresu v posledním znění.

³⁵ Viz § 29 odst. 1, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích v posledním znění.

³⁶ V podstatě se jedná o jiné označení stejného typu orgánu, jehož název je pozměněn s ohledem na jeho typ v rámci typologií obcí dle zákona o obcích. Např. obec, která není městského typu (pro kterou se někdy užívá pojem ves či vesnice) bude mít „obecní úřad“, na druhou stranu obec, která má status města bude mít pro tento orgán označení „městský úřad“.

(a úředníkům v něm). Dále mohou nepřímou státní správu vykonávat zvláštní orgány obce či kraje zřízené na základě zákonného zmocnění³⁷, určené ke specifickému věcnému zaměření např. přestupková komise či komise pro sociálně-právní ochranu dětí. Ve výjimečných případech je výkon přenesené působnosti naplňován orgány obce či kraje, jenž vykonávají především samostatnou působnost, jako je rada obce či kraje (např. vydávání nařízení obce či kraje). Nicméně jak jsem již zmínil, bude se především jednat o obecní a krajské úřady.

Jelikož se jedná o výkon státní správy, je zde subordinační vztah mezi těmito územními celky a státem, a tudíž stát koordinuje a řídí tuto činnost. Při výkonu přenesené působnosti budou tyto územní celky při své činnosti vázané, jak zákony, tak i podzákonnými právními předpisy a vnitřními předpisy státní správy (například usnesení vlády či směrnice ústředních správních úřadu atd.). Nicméně je nesmírně důležité poznamenat, že tento druh státní správy a její zaměstnanci se neřídí režimem ZSS, ale upravuje je odlišná právní úprava, konkrétně zákon č. 312/2002 Sb., *o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů*. Tito úředníci tedy nevykonávají státní službu ve služebním poměru dle ZSS. Jejich poměr je pracovně právní (spadá do oblasti soukromoprávní) s určitými modifikacemi a neváže se ke státu ale k územnímu samosprávnému celku.

Je nutné toto zdůraznit, protože samotný výkon státní služby je výkon státní správy, zaměstnanci státu ve služebním poměru vůči státu upraven právním režimem ZSS. Pro vymezení státní služby je zde relevantní pojednání o výkonu státní správy přímé v rámci jeho organizačních složek a jednotek, jenž se fakticky označují jako správní úřady či orgány státní správy, a to buď obecnými či zvláštními právními předpisy. Uvedení nepřímé státní správy je však nezbytné nejen pro popsání samotné organizace státní správy ale také pro abychom vymezili státní službu v negativním slova smyslu³⁸ (to co tam nepatří). Uvedení

³⁷ Viz § 61 odst. 3 písm. d), zákon č. 129/2000 Sb., *o krajích* v posledním znění.

³⁸ Protože státní služba se překrývá s pojmem „státní správa“, je nutné uvést, že ne veškerý výkon státní správy se bude řadit do kategorie státní služby.

vykonavatelů přímé státní správy nám poskytuje obraz o tom, které instituce budou vykonávat státní službu a jaký mezi nimi panuje vztah.

3.2. Veřejná správa v materiálním pojetí

Ve zkratce můžeme říci, že veřejnou správou v materiálním pojetí je její výkon, tedy samotná činnost. Takto pojatou veřejnou správu můžeme obecně definovat jako „*souhrn všech správních činností, které souvisí s veřejnou mocí na ústřední a místní úrovni a s poskytováním veřejných služeb*“.³⁹ Těmito činnostmi nositele (skrže své vykonavatele) fakticky zajišťují plnění úkolů jim svěřené pomocí konkrétních právních nástrojů (pravomoci) v rámci oblasti jejich působnosti. Je to realizování obsahu norem správního práva vyjádřených v právních předpisech do praxe, tedy uskutečňování jejich obsahu.

Tyto správní činnosti jsou co do svého obsahu velmi rozsáhle a různorodé, a to jak z hlediska forem jakými jsou vykonávány tak i z hlediska jejího věcného zaměření. Různí autoři mohou používat rozdílná kritéria pro jejich dělení. Jeden způsob dělení nutně nemusí popírat existenci jiného způsobu dělení, ale jen představovat určitý úhel pohledu, jak můžeme tuto činnost třídit v závislosti na konkrétním kontextu.

V této práci jsme se již setkali a nadále se budeme setkávat s pojmy působnost a pravomoc. Nyní si tyto pojmy stručně definujeme, neboť úzce souvisí s činností veřejné správy, ale i činností státní služby. Působnosti máme na mysli určitý okruh úkolů a činností, jenž jsou orgánů veřejné správy svěřené a které má oprávnění i povinnost plnit.⁴⁰ Působnost dále členíme na věcnou a územní. Věcnou působnost se označují právě dané úkoly a činnosti (okruh společenských vztahů), jenž budou předmětem činnosti orgánů veřejné správy. Můžeme to považovat za určitou oblast specializace daného orgánu. Územní působnost můžeme zjednodušeně chápat jako určité územní teritorium, v němž bude orgán veřejné správy vykonávat svojí věcnou působnost. Pravomocemi máme na mysli určitý souhrn právních

³⁹ Viz str. 21, HORZINKOVÁ Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-365-0.

⁴⁰ Viz str. 46, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

prostředků a nástrojů, jenž orgán veřejné správy užívá, aby zajistil řádné plnění úkolů, které mu byly svěřené v rámci jeho působnosti.

Považují za důležité popsat tento typ pojetí z více důvodu. Za prvé nám to poskytuje komplexnější obraz toho co je to veřejná správa, a tudíž nám poskytuje větší porozumění o systému, jehož je státní služba součástí. Dalším důvodem je popsat co vlastně znamená „materiální pojetí“, neboť stejný typ pojetí uijeme pro vymezení státní služby. Dále bychom mohli uvést, že informace zde obsažené se dají aplikovat z veřejné správy na státní službu. Důležité jsou zde i způsoby členění veřejné správy v materiálním pojetí. Tato členění či alespoň některá z nich můžeme do jisté míry užít i pro lepší pochopení a bližší popis státní služby v materiálním pojetí. Zmíním zde, že v rámci členění státní služby v materiálním pojetí neexistuje přesná systematika, ale vlastně je rozčleněna na základě různých předmětů její činnosti (desítky zvláště pojmenovaných oblasti). Uvedené způsoby členění nám mohou poskytnout další úhel pohledu na to, jak můžeme tyto činnosti státní služby chápat, třídít je a lépe jim porozumět, než memorovat desítky podtypu státní služby. Avšak tato členění poslouží spíše jako pomůcka pro výklad a lepší pochopení státní služby, než jako faktický způsob jak je tato služba v tomto pojetí definována a tříděná v právních předpisech.

3.2.1. Členění na základě kritéria veřejné moci

Jeden ze způsobu dělení může být na základě kritéria **užití veřejné moci** při výkonu veřejné správy v materiálním pojetí. Zde můžeme dělit výkon veřejné správy na vrchnostenskou, fiskální (nevrchnostenskou) a obstaravatelskou.

Vrchnostenská veřejná správa bude užívat veřejnou moc a vystupovat z pozice své moci v nadřazeném postavení vůči adresátovi. To v praxi znamená, že orgán veřejné správy může jednostranně rozhodovat o právech a povinnostech daného adresáta (i proti jeho vůli). Avšak bude tak činit v souladu s právními předpisy, v jejich mezích a v nezbytně nutné míře. Tento typ správy bude vycházet z veřejnoprávních předpisů. Na tento typ správy se také vážou konkrétní formy činnosti a nástrojů k zajištění jejího plnění, jenž jsou typické pro veřejnou správu. Jedná se o vydávání individuálních správních aktů (konstitutivní a deklaratorní), vydávání normativních správních aktů (např. nařízení), vydávání smíšených

správních aktů (opatření obecné povahy), dále sem patří bezprostřední zásahy, faktické pokyny, veřejnosprávní smlouvy a mnoho dalších typů forem jednání stanovené obecnými a zvláštními předpisy správního práva. Normy upravující tento typ správy mají zpravidla kogentní povahu, tedy subjekty se nemohou od jejich obsahu v rámci svého jednání odchýlit.

Fiskální (nevrchnostenská) veřejná správa na druhou stranu nebude užívat veřejnou moc a nástroje používané v rámci vrchnostenského typu správy. Bude využívat nástroje a instituty soukromoprávní oblasti (např. smlouvu dle občanského zákoníku), ale stále se bude jednat o činnosti ve veřejném zájmu a plněné veřejnoprávními subjekty. Právní postavení mezi subjekty v rámci právního vztahů je zde rovné, tedy jedna ze stran, nebude mít možnost jednostranně rozhodovat o právech a povinnostech jiného právního subjektu, jak je tomu u vrchnostenské veřejné správy. Zde se bude jednat především o určitý typ hospodářské činnosti a nakládání s finančními prostředky. Můžeme sem uvést například nákup kancelářského vybavení do určitého správního úřadu (elektroniku, nábytek atd.).

Obstaravatelská (pečovatelská) veřejná správa je typ správy využívající soukromoprávní a veřejnoprávních metody a nástroje k plnění svých úkolů a má povahu určité služby veřejnosti (např. plnění sociální funkcí státu).⁴¹

3.2.2. Další kritéria dělení

Jako výchozí způsob dělení veřejné správy v materiálních pojetí jsem zvolil kritérium užití veřejné moci, další způsob dělení by mohl spočívat na tom, zda při výkonu veřejné správy vznikají či nevznikají právní následky (právotvorné a neprávotvorné činnosti).⁴² Do právotvorných činností bychom mohli řadit například vydávání normativních správních aktů, individuálních správních aktů, opatření obecné povahy, faktická jednání atd. Do neprávotvorných činností řadíme například dokumentační, informační, evidenční a registrační úkony. „Neprávotvornost“ neznamena, že daná činnost nemá žádný právní význam, ale

⁴¹ Viz str. 14, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

⁴² Viz str. 67, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

spíše že nemají pro adresáty veřejné správy bezprostřední právní důsledky (nezakládají, nemění, neruší či autoritativně nepotvrzují konkrétní právní vztahy).⁴³

Jiný způsob dělení pak může být odvozen od skutečnosti, vůči komu jednání orgán veřejné správy směřuje. Pokud toto jednání směřuje dovnitř systému veřejné správy, jedná se o tzv. vnitřní akty (např. vnitřní předpisy)⁴⁴. Na druhou stranu pokud se jedná o činnosti směřující mimo systém a organizační strukturu veřejné správy, jedná se o tzv. vnější akty (např. individuální správní akty).⁴⁵

Nebo můžeme členit správní činnosti dle míry jejich abstraktnosti na abstraktní správní akty nebo individuální správní akty. Abstraktnosti se myslí míra obecnosti daného správního aktu. Pokud se bude jednat o širší okruh typově vymezených vztahů a situací, o kterých akt pojednává, vůči typově vymezenému okruhu adresátů, budeme mít na mysli abstraktní správní akt. Pokud se bude správní akt týkat konkrétní věci (či konkrétního právního vztahů) a bude směřovat vůči konkrétnímu adresátovi, bude se jednat o individuální správní akt.⁴⁶ Je prosím nutné brát v potaz, že popis těchto aktů je pouze určitá simplifikace.

Pokud budeme členit veřejnou správu, neznamena to, že musíme zvolit buď materiální, nebo formální pojetí. Právě naopak, vzájemným kombinováním těchto pojetí nám bude umožněno komplexněji pochopit samotnou podstatu veřejné správy. Pochopit které komponenty jí tvoří, protože ne nutně každá činnosti, jenž veřejná správa vykonává ve formálním pojetí (orgány veřejné správy), musí být nutně i veřejnou správou v materiálním pojetí. Nutný předpoklad pro existenci těchto dvou pojetí je správní právo, což v obecné rovině můžeme definovat jako „soubor veřejnoprávních norem (hmotněprávní, procesní a organizační povahy),

⁴³ Viz str. 113, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

⁴⁴ V rámci státní služby především služební předpisy.

⁴⁵ Viz str. 66, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

⁴⁶ Viz str. 66, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

kteřé upravují organizaci, činnosti a procesní postupy ve veřejné správě.⁴⁷ O správním právu se zmíníme dále v této práci.

Toto dělení je ale relevantní i pro státní službu jako určitou podmnožinu spadající do veřejné správy, protože i ona bude mít nějaké formální pojetí (soustava orgánů a institucí, které jí vykonávají) a materiální pojetí (soubor činnosti a úkolů které jsou jí svěřené). A je nutné chápat, co tato pojetí znamenají, neboť se dají obdobně užít i pro potřeby definování státní služby jako takové. Formálním pojetím státní služby zde bude také soustava organizačních složek, jež jí vykonávají a jejich určitá organizace a uspořádání. Zde se bude jednat o služební úřady, což je označení, které používá zákon o státní službě pro správní úřady, které pro své potřeby definuje jako „*ministerstvo a jiný správní, jestliže je zřízen zákonem a je zákonem výslovně označen jako správní úřad nebo orgán státní správy*“.⁴⁸ Ale také sem patří i jiné státní orgány či právnické osoby, o kterých tak stanoví jiný (zvláštní) zákon.⁴⁹ Materiálním pojetím jsou zde myšleny především činnosti, jež státní služba vykonává v rámci své působnosti. Tato oblast je upravená celou řadou zvláštních předpisů týkající se oborů její činnosti.

⁴⁷ Viz str. 25, HORZINKOVÁ Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-365-0.

⁴⁸ Viz § 3, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

⁴⁹ Viz § 4 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

4. Správní právo a státní služba

4.1. Obecně ke správnímu právu a jeho prameny

Správní právo můžeme v obecné rovině definovat jako „*soubor veřejnoprávních norem (hmotněprávních, procesní a organizační povahy), které upravují organizaci činnost a procesní postupy veřejné správy*“.⁵⁰ Předmětem tohoto právního odvětví je **veřejná správa** a jedná se o odvětví veřejného práva.⁵¹ A stejně jako předmět, jenž upravuje, je i správní právo velmi rozsáhlé a různorodé co do obsahu a zaměření jeho předpisů, proto je také správní právo nekodifikované. Je fragmentované do ohromného množství předpisů různé právní síly. K této fragmentaci přispívá i ten fakt, že správní právo není vytvářeno pouze moci zákonodárnou, ale i moci výkonnou, kde tato moc není svěřena pouze jednomu subjektu moci výkonné. Tyto subjekty jsou například vláda, ministerstva, jiné správní úřady, obce a kraje atd. Mezi hlavní úkoly správního práva patří zakotvení veřejné správy do právního systému ČR, tím že upraví její obsah a podobu její činnosti, stanoví subjekty, kterých se bude týkat, upraví jejich práva a povinnosti (obecně právní poměry). Dále stanoví, jak bude tato správa vystavěná a organizovaná, kdo jí bude realizovat, ale také upraví oblasti týkající se kontroly jejího výkonu. Obsah a význam tohoto odstavce se bude vztahovat i k samotné státní službě, neboť je to určitá specifická podmnožina veřejné správy.

V literatuře se můžeme setkat s materiálním a formálním pojetím pramenu práva tohoto právního odvětví. Tato pojetí se nevážou pouze na oblast správního práva, mohou se vázat i na jiná právní odvětví. Materiálním pojetím se myslí zdroje obsahu práva, jenž budou tvořit obsah právních norem.⁵² Konkrétněji, je to určitý jev (událost či skutečnost), jenž v minulosti existoval, existuje či může existovat v lidské společnosti, jenž ji určitým způsobem ovlivňuje a je zde zájem společnosti na tom, aby byl určitým způsobem regulován (např. protože může mít společnost

⁵⁰ Viz str. 25, HORZINKOVÁ Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-365-0.

⁵¹ Rozlišení mezi veřejným a soukromým právem je spíše otázkou teorie práva. Pro pochopení tohoto dělení a kritérií, na základě kterých je tak činěno doporučují nahlédnout do literatury pojednávající o této problematice, neboť zde to jde nad rámec účelu této práce.

⁵² Viz str. 80, GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-652-1.

negativní dopad), aby se dosáhlo určitého žádoucího stavu týkající se daného jevu, či alespoň se tomuto k stavu přiblížit. Konkrétně v rámci správního práva může být takovým materiálním pojetím zvýšené množství dopravních nehod z důvodu užívání telefonů při řízení vozidla.

Formálním pojetím je pak určitá právní regulace materiálního pojetí. Tedy pokud nastane jev (událost či skutečnost) v materiálním pojetí, formální pojetí nastaví určitý jednotný žádoucí postup, opatření nebo určitá pravidla, abychom dosáhli vytyčeného žádoucího cíle nebo výsledku. Formální pojetí v sobě bude obsahovat materiální pojetí a zároveň pravidlo pro dosažení žádoucího stavu, které bude v jeho obsahu stanoveno. Konkrétní příklad by spočíval v přijetí specifického pravidla týkajícího se užívání telefonu při řízení vozidla, aby se redukovalo množství dopravních nehod, což by zde mohl být předpokládáný zájem společnosti. To by v konkrétní formě bylo vyjádřeno takto: „*Řidič nesmí při jízdě motorových vozidlem držet v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení.*“⁵³ Prameny práva ve formálním pojetí mají specifickou podobu (formu), tedy způsob jakým jsou vyjádřené a proces jakým jsou přijímané a uváděné v platnost (a účinnost). Pokud se budeme bavit o pramenech správního práva, máme na mysli tzv. **formální pojetí**. Jedná se o klasické právní předpisy (obecně závazné normativní právní akty) jako jsou zákony. Tyto právní předpisy jsou ale také určitým způsobem organizované do nějakého systému. Kritérium, se kterým se v praxi často setkáváme pro organizaci správních předpisů (i právních předpisů obecně), je kritérium právní síly. Na základě tohoto kritéria se právní předpisy člení do určité hierarchie. Následně si vymezíme tyto typy právních předpisů.

Právo EU

Jedná se právní řád, jenž byl vyvinut v Evropských společenstvích a následně zděděný Evropskou unií, je to typ právního řádu, jenž je odlišný od vnitrostátního a mezinárodního práva.⁵⁴ Můžeme říci, že je to právní řád *sui generis*. Jedná se o

⁵³ Viz §7 odst. 1, písm. c), zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů v posledním znění.

⁵⁴ Viz str. 455, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

určitý „soubor různorodých norem, členěných podle předmětu do 20 kapitol“.⁵⁵ Mezi hlavní prameny tohoto práva považujeme primární a sekundární unijní právo a také obecné právní zásady. Mezi primární unijní právo řadíme zejména zřizovací smlouvy. Sekundární unijní právo jsou různé závazné a nezávazné akty, jež instituce EU vydávají. Mezi tyto akty patří nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska. Dané akty jsou vydávány společně Evropským parlamentem a Radou nebo Evropskou komisí. Důležitou úlohu zde hraje především sekundární unijní právo, neboť jeho konkrétní akty částečně upravují činnosti státní služby v jednotlivých oborech její služby.

Ústavní pořádek

Na vrcholu pomyslné hierarchie právních předpisů vnitrostátního práva stojí **ústavní pořádek** jako soubor předpisů nejvyšší právní síly. Tvoří jej soubor ústavních zákonů, jež ve větší či menší míře utvářejí podobu veřejné správy a tudíž i státní služby. Pro potřeby této práce je nejdůležitějším ze všech těchto ústavních zákonů Ústava ČR. Především hlava třetí pojednávající o moci výkonné. Pro potřeby státní služby zde budou hrát významnou roli především ustanovení o postavení vlády jako vrcholného orgánů moci výkonné,⁵⁶ přijímání usnesení vlády,⁵⁷ vydávání nařízení vlády,⁵⁸ dále ustanovení o zřizování, působnosti a normotvorbě ministerstev a jiných správních úřadů⁵⁹ a následně ustanovení o zvláštní právní úpravě upravující právní poměry státních zaměstnanců.⁶⁰ Důležitá je také pro státní službu Listina základních práv a svobod, která se svým obsahem stanovuje mimo jiné obecné zásady jednání orgánů veřejné správy (tudíž i státní služby).

Mezinárodní smlouvy

Ve druhém pomyslném patře pak jsou **mezinárodní smlouvy**. Zde se bude jednat konkrétně o takové smlouvy, které by vyhlášené podle čl. 10 Ústavy ČR.

⁵⁵ Viz str. 455, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

⁵⁶ Viz čl. 67 odst. 1, zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění.

⁵⁷ Viz čl. 76, zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění.

⁵⁸ Viz čl. 78, zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění.

⁵⁹ Viz čl. 79 odst. 1 a 3, zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění.

⁶⁰ Viz čl. 79 odst. 2, zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění.

Tyto smlouvy stojí mezi ústavním pořádkem a zákony. Jeden z jejich významu pro veřejnou správu pak může být požadavek, jenž kladou na orgány veřejné správy, aby přizpůsobili svojí činnost tak, aby bezdůvodně nezasahovali do práv a respektovali práva adresátů, stanovené a garantované těmito smlouvami. Mezi tyto smlouvy patří například Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod nebo Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Další význam může být stanovení základních principů a oprávnění pro činnost orgánů veřejné správy (např. Evropská charta místní samosprávy)

Zákony

V dalším patře hierarchie se pak nachází zákony. V praxi se pro potřeby veřejné správy ale i samotné státní služby jedná o nejdůležitější typ právního předpisů. Úloha zákonů je zde stanovit cíle, hranice, organizaci, způsoby a prostředky činnosti veřejné správy (i státní služby).⁶¹ V rámci těchto právních předpisů jsou zde zakotvené základní instituty veřejné správy, dále tu jsou konkretizované principy na jejichž základě tato správa funguje a je vystavěna, působnost a pravomoci jejich subjektů atd.⁶² Ústavní pořádek nám stanoví určitý rámec a předpoklady pro existenci systému veřejné správy, zákony jí pak vymezí a utvoří do konkrétní podoby. Jedná se ale o velké množství předpisů s rozdílným předmětem a cílem úpravy. Jsou to stovky zákonů a někdy může být těžké, především pro laiky se v nich zcela orientovat. I zde však máme určitý způsob členění zákonů pro větší přehlednost. V literatuře se nejčastěji setkáváme s 2 typy členění. Správní právo **obecné a zvláštní spolu se správním právem hmotným a procesním**. Daný typ členění se vztahuje na právní předpisy obecně, ne pouze na zákony.

Podzákoné právní předpisy

Na další úrovni zde máme **podzákoné právní předpisy**. V rámci těchto druhů předpisů nás budou zajímat 2 typy. Nařízení a stavovské předpisy. Pro potřeby výkladu o státní službě jsou důležitá nařízení.

⁶¹ Viz str. 59, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

⁶² Viz str. 59, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

Nařízením myslíme „*právní předpis, který vydal k tomu zmocněný orgán veřejné správy nebo vláda k provedení zákona, je považováno za obecnou formu normotvorby veřejné správy*“.⁶³ Mezi obecné znaky těchto předpisů patří jejich **podzákoný charakter**, což znamená, že více konkretizují a upřesňují určité zákony či jejich konkrétní ustanovení.⁶⁴ Podzákoný charakter se také vyznačuje souladem nařízení s právní normou, kterou konkretizuje. Nejen že nesmí být v rozporu se zákonem, zároveň nevzniká nezávislé na zákoně a také nesmí jít nad rámec toho, co zákon ukládá (nebude stanovovat práva a povinnosti navíc, které zákon neuvádí). Další znak je **abstraktnost nařízení**, což znamená, že bude ve svém obsahu upravovat typově vymezen předmět, jenž se bude týkat typově vymezeného okruhu adresátů. Takové nařízení bude **obecně závazné** (adresáti jsou povinni jej dodržovat), celostátně nebo jen lokálně. Dalším podstatným znakem je, že je vydáváno **jednostranně** orgánem moci výkonné vůči svým adresátům. Protože máme velké množství zákonu pojednávající o správním právu a veřejné správě, bude množství nařízení několikanásobně vyšší. Obsah nařízení bude stejně různorodé jako zaměření zákonů, jejíž obsah upřesňují.

Nařízení vydávají 3 typy subjektů a těmi jsou vláda, správní úřady a územně samosprávné celky (obce a kraje v přenesené působnosti).⁶⁵ Možnost vlády vydávat nařízení vyplývá ze čl. 78 Ústavy ČR, někdy označované jako tzv. generální zmocnění vlády. V podstatě to znamená, že vláda nepotřebuje pro vydání nařízení, aby jí to zákon výslovně dovolil či spíše nařídil. Takto vydaná nařízení ale musí konkretizovat určitý zákon v rámci jeho mezí.⁶⁶ Vláda si tedy nemůže jen tak říct, že si vydá určité náhodné nařízení v oblasti, které zákon vůbec neupravuje.

Správními úřady, jenž jsou pověřené vydávat nařízení jsou pak typický ministerstva nebo ústřední správní úřady. Nařízení takových správních úřadů se označují jako **vyhlášky**. Nemusí se však jednat jen o vrcholné správní úřady,

⁶³ Viz str. 61, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

⁶⁴ Viz str. 62, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

⁶⁵ Správní právo přehledně str. 11

⁶⁶ Viz str. 63, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

dokonce ani nemusí mít celostátní působnost, aby je mohli vydávat. Například oprávnění vydávat nařízení má i krajská hygienická stanice. Nicméně správní úřady v hierarchii státní správy postavené níže, jsou více omezené z hlediska oblasti a situaci, ve kterých mohou nařízení vydat oproti správním úřadům na vrcholů hierarchie. Navíc vyhlášky „výše“ postavených správních úřadu jako jsou ministerstva, budou publikovaná se Sbírce zákonu, zatímco nařízení „níže“ postavených správních úřadů (jen některé) jsou publikované ve Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů.⁶⁷ Na rozdíl od vlády musí dotyčné úřady pro vydání takových nařízení mít zákonné zmocnění. Toto zmocnění je dáno ve čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR.

Nařízení dále vydávají obce a kraje v rámci přenesené působnosti. Stejně jako u správních úřadů jsou vydávané na základě zákonného zmocnění, kde je tato povinnost v Ústavě ČR zakotvená ve stejné části jako správních úřadu. Tato nařízení mají omezenou územní působnosti. Jsou publikované ve Sbírce právních předpisů územních samosprávních celků a některých správních úřadů. Pro výkon státní služby budou ale relevantní především nařízení vlády a správních úřadů, především těch na ústřední úrovni.

Pro úplnost výkladu si ještě do kategorie podzákoných právních předpisů uvedme statutární předpisy. Zde jsou jako pramen práva považované pouze statutární předpisy územní veřejné samosprávy, nikoli neúzemní (profesní). Bude se jednat o obecně závazné vyhlášky krajů a obcí. Jedná se o jednu z podob realizace práva na veřejnou samosprávu územních samosprávných celků, tudíž pro naše pojednání o státní službě již dále nejsou relevantní. Jen závěrem zmíním, že se jedná o tzv. originární právní předpisy, neslouží k provádění zákona či jeho ustanovení, ale jedná se o samostatnou právní úpravu oblasti, kterou právo nereguluje. Bude se tady jednat o právní regulaci místních záležitosti územního celků.

⁶⁷ Takovým správním úřadem, jenž vydává nařízení publikované v této sbírce je například Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský.

4.2. Dělení správního práva

V této části ve stručnosti navážeme na již zmíněné členění správních předpisů (či správního práva obecně) na obecné a zvláštní, či hmotné a procesní. Umožňují nám klasifikovat alespoň v obecné míře velmi rozsáhlý a heterogenní systém, kterým je správní právo.

První způsob dělení, o kterém budeme pojednávat, je členění správního práva na obecné a zvláštní. **Obecnou částí správního práva** se myslí zásady, pojmy, právní instituty a procesní postupy společné pro „celou“ veřejnou správu.⁶⁸ Utváří společný základ pro tvorbu, aplikaci a kontrolu hmotného správního práva.⁶⁹ Obecné správní předpisy ale nemusí platit bezpodmínečně pro celou veřejnou správu jako takovou, důležitý je zde fakt, že ustanovení takového předpisu má přesah do mnoha různých odvětví (podoblasti) veřejné správy a nejsou úzce specializované na konkrétní oblasti této správy jak je tomu u zvláštní části správního práva. Typickým zástupcem obecného správního předpisů je správní řád.

Zvláštní část správního práva je pak souhrn předpisů specializovaných a pojednávajících o jednotlivých oblastech veřejné správy.⁷⁰ Budou zaměřené na konkrétní typ předmětu, jako je například zdravotnictví, doprava, životní prostředí, školství, matrika atd. Právě díky zvláštní části je správní právo tak různorodé a rozsáhlé. Kvůli jeho úzké specializaci budou v obsahu zvláštních právních předpisů často užívané odborné pojmy a skutečnosti spjaté s oborem, o kterém pojednávají.

Dále dělíme správní právo na **hmotné a procesní. Hmotné správní právo** „*upravuje požadavky na činnost institucí veřejné správy – zakládá působnost správních orgánů, vymezuje okruh jejich činnosti, stanoví jejich organizaci, konstruuje skutkové podstaty správních deliktů atp.*“⁷¹ Tento typ právních předpisů

⁶⁸ Viz str. 45, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

⁶⁹ Viz str. 16, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

⁷⁰ Viz str. 16, HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

⁷¹ Viz str. 2, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

můžeme považovat za soubor předpisů, jenž bude upravovat existenční základ toho, jak bude veřejná správa vypadat, jak bude fungovat a co bude dělat. Ustanovuje její strukturu, práva a povinnosti adresátů těchto norem a jejich vzájemné vztahy mezi sebou.

Procesní správní právo „*pak obsahuje pravidla, podle nichž probíhá určitá činnost. Jde o pravidla, podle nichž správní orgány postupují při plnění svých úkolů (stanovených správním právem hmotným).*“⁷² Můžeme do jisté míry říci, že hmotné správní právo nám dává určitý právní základ a nástroje, a procesní správní právo nám uvádí postup a pravidla jak tyto nástroje budou orgány veřejné správy využívat. Pokud jej chceme definovat v užším pojetí, pak se tímto typem práva myslí rozhodování správních orgánů v rámci správního řízení.

4.3. Zákon o státní službě, správní právo a státní služba

Jak již bylo řečeno, státní služba je určitá podmnožina veřejné správy (její typ). Můžeme jí chápat jako výkon státní správy v užším pojetí, protože okruh její činnosti, způsob jejího výkonu, její vykonavatele a právní režim, na jehož základě tyto vykonavatele tuto správu vykonávají, je specifický ohraničena. Ne každý výkon státní správy bude státní službou, jak jí chápe právní úprava, konkrétně její hlavní předpis ZSS. Jak jsme si již zmínili, veřejné sbory mají rozdílnou právní úpravu a nepřímá státní správa se také nebude řídit režimem ZSS.

I přesto že státní služba tvoří jen určitou výseč veřejné správy, stále se jedná o velmi rozsáhlý a různorodý systém. Způsob jakým jsme si vymezovali veřejnou správu (především státní správu) v předchozích kapitolách je aplikovatelný pro státní službu jako takovou (souhrn jejích vykonavatelů a správních činností, které sem patří). Předchozí kapitoly nám umožňují jí pochopit v obecné rovině, zasadit jí do určitého kontextu, ze kterého vychází a charakterizovat jí v širším slova smyslu. Nyní budeme státní službu definovat ve více specifickém pojetí, tak jak jej chápe ZSS a další relevantní právní předpisy.

Je důležité si předem říct, než si vymezíme předmět tohoto zákona, že se jedná o právní předpis upravující určitý aspekt státní služby, konkrétně oblast její

⁷² Viz str. 2, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

organizace, řízení, kontroly a oblast právních poměrů státních zaměstnanců. ZSS není kodexem, jenž by ve svém obsahu komplexně vymezil vše týkající se státní služby. Státní službu jako takovou bude tvořit celá řada zvláštních právních předpisů a velké množství prováděcích právních předpisů. Konkrétní otázky a specifika budou zároveň upravovat vnitřní předpisy státní služby, mezi které patří i **služební předpisy**.

ZSS ve svém úvodním paragrafů upravuje svůj předmět. Předmětem ZSS jsou „*právní poměry státních zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu, organizační věci státní služby, služební vztahy státních zaměstnanců, odměňování státních zaměstnanců a řízení ve věcech služebního poměru.*“⁷³ Právními poměry státních zaměstnanců se myslí úprava vztahu mezi státem a státním zaměstnancem (služební poměr) a jejich vzájemná práva a povinnosti vůči sobě. Dále se právními poměry také myslí úprava právních vztahů mezi dvěma fyzickými osobami, konkrétně mezi státními zaměstnanci navzájem, a z toho vyplývající práva a povinnosti, která mají vůči sobě navzájem.⁷⁴ V obou případech to budou právní poměry související s výkonem státní správy (státní služby) ve správních úřadech.

Organizačními věcmi služby je pak určité uspořádání a výstavba státní služby. Do této kategorie budeme řadit ustanovení ZSS o členění služebních (správních) úřadů na určité organizační útvary (vnitřní členění útvaru), stanovování hierarchie upravující subordinační vztahy v rámci státní služby (jinými slovy kdo má jaké postavení a koho může řídit), ale také koordinaci a organizaci státní služby skrze služební předpisy. Jsou to vnitřní předpisy státní služby provádějící ustanovení zákona. Představu o tom jak služební předpisy budou upravovat organizační věci služby na základě ZSS nám poskytuje služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2015, *kterým se stanoví podrobnosti vydávání služebních předpisů*. Konkrétně bude jejich obsah „*upravovat podrobnosti výkonu služebních vztahů včetně vydávání služebních předpisů a dalších interních aktů řízení*“⁷⁵ Dále

⁷³ Viz §1 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

⁷⁴ Viz str. 2, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

⁷⁵ Viz čl. 2 odst. 1 písm. a), služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2015, *kterým se stanoví podrobnosti vydávání služebních předpisů v posledním znění*.

tyto předpisy přesněji vymezí podmínky výkonu práv a povinnosti, jenž souvisí se služebním poměrem státních zaměstnanců a zaměstnanců vykonávající obory státní služby zařazené v pracovním poměru.⁷⁶ Také služební předpisy vymezí podrobnosti týkající se systemizace a organizace služebních úřadů.⁷⁷

V rámci ustanovení o odměňování státních zaměstnanců uvedené v 9. části ZSS, pak bude tento zákon ve velké míře spoléhat na zákoník práce, ale také na řadu prováděcích právních předpisů upravující zákoník práce jako například nařízení vlády č. 567/2006 Sb.⁷⁸ ZSS uvádí určité modifikace a zvláštní ustanovení vůči zákoníku práce, například v oblasti příplatků, ale zde se budeme z velké části spoléhat na soukromoprávní úpravu.

Řízení ve věcech služebního poměru je pak zvláštním typem správního řízení, na jehož základě je rozhodováno o právech a povinnostech státního zaměstnance v oblasti státní služby ze strany služebního orgánu (či kárné komise). Jsou to určitá specifická správní rozhodnutí, jenž budou zasahovat do postavení a právních poměrů státních zaměstnanců. Konkrétní oblasti, kterých se tento typ řízení týká je pak vymezen pozitivně v §159 odst. 1 ZSS, ale také negativně v §159 odst. 2 ZSS. Patří sem například rozhodování o kárné odpovědnosti, odměňování, přijetí do služebního poměru, skončení služebního poměru atd. Kromě ustanovení ZSS se při tomto řízení hojně užívá správního řádu, především v rámci procesního otázek. Konkrétně část 2. a 3. správního řádu.

Pokud bychom chtěli vymezit specifické oblasti, o kterých ZSS pojednává (konkretizace předmětu), museli bychom nahlédnout do jednotlivých částí. Zde uvedu v obecně rovině, co jednotlivé části obsahují. **První část** stanovuje předmět a působnost zákona, zároveň definuje základní pojmy, jako jsou státní zaměstnanec, správní úřad, představený atd. Uvádí organizační věci služby, kam patří například úprava služebních předpisů, postavení státních tajemníků a dalších vrcholných představitelů státní služby. Jsou zde ustanovení o systemizaci a

⁷⁶ Viz čl. 2 odst. 1 písm. b), služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2015, *kterým se stanoví podrobnosti vydávání služebních předpisů* v posledním znění.

⁷⁷ Viz čl. 2 odst. 1 písm. c), služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2015, *kterým se stanoví podrobnosti vydávání služebních předpisů* v posledním znění.

⁷⁸ Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., *o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů* v posledním znění.

organizační struktury služebních úřadů. **Část druhá** upravuje otázky týkající se přijetí do služebního poměru, jeho změn, skončení služebního poměru a oblast úřednické zkoušky. **Část třetí** se zaměřuje na práva a povinnosti státních zaměstnanců, jejich možná omezení a příkazy k výkonu služby. **Část čtvrtá** upravuje oblast kárné odpovědnosti. **Část pátá** se zaměřuje na podmínky výkonu služby, mezi které například patří výkon služby přesčas, služební pohotovost, překážky ve službě, mateřská a rodičovská dovolená atd. **Část šestá** se zaměřuje na instituty odpovědnosti za škodu a to jak ze strany státního zaměstnance, tak i ze strany služebního úřadu. Jsou zde ustanovení o služebních úrazech a nemocích z povolání. V obou případech odkazuje na zákoník práce. **Část sedmá** se zaměřuje na oblast sociálního zajištění státních zaměstnanců, kde odkazuje na zvláštní právní předpisy. **Část osmá** upravuje kolektivní práva státních zaměstnanců a oblast zastupování státních zaměstnanců skrze jejich zástupce. **Část devátá** se zaměřuje na oblast odměňování státních zaměstnanců. **Část desátá** jsou společná ustanovení, zde je např. pojednáno o služebním hodnocení, osobním spisu, řízení ve věcech služby, systemizaci pracovních míst a výkladu některých dalších pojmů atd. **Část jedenáctá** jsou přechodná a závěrečná ustanovení. Zde se pojednává o přechodu státních zaměstnanců do služebního poměru, započtení doby pracovního poměru stávajících zaměstnanců, ustanovení o výjimkách z předpokladu vzdělání atd. **Část dvanáctá** uvádí, které právní předpisy či jejich části byli s přijetím ZSS zrušené (zrušovací ustanovení). Jednalo se o 28 právních předpisů. **Část třináctá** se týká účinnosti tohoto zákona. **Přílohy** ZSS jsou dvě. První uvádí platové třídy a jejich charakteristiku. Druhá příloha upravuje rozsah příplatků představených (vedoucích státních zaměstnanců), dle jejich postavení v hierarchii (stupeň řízení) a typu služebního úřadu ve kterém působí.

I přesto, že ZSS má vymezeno ve svém úvodním ustanovení více předmětů, mohli bychom je zúžit na tyto 2 hlavní oblasti, které bude v rámci svého obsahu upravovat. Jedná se o právní poměry státních zaměstnanců a organizace státní služby.⁷⁹ ZSS stanoví právní rámeček státní služby, v obecné rovině stanovuje její

⁷⁹ Viz str. 111, MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. 1. 2022. [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

organizaci, reguluje vzájemné vztahy mezi subjekty její úpravy, upravuje práva a povinnosti státních zaměstnanců, vymezuje základní pojmy a instituty platné napříč celou státní službou. Můžeme říci, že vytváří jednotný právní režim a systém, v jehož rámci budou státní zaměstnanci vykonávat státní správu ve služebních úřadech (státní službu). Již toto základní vymezení neupravuje ZSS zcela samostatně, odkazuje a spoléhá na jiné obecné právní předpisy. Jedná se hlavně o zákoník práce a správní řád, ale i další právní předpisy jako je zákon č. 82/1998 Sb.,⁸⁰ nebo zákon č. 255/2012 Sb., o *kontrole* (tzv. kontrolní řád).

Chci zdůraznit fakt, že počet zákonů, jenž pojednávají o státní službě (byť jen dílčím způsobem), či se jí přímo dotýkají, je velké množství.⁸¹ A každý z těchto zákonů svým obsahem dotváří celkový obraz státní služby. Obraz, jenž se skládá z mnoha dílků a obraz, který nám samotný ZSS nemůže komplexně vyjádřit. Uvedu příklad jak to myslím. ZSS pracuje s pojmy ministerstvo a ústřední správní úřad, ale již tyto úřady nezakládá, neříká nám, kolik jich máme, jak se jmenují a jakou mají věcnou působnost. Zde pak musíme sáhnout k tzv. kompetenčnímu zákonů, abychom získali část odpovědi.⁸² Jedná se o velmi důležité otázky, o kterých se ZSS nezmiňuje, avšak tyto správní úřady vytváří důležitou část státní služby. Další příklad může být ustanovení ZSS, jenž uvádí, že státní služba zahrnuje státní statistickou službu⁸³, jako jedná z forem, jak se bude státní služba v praxi projevovat, ale už nám tento zákon nevymezí samotný pojem, co všechno tento pojem zahrnuje a činnosti s touto službou spjaté. Zde musíme sáhnout opět ke zvláštnímu zákonu č.89/1995 Sb., o *státní statistické službě*. A takových příkladů můžeme najít celou řadu.

Tyto fakta zde zmiňují, abych zdůraznil komplexnost i rozsah státní služby a s tím vyzdvihl fakt, jak náročný je úkol jí přesně charakterizovat. Ani samotný zákonodárce v rámci ZSS neuvedl konkrétní definici co je přesně státní službou, ale rozhodl se jí vymežit seznamem činnosti služby, ze kterých se skládá (jaké

⁸⁰ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č.358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti v posledním znění.

⁸¹ A prováděcích předpisů, jenž konkretizují dané zákony je řadově ještě více.

⁸² Ale také v tomto případě musíme sáhnout k celé řadě zvláštních zákonů vymezující působnosti ústředních správních úřadu.

⁸³ Viz §5 odst. 1 písm. f), zákon č. 234/2014 Sb., o *státní službě* v posledním znění.

činnosti obsahuje). Zároveň jsem chtěl zdůraznit fakt, že ustanovení ZSS nám poskytuje podklady pro základní a obecné vymezení státní služby, ale pro její komplexní vymezení a definování si pouze s tímto předpisem nevystačíme. Úkolem této práce je ale vysvětlit základní esenci státní služby, poskytnout nám rudimentární chápání této služby v obecné rovině. Dále tedy budeme v zjednodušeně a stručně definovat státní službu dle ustanovení ZSS a některých dalších právních předpisů, nikoli skrze rozsáhlou komplexní správní úpravou, která by byla silně nad rámec a rozsah této práce.

4.4. Historie státní služby a přijetí zákona o státní službě

ZSS je relativně novou právní úpravou, která zavedla zásadní změny týkající se státní služby a právních poměrů státních zaměstnanců. Proto stojí za zmínku uvést okolnosti, za kterých byl tento zákon přijat a uvést právní režim, jenž upravoval postavení státním zaměstnanců před přijetím tohoto předpisu.

Po vzniku samostatného československého státu, zde existovala právní úprava regulující služební poměr státních zaměstnanců. Jednalo o přejetý rakousko-uherský předpis č. 15/1914 o *služebním poměru státních úředníků a státních sluhů* (tzv. služební pragmatika). Tehdejší státní služba byla vystavěná na čistě kariérním systému. To v praxi znamená, výkon státní služby, státním zaměstnancem bylo považováno za celoživotní povolání.⁸⁴ Služební poměr měl mít trvalou povahu. Zároveň byl státní zaměstnanec po výběrovém řízení zařazen na nižší pozice, ze kterých se postupně propracoval do vyšších pozic.⁸⁵ Státnímu zaměstnanci byl garantován určitý kariérní ale i platový postup s přibývajícím lety služby. Takto nastavený systém také zaručoval státnímu zaměstnanci určitou nezrušitelnost služebního poměru (tzv. definitiva).⁸⁶ Tím máme na mysli, že zrušení služebního poměru bylo možné jen za určitých specifických okolností (např. závažné porušení povinnosti), což zajišťovalo ochranu a stabilitu

⁸⁴ Viz str. 10-11, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

⁸⁵ Viz str. 11, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

⁸⁶ Viz str. 360, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

zaměstnání státnímu zaměstnanci. Výhodami takového systému jsou především jeho stabilita fungování, protože nedochází k častým obměnám zaměstnanců. Dále se vyznačuje vyšší profesionalitou státní služby, z důvodu delší praxe jejich zaměstnanců. Stabilita, jenž tento systém poskytuje, také vede ke zvýšené loajalitě jejich zaměstnanců. Nevýhodami pak jsou snížená motivace k výkonnosti, malé pružnosti systému přebírat podněty z praxe (silně konzervativní).⁸⁷ Do jisté míry můžeme říci, že tento systém má větší ochranu před politickými vlivy z důvodu silné ochrany služebního poměru stávajícího státního zaměstnance, tudíž po obměně politického vedení státu je těžší se takových zaměstnanců zbavit v porovnání se smluvním systémem. V souvislosti s kariérním systémem si zmiňme další typ systému, který je určitým protipólem kariérního systému a tím je systém smluvní, někdy také nazývaný jako „systém meritní“. Ten se vyznačuje jako určitý katalog služebních míst, do kterých jsou přijímány osoby jak ze soukromé tak i veřejné sféry na základě výběrového řízení. Služba je v tomto případě založená na základě smlouvy, ze které nevyplývají žádné zvláštní benefity.⁸⁸ Z důvodu snížené ochrany postavení státního zaměstnance v rámci tohoto systému je jednodušší se ho zbavit, tudíž nevýhodou bude vyšší fluktuace osob vykonávající státní službu, a tudíž i menší stabilita takového systému. Mezi výhody však patří větší schopnost adaptace vůči možným změnám, zavádění inovativních postupů a obohacení systému státní služby o praktické zkušenosti.⁸⁹

S nástupem totality na našem území po 2. světové válce, došlo v roce 1950 k přijetí zákona o pracovních a platových poměrech státních zaměstnanců, na jehož základě státní zaměstnanci vykonávali činnosti v pracovněprávním poměru s určitými veřejnoprávními prvky. Úprava jejich vztahů tedy spadala do soukromoprávní oblasti.⁹⁰ Následně v roce 1965 byl přijat zákoník práce, který

⁸⁷ Viz str. 360, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

⁸⁸ Viz str. 11, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

⁸⁹ Viz str. 361, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

⁹⁰ Viz str. 5, *Organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců: obor státní služby č. 63* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, březen 2022. [cit. 2022-08-09]. Studijní texty pro úřednickou zkoušku. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/skripta-63-organizacni-veci-statni-sluzby-a-sprava-sl-vztahu-20220331-verze-pro-tisk-pdf.aspx>

svoji působnost vztahoval i na státní zaměstnance a ti se řídili stejným právním režimem jako ostatní zaměstnanci. Tento stav trval i po sametové revoluci a vzniku ČR v roce 1993. Určité změny nastaly v roce 2002, kdy ČR jednala o vstup do EU. Tato instituce vyvinula určitý tlak na to, aby státní zaměstnanci měli vlastní právní úpravu, týkající se jejich postavení a činnosti.⁹¹ V této době byli přijaté 2 hlavní zákony. Zákon č. 312/2002 Sb., *o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů* a zákon č. 218/2002 Sb., označovaný jako „služební zákon“.⁹² První zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2003, avšak služební zákon, jenž měl, upravovat právní postavení státních zaměstnanců nikdy účinnosti nenabyl, i přesto že byl několikrát novelizován. Zákon byl platný déle než jednu dekádu, ale jeho účinnosti, byla opakovaně odkládána, až nakonec byl zrušen a nahrazen zákonem č. 234/2014 Sb., *o státní službě*, jenž je účinný dnes. Tento zákon nabyl účinnosti v plném rozsahu 1. 1. 2015.

Zajímavé byli okolnosti, za kterých byl ZSS přijat. Velký vliv na přijetí této úpravy, zde měl spíše tlak EU (konkrétně Evropské komise) na ČR, než iniciativa zákonodárce přijmout samostatnou právní úpravu týkající se právních poměrů státních zaměstnanců. Evropská komise pohrozila neschválením dohody o partnerství, pokud ČR nebude mít právní úpravu regulující právní poměry zaměstnanců státní služby. Praktický dopad neschválení takové dohody, by pro ČR znamenalo ztrátu schopnosti čerpat finanční prostředky z unijních fondů EU.⁹³ Původně se předpokládalo, že bude přijat původní služební zákon (zákon č. 218/2002 Sb.), ke kterému byla připravována komplexní novela po letech odkladu jeho účinnosti. To se však nestalo, neboť původní návrh byl při legislativním procesů ve 2. čtení stažen a byl v této fázi nahrazen novým komplexním pozměňovacím návrhem skupiny poslanců, jenž představoval novou verzi

⁹¹ Viz str. 6, *Organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců: obor státní služby č. 63* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, březen 2022. [cit. 2022-08-09]. Studijní texty pro úřednickou zkoušku. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/skripta-63-organizacni-veci-statni-sluzby-a-sprava-sl-vztahu-20220331-verze-pro-tisk-pdf.aspx>

⁹² Zákon č. 218/2002 Sb., *o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech*.

⁹³ Viz str. 10, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

zákona.⁹⁴ Tento nestandardní postup jeho přijetí byl také jeden z důvodů, proč prezident ČR podal stížnost Ústavnímu soudu, kde požadoval zrušení tohoto zákona, avšak neúspěšně. Důsledkem tohoto nestandardního procesu je také skutečnost, že ZSS neměl v době svého přijetí důvodovou zprávu.⁹⁵ Tato skutečnost působí určité problémy při výkladu ustanovení tohoto zákona v rámci jeho aplikace. ZSS od svého přijetí byl již několikrát novelizován. Úkolem tohoto zákona bylo upravit právní poměry státních zaměstnanců a upravit organizační věci státní služby. Obsah tohoto zákona ale sledoval i další cíle a těmi jsou zvýšení transparentnosti a profesionalizace státní služby a zároveň posílit její odpolitizování. Ke každé z těchto oblastí si můžeme uvést příklad, pro znázornění.

Zvýšenou **transparentnost** státní služby, můžeme spatřovat například v rámci procesu přijetí státních zaměstnanců do služebního poměru. Pravidla jsou podrobně a srozumitelně stanovená, veřejnost má přístup k informačnímu systému o státní službě, kde jsou zveřejněná volná služební místa a informace o nich, na která jsou vyhlášena výběrová řízení. Pokud fyzická osoba splňuje nutné předpoklady, může se takového řízení na základě své žádosti účastnit. Transparentnost je také spatřována v oblasti odměňování státních zaměstnanců. Uvádí se složky, jež utváří jejich plat. Uvádí se rozmezí financí, které tyto složky platu obsahují, jako například platový tarif (tvořen platovým stupněm a platovou třídou). Zároveň jsou stanovená pravidla pro přiznání těchto složek, jako například u příplatků.

Zvýšenou **profesionalizaci**, můžeme spatřovat například u požadavku, aby státní zaměstnanec splnil úřednickou zkoušku, jako určitý ukazatel dosažené míry odborných znalostí týkající se státní služby. Nebo také existenci institutu kárné odpovědnosti, jako nástroj, jež slouží k zajištění dodržování povinností uložených

⁹⁴ 1) Viz str. 10, ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017. ISBN 978-80-265-0607-2.

2) Viz str. 10, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

⁹⁵ Viz str. 10, ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017. ISBN 978-80-265-0607-2.

státním zaměstnancům vykonávající státní službu a vyvození důsledku za porušení těchto povinností.

Odpolitizování můžeme spatřovat například v ustanovení § 80 ZSS, kdy představený nesmí zastávat žádnou funkci v politické straně či hnutí, po celou dobu trvání služebního poměru. Další příklad odpolitizování je existence státních tajemníků v ministerstvech, kteří tam působí jako služební orgány namísto ministrů. Tudíž o otázkách služebního poměru státních zaměstnanců bude rozhodovat státní zaměstnanec, jenž je představeným a ne politický činitel.

ZSS převedl výkon státní služby státních zaměstnanců opět do režimu veřejnoprávního, což má také vliv na postavení státního zaměstnance vůči státu a způsob jakým je rozhodováno o právech a povinnostech takového zaměstnance. Povaha dnešní státní služby má dle momentálně platné právní úpravy charakter kariérního systému s určitými prvky smluvního systému.⁹⁶

⁹⁶ Viz str. 11, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

5. Státní služba

Předchozí kapitoly byli více orientované na definování státní služby, tím že jsme definovali veřejnou správu a státní správu dle správní teorie. Protože státní služba je součástí těchto systému, jsou uvedené skutečnosti aplikovatelné i na ní. Mohlo bychom tedy říci, že se jednalo o charakteristiku státní služby v širším pojetí. Nyní toto pojetí zúžíme a vymežíme specifika, která charakterizují státní službu v užším pojetí. Nejprve si vymežíme slovníček základních pojmů užívané v rámci státní služby. Následně definujeme státní službu na základě jejího formálního a materiálního pojetí. Podkapitola o systemizace nám tento výklad doplní o způsob jak je státní služba organizovaná za pomocí tohoto nástroje.

V rámci tohoto pojednání chci předem uvést, že se bude do jisté míry jednat o simplifikaci, abychom zachytili základní podstatu státní služby, nikoli si ji vymežit zcela do nejmenším detailů. Budeme se snažit jí vymežit na základě obecně platných pravidel a ustanovení, které nemusí bezpodmínečně platit vždy, ale jsou obecně platné. Co tím mám na mysli? Uvedu příklady pro znázornění. Obecně můžeme říci, že ten kdo působí vůči konkrétnímu státnímu zaměstnanci jako tzv. služební orgán, tohoto zaměstnance správním rozhodnutím zařazuje na služební místo či jej jmenuje na místo představeného (vedoucí státní zaměstnanec). Nicméně jsou zde i výjimky, například vůči státnímu tajemníkovi je služebním orgánem náměstek pro státní službu,⁹⁷ nicméně on státního tajemníka na jeho místo nejmenuje, to činí vláda na návrh příslušného ministra či vedoucího Úřadu vlády.⁹⁸ Obecně můžeme říci, že služební orgány mají pravomoc vydávat tzv. služební předpisy, ale i zde mezi služebními orgány existuje určitá výjimka a to je vláda (či pověřený člen vlády, který působí jako služební orgán). I když vládu ZSS označuje jako služební orgán, nemá oprávnění vydávat tento druh vnitřního předpisu.

Jinými slovy, se zaměříme na skutečnosti a ustanovení zpravidla platící pro státní službu jako takovou v obecné rovině, s vědomím toho, že zde mohou existovat určité excesy a výjimky. Zvolíme kritéria větší srozumitelnosti a lepší orientace na úkor precizní exaktnosti při následném výkladu. Především z důvodu

⁹⁷ Viz § 10 odst. 1 písm. c), zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

⁹⁸ Viz § 53 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

lepšího pochopení podstaty státní služby a limitace rozsahu, která tato práce musí splňovat.

5.1. Základní pojmy

Již jsme zmiňovali a dále budeme zmiňovat určité specifické pojmy související se státní službou. Uvedeme si zde slovníček pojmů často užívaných v ZSS a jejich význam. Především z důvodu lepší srozumitelnosti dalšího výkladu, ale také abychom zachovali určitou kontinuitu výkladu, aniž bychom často museli odbočovat od hlavní myšlenky, tím že budeme tyto pojmy definovat.

Správní úřad je definován v ZSS jako ministerstvo či jiný správní úřad který je zřízen zákonem a zákon jej tak označuje nebo jej označuje za orgán státní správy.⁹⁹ Pro potřeby ZSS jsou to v podstatě organizační složky státu, v nichž státní zaměstnanec vykonává státní správu, která patří mezi činnosti vymezené v ZSS (státní služba).¹⁰⁰ Jinými slovy je to místo, kde bude realizován obsah státní služby. Blíže si je budeme definovat v následující podkapitole o formálním pojetí státní služby.

Služební úřad je v podstatě označení jaké ZSS užívá pro správní úřady a další subjekty, v jejichž rámci bude vykonávána státní služba. Mezi tyto další subjekty řadíme jiné státní orgány či právnické osoby, o kterých zákon stanoví, že jsou služebními úřady.¹⁰¹ Přesto že jiné státní orgány a právnické osoby nesplňují podmínky, uvedeme v § 3 ZSS, proto aby byli považované za správní úřady, jsou stejně jako tyto správní úřady označované pojmem „služební úřad“ pro potřeby ZSS.¹⁰²

Služební působiště je místo, konkrétně obec, kde státní zaměstnanec pravidelně vykonává službu.¹⁰³ Nemusí to být nutně obec, kde má daný služební úřad sídlo či svůj organizační útvar, ale vyloženě místo kde státní zaměstnanec pravidelně vykonává službu. Státní zaměstnanec může mít více než pouze jedno

⁹⁹ Viz § 3, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁰⁰ Viz str. 10, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁰¹ Viz § 4 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁰² Můžeme říci, že služební úřad je souhrne označení pro správní úřady a jiné orgány státu a právnické osoby, ve kterých bude docházet k výkonu státní služby.

¹⁰³ Viz § 3 odst. 3, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

služební působiště.¹⁰⁴ Je to jedna z náležitosti, která musí být uvedena v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo (popřípadě rozhodnutí o jmenování pokud jde o představeného).

Obory služby jsou pak zjednodušeně specifické formy a oblasti činnosti státní služby. Každá obor má vymezený soubor úkolů a činnosti. ZSS obory služby přímo nestanovuje, jen uvádí výčet oblasti a činnosti, které do státní služby patří a jsou uvedené pouze rámcově v § 5 odst. 1. Stanovit obory služby ZSS deleguje na vládu skrze nařízení.¹⁰⁵ O oborech činnosti budeme podrobněji pojednávat v rámci podkapitoly materiálního pojetí státní služby podrobněji.

Státní zaměstnanec je „fyzická osoba, která byla přijata do služebního poměru a zařazená na služební místo nebo jmenována na služební místo představeného k výkonu některé z činností uvedených v § 5 ZSS“.¹⁰⁶ Služební poměr můžeme zjednodušeně definovat jako veřejnoprávní vztah státního zaměstnance ke státu, jehož obsahem je výkon státní služby a vzájemná práva a povinnosti, které mezi sebou tyto subjekty při jejím výkonu mají.

Představený „je státní zaměstnanec, který je oprávněn vést podřízené státní zaměstnance, ukládat jim služební úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat výkon jejich služby a dávat jim k tomu příkazy“.¹⁰⁷ Je to tedy určitý vedoucí státní zaměstnanec, kterému je svěřena moc řídit, kontrolovat a organizovat výkon státní služby „tzv. řadových státních zaměstnanců“. Dále to může být příslušník bezpečnostního sboru nebo voják z povolání, který je také ve služebním poměru, ale podle jiného právního předpisu.¹⁰⁸ Není zde pouze jedno označení pro představeného, ale existují pro něj v praxi různá označení podle toho, v jakém typu služebního úřadu působí a na jakém stupni řízení vykonává svojí činnost. Stupněm řízení máme na mysli jejich určité postavení v hierarchii služebního úřadu, neboť jsou zde představený, kteří jsou nadřízení jiným představeným.

¹⁰⁴ Viz str. 11, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁰⁵ Viz §5 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁰⁶ Viz § 6, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁰⁷ Viz § 9 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁰⁸ Viz § 9 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

Služební orgán je ten kdo dle § 10 ZSS jedná a rozhoduje ve věcech služebního poměru. Služební orgán je někdo, kdo rozhoduje o právních poměrech státních zaměstnanců, tedy o jejich vzniku, změně a zániku. Přehled situací, ve kterých tak může rozhodovat je uveden v § 159 ZSS. Služební orgán tak činí formálním způsobem v rámci řízení ve věcech služby, což je typ správního řízení, jehož výsledkem bude správní rozhodnutí. Toto řízení se v procesních otázkách bude řídit správním řádem. Služební orgán může rozhodovat o právních poměrech státních zaměstnanců i bez tohoto postupu, činí tak neformálním způsobem ve vybraných případech.¹⁰⁹ Přesto že se v těchto situacích nejedná o správní řízení, přiměřeně se zde užije správního řádu, např. základní zásady činnosti správního orgánu.¹¹⁰ Služební orgány se také podílí na organizaci služebního úřadu vypracováním návrhu systemizace pro svůj služební úřad a vypracováním organizační struktury služebního úřadu. Mezi další hlavní kompetence patří zajišťování organizačních věcí služby, to činí hlavně skrze vydávání služebních předpisů. Služebními orgány jsou vedoucí služebních úřadů a státní tajemníci, alespoň vůči většině „řadových státních zaměstnanců“ a představených v rámci služebního úřadu. Státní tajemníci jsou služebními orgány v jednotlivých ministerstvech a Úřadu vlády. Nicméně zde existují i subjekty, které jsou služebními orgány jen vůči určitým specifickým skupinám. Často se bude jednat o služební orgány jiných služebních orgánů. „*Vedoucí služebního úřadu nebo státní tajemník vůči vedoucímu podřízeného služebního úřadu.*“¹¹¹ „*Náměstek pro státní službu vůči vedoucímu služebního úřadu, který nemá nadřízený služební úřad, státnímu tajemníkovi a personálnímu řediteli sekce pro státní službu.*“¹¹² Vláda či ministr vnitra pokud je pověřen vládou vůči náměstkovi pro státní službu a vláda či pověřený člen vlády vůči vedoucímu ústředního správního úřadu.¹¹³

Služební předpis je typ vnitřního předpisu vydávaného služebními orgány v rámci státní služby. Vnitřní předpis můžeme definovat jako „*souhrnné označení pro akty abstraktní povahy, které slouží k uspořádání poměrů uvnitř jedné nebo více organizačních jednotek nebo zařízení veřejné správy a jejichž vydání se opírá*

¹⁰⁹ Viz §159 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹¹⁰ Viz §2-8, zákon č. 500/2004 Sb., správní řád v posledním znění.

¹¹¹ Viz §10 odst. 1 písm. d), zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹¹² Viz § 10 odst. 1 písm. c), zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹¹³ Viz § 10 odst. 1 písm. a) a b), zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

*o právně zakotvený vztah podřízenosti k vydavateli aktu.*¹¹⁴ Služebním předpisům budeme věnovat větší pozornost, neboť specifikuje a upřesňuje ZSS. Provádí obsah ZSS a tudíž nám dává přesnější informace o tom co je státní služba, jak je organizována a jak funguje. Tento typ předpisu může vydávat náměstek pro státní službu, vedoucí služebního úřadu, státní tajemník a personální ředitel sekce pro státní službu, jinými slovy služební orgány (ale ne všechny tyto orgány). ZSS uvádí, že služební předpisy stanovují organizační věci služby.¹¹⁵ Co přesně se tím myslí, nám více upřesňuje již zmiňovaný služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2015. Bude upravovat podrobnosti v oblasti systemizace, organizace služebního úřadu, vydávání služebních předpisů (a dalších interních aktů), výkon působnosti služebních orgánů a bližší podmínky výkonu práv a povinností souvisejících se služebním poměrem státních zaměstnanců (nebo zaměstnanců v pracovním poměru vykonávající činnosti státní služby dle § 5 ZSS).¹¹⁶ Ale i napříč samotným ZSS v jeho různých částech a paragrafech, můžeme narazit na konkrétní oblasti, které se mohou a někdy dokonce musí upravit služebním předpisem. Mezi tyto „povinné“ služební předpisy můžeme řadit například vydání služebního předpisu podle § 99 odst. 4 ZSS týkající se pravidel rozvržení služební doby. Jako příklad „nepovinného“ služebního předpisu pak můžeme uvést, vydání takového předpisu podle ustanovení § 14 odst. 5 ZSS, kdy vedoucí služebního úřadu (který je zároveň služebním orgánem), může převést tímto předpisem na představené rozhodování o věcech, o kterých se nevede řízení ve věcech služby.

Služební předpisy se mohou týkat celé řady oblasti spojených se státní službou, jenž souvisejí s právními poměry státních zaměstnanců či organizací státní služby. Může se jednat o pravidla etiky státních zaměstnanců, rámcová pravidla vzdělávání státních zaměstnanců, pravidla pro zřizování zkušebních komisí, provádění služebního hodnocení atd. Určitý náhled do těchto a mnoho dalších

¹¹⁴ Viz str. 35, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹¹⁵ Viz § 11 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹¹⁶ Viz čl. 2 odst. 1, služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2015, kterým se stanoví podrobnosti vydávání služebních předpisů v posledním znění.

služebních předpisů je možný na internetových stránkách MVČR v části „sekce pro státní službu“.

Při vydávání služebních předpisů, se tyto předpisy zasílají k připomínkovým místům, které se k jeho obsahu vyjádří možnými připomínkami, jenž slouží k možnému doplnění obsahu tohoto předpisu, nebo k jeho změně či vynětí určitých částí. Lhůta k uplatnění připomínek bude stanovena konkrétním datem, ale bývá patnáctidenní.¹¹⁷ Připomínková místa jsou pak stanovena ve služebním předpisu náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2015 ve čl. 5. Tyto připomínky mohou, ale nemusí být brány v potaz, pokud nejsou brány v potaz tak by je služební orgán měl s těmito místy projednat. Přijaté služební předpisy by měli mít písemnou formu (ať již papírovou nebo elektronickou) a vyhlašují se způsobem ve služebním úřadu obvyklým (zpravidla upravené jiným služebním předpisem).¹¹⁸ Služební předpis nabývá účinnosti datem v něm uvedeným, pokud takový datum není stanovený, nabývá tento předpis účinnosti 15. den ode dne jeho vyhlášení. Osoby, které zavazuje, by měli být se služebním předpisem seznámeny a měli by k němu mít přístup. Seznámit subjekty se služebním předpisem a následně doložení této skutečnosti, je důležitý předpoklad pro možné vyvození kárné odpovědnosti, pokud dojde k porušení ustanovení daného předpisu.

Tyto předpisy jsou závazné především pro státní zaměstnance dle ZSS, ale nemusí se jednat o jediné osoby, které zavazuje. Bude také zavazovat i osoby ve služebním poměru podle jiného zákona zařazenou k výkonu služby ve služebním úřadě,¹¹⁹ ale i osoby v pracovním poměru vykonávající činnosti státní služby dle § 5 ZSS. Nicméně u osob které jsou v pracovním poměru, jsou zde větší limitace na to, v jakých oblastech je mohou služební předpisy zavazovat oproti běžným státním zaměstnancům (např. v oblasti kárné odpovědnosti). Za jistých okolností ale účinnost některých služebních předpisů lze vztáhnout i na zaměstnance v pracovním poměru, jenž nevykonávají činnosti státní služby.

¹¹⁷ Viz čl. 6, služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2015, *kterým se stanoví podrobnosti vydávání služebních předpisů* v posledním znění.

¹¹⁸ Viz čl. 8 odst. 1, služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2015, *kterým se stanoví podrobnosti vydávání služebních předpisů* v posledním znění.

¹¹⁹ Například voják z povolání.

Služební předpisy vydává služební orgán pro svůj služební úřad, je závazný pro státní zaměstnance a další osoby (viz předchozí odstavec) v daném služebním úřadě. Pokud je pro činnosti prováděné v podřízených služebních úřadech nezbytná jednotnost výkonu státní služby, např. kvůli totožnému charakteru činnosti, jenž vykonávají,¹²⁰ může být služební předpis nadřízeného služebnímu úřadu platný, účinný a závazný i pro podřízený služební úřad. Jinak platí pravidlo, které říká, že služební předpis podřízeného služebnímu úřadu by nemělo být v rozporu se služebním předpisem úřadu nadřízeného. Služební předpisy obecné závazné pro celou státní službu (s určitými výjimkami), může a vydává náměstek pro státní službu v rámci sekce pro státní službu. Služební předpisy náměstka pro státní službu mají mezi ostatními služebními předpisy nejvyšší sílu, a tudíž by všechny ostatní služební předpisy služebních úřadů vydané služebními orgány neměli být v rozporu s těmito předpisy.

Služební předpis je jen určitý druh interního aktu, mohou zde existovat i další typy vnitřních předpisů upravující i jiné otázky než ty, které souvisí s organizačními věcmi služby. Například se může jednat o vnitřní předpisy mající povahu obecných příkazů k výkonu služby.¹²¹ Jsou to takové předpisy, jejichž obsah bude upravovat obsah a výkon konkrétního typu odborné správní činnosti státního zaměstnance v určitém oboru služby. Zákon pro tyto předpisy nezakotvuje název ani konkrétní náležitosti jak je tomu u služebních předpisů. Dokonce mohou být kombinované dohromady v jednom předpisu (tzv. hybridní předpisy). Pro tu část, která je služebním předpisem platí, že musí splnit podmínky pro přípravu a vyhlášení, jako by se jednalo o běžný služební předpis. Jako příklad tohoto předpisu sem patří organizační řád.¹²²

Sekce pro státní službu můžeme považovat za orgán stojící čele služební hierarchie.¹²³ Nejedná se zde o správní úřad, ale o organizační složku zřízenou

¹²⁰ Viz str. 40, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹²¹ Viz str. 40-41, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹²² Viz str. 38, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹²³ Viz str. 13, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

v rámci MVČR a to zřízenou přímo zákonem. Zákon působnost v oblasti státní služby svěruje přímo MVČR, ale uvádí, že výkon působnosti v této oblasti bude provádět sekce pro státní službu za MVČR. Tuto působnost můžeme najít v § 13 ZSS. Úlohou této sekce ale bude hlavně sjednocení a koordinace činnosti služebních úřadů v oblasti organizace státní služby a otázkách služebního poměru. Například koordinaci vzdělávání státních zaměstnanců, nebo koordinace systému vytvářející hodnocení státních zaměstnanců.¹²⁴ Také se podílí na organizaci státní služby vypracováním návrhu systemizace služebních míst na základě návrhů služebních orgánů jiných služebních úřadů a dohlíží na jejich dodržování.¹²⁵ Dále sekce pro státní službu sjednocuje výkon státní služby vydáváním stanovisek a metodických pokynů, které sice nejsou závazné, ale slouží jako doporučení v konkrétních otázkách výkonu státní služby. Samozřejmě plní i další úkoly jako je správa a provoz informačního systému o státní službě, zabezpečení provedení obecné části úřednické zkoušky atd.¹²⁶ Této sekci nepřísluší výkon působnosti, jenž je svěřena přímo ministru vnitra, náměstkovi pro státní službu, státnímu tajemníkovi a personálnímu řediteli sekce pro státní službu.¹²⁷ Služebním orgánem vůči státním zaměstnancům zařazených v této sekci je personální ředitel sekce pro státní službu.¹²⁸

V čele sekce pro státní službu stojí **náměstek pro státní službu**. Mezi jeho kompetence patří vydávání služebních předpisů náměstka sekce pro státní službu, ale i dalších předpisů týkajících se organizace a výkonu státní služby. Dále je pověřen výkonem kontroly ve služebních úřadech v oblastech služebních vztahů státních zaměstnanců.¹²⁹ Služební vztahy jsou právní vztahy veřejnoprávní povahy, jenž vznikly mezi státem a státním zaměstnanec, popřípadě vztahy které mohou vznikat mezi státními zaměstnanci.¹³⁰ Kontrola se tedy bude týkat oblasti

¹²⁴ Viz § 13 odst. 1 písm. c) a d), zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹²⁵ Viz § 13 odst. 1 písm. a), zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹²⁶ Viz str. 19, *Organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců: obor státní služby č. 63* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, březen 2022. [cit. 2022-08-09]. Studijní texty pro úřednickou zkoušku. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/skripta-63-organizacni-veci-statni-sluzby-a-sprava-sl-vztahu-20220331-verze-pro-tisk-pdf.aspx>

¹²⁷ Viz § 13 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹²⁸ Viz § 10 odst. 1 písm. e), zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹²⁹ Viz § 13 odst. 7, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹³⁰ Viz str. 51, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

úzce souvisejících se služebním poměrem státních zaměstnanců a také práv a povinnosti těchto zaměstnanců. V podstatě to co všechno bude předmětem kontroly, můžeme vymežit negativně. Kromě kontroly ze strany náměstka pro státní službu, provádí kontrolu v určitých oblastech výkonů státní služby státních zaměstnanců oblastní inspektorát práce. Oblastní inspektorát práce kontroluje dobu výkonu státní služby, přestávky ve státní službě, výkon státní služby v noci, výkon státní služby přesčas, služební pohotovost a bezpečnost při výkonu státní služby.¹³¹ Oblastní inspektorát práce provádí kontrolu v těchto vymezených oblastech, a v ostatních oblastech jí provádí u státních zaměstnanců náměstek pro státní službu. Náměstek pro státní službu může na základě písemného pověření zmocnit státního zaměstnance k výkonu této kontroly. Při provádění kontroly se postupuje podle kontrolního řádu. Mezi některé další jeho oprávnění patří podání podnětu k zahájení kárného řízení, zbavení povinnosti mlčenlivosti státního tajemníka a vedoucího služebního úřadu, jenž nemá nadřízený služební úřad či působí jako odvolací orgán vůči těmto osobám v řízení ve věcech služby atd.

5.2. Státní služba ve formálním a materiálním pojetím

Nyní se budeme při definování státní služby ubírat obdobnou cestou jako u veřejné správy obecně. Vymezíme si státní službu z toho hlediska, kdo jí vykonává a jak je organizována (formální pojetí) a obsah její činnosti (materiální pojetí).

5.2.1. Formální pojetí státní služby

Tímto pojetím máme na mysli soustavu institucí (organizačních složek), které vykonávají státní službu a jejich organizaci. Základní jednotkou zde jsou služební úřady. Převážná část těchto služebních úřadů je tvořena správními úřady. ZSS nám vymezuje jejich význam v § 3, avšak my si tento pojem více specifikujeme z pohledu správní vědy. Ta bude rozeznávat tyto úřady v pojetí institucionálním a funkčním. Protože české právo zpravidla vymezuje správní úřad v institucionálním pojetí i my budeme tyto úřady, jenž jsou organizační složky státu utvářející systém

¹³¹ Viz str. 14, ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017. ISBN 978-80-265-0607-2.

státní služby, chápat v tomto pojetí.¹³² Správní úřad v institucionálním pojetí je „organizační jednotka, která je zřízená a jejíž působnost je stanovena zákonem, navenek ohraničená a vystupující vůči veřejnosti prostřednictvím svých orgánů nebo zástupců, která jedná jménem subjektu, jehož je správní úřad organizační součástí.“¹³³ Tyto úřady jsou nadané působnosti a pravomocemi k plnění svých úkolů. Působnost těchto úřadů je stanovena celou řadou právních předpisů, u ministerstev tak činí kompetenční zákon (rámcově). Pokud bychom si chtěli vymezit konkrétní typy těchto úřadů, můžeme použít podkapitulu této práce pojednávající o přímých vykonavatelích státní správy. Na základě kritérií, jenž jsme zvolili při členění těchto vykonavatelů, sem řadíme **ministerstva a jiné ústřední správní úřady, jiné správní úřady s celostátní působností, „místní“ správní úřady (správní úřady s omezenou územní působností)**.¹³⁴ V podkapitole o přímých vykonavatelích státní správy jsme také nastínili určitou hierarchii mezi těmito správními úřady, nicméně abychom s jistotou věděli, který úřad je nadřízen či podřízen jinému úřadu, musíme sáhnout ke zvláštním právním předpisům, jenž tento vztah přímo ustanovují.¹³⁵ Například zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci zřizuje tento správní úřad a zároveň stanovuje, že je podřízen Ministerstvu zemědělství. Na určitém pomyslném vrcholů mezi služebními úřady, alespoň pokud se jedná o záležitosti organizačních věci služby, služebních vztahů a právních poměrů státních zaměstnanců stojí již zmíněná sekce pro státní službu, zřízená v rámci MVČR.

Při vymezování základních pojmů jsme nastínili skutečnost, že služební úřady netvoří pouze správní úřady (dle § 3 ZSS), ale i jiné státní orgány a právnické osoby, které zvláštní zákon označí za služební úřady a vztáhne na ně působnost ZSS. Jejich poměr v celkovém počtu služebních úřadů je malý v porovnání se správními úřady, avšak je nutné si je zmínit. Jedná se o Státní fond dopravní infrastruktury, Státní fond životního prostředí, Státní zemědělský intervenční fond,

¹³² Viz str. 262, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

¹³³ Viz str. 262, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

¹³⁴ Jinak řečeno, taková územní působnost, která není celostátního charakteru.

¹³⁵ Zpravidla to bývají právní předpisy, které zakládají daný správní úřad a upravují jeho působnost.

Centrum pro regionální rozvoj ČR.¹³⁶ Tyto služební úřady jsou za služební úřady označovány v zákoně č. 250/2014 Sb.¹³⁷ Tyto subjekty vytváří se správními úřady nadmnožinu nazývanou „služební úřady“. MVČR na svých webových stránkách zveřejňuje seznam všech služebních úřadů. Tento seznam průběžně aktualizuje a je součástí přílohy této práce. Tento seznam nám neposkytuje pouze celkový počet těchto úřadů, ale uvádí i vztah podřízenosti a nadřízenosti mezi jednotlivými služebními úřady. K dnešnímu dni máme jich mámě celkem 234.

Dále se budeme věnovat vnitřnímu uspořádání těchto úřadů, tedy organizační struktuře. „*Organizační strukturu služebního úřadu tvoří organizační útvary a služební místa, pracovní místa, popřípadě místa, na kterých je vykonávána práce v rámci jiných právních vztahů (dále jen „systemizované místo“) zařazená v organizačním útvaru nebo mimo organizační útvar.*“¹³⁸ Pokud jde o systemizovaná místa, tak ty nařízení vlády¹³⁹ bližším způsobem definuje v § 2 odst. 2. Pro přehlednost zde můžeme uvést, že tam patří místa, jejichž obsah bude buď výkon správních činností (státní služby) nebo výkon práce (nejde o výkon státní služby). V první zmíněné kategoriích zde budou „řadoví státní zaměstnanci“, kteří jsou pověřeni výkonem správní činnosti druhově vymezených v katalogu správních činností¹⁴⁰ klasifikované platovou třídou, kde jsou uvedené nejnáročnější správní činnosti pro danou platovou třídu. Podobným způsobem, je zde definován i představený, jenž stojí v čele organizačního útvaru či služebního úřadu, ve kterém je vykonávána státní služba. Obdobně nařízení vlády definuje i místa zaměstnanců, kteří nevykonávají správní činnosti (obyčejní zaměstnanci v pracovním poměru). Jedná se o pracovní místa „řadových zaměstnanců“ a vedoucích zaměstnanců. Určitý obsahový rámec jejich pracovní náplně je pak stanoven v katalogu prací ve veřejných službách, tento rámec je dále specifikován na základě platové třídy v níž je zaměstnanec zařazen. Organizační útvary

¹³⁶ Viz str. 16, ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017. ISBN 978-80-265-0607-2.

¹³⁷ Zákon č. 250/2014 Sb., o změně zákona souvisejících s přijetím zákona o státní službě v posledním znění.

¹³⁸ Viz § 1 odst. 1, nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu v posledním znění.

¹³⁹ Nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu v posledním znění.

¹⁴⁰ Tento katalog správních činností uveden v příloze nařízení vlády č. 302/2014 Sb., o katalogu správních činností v posledním znění.

služebních úřadů jsou oddělení, odbory a sekce. Ještě zde existují zastupitelské úřady jako specifické organizační útvary zřizované v rámci Ministerstva zahraničních věcí, o nich ale pojednávat nebudeme.

Oddělení se ve služebním úřadu může zřídit, pokud obsahuje alespoň 4 systemizovaná místa. Existují zde i organizační útvary, které se považují za oddělení, ale mohou být založena i s méně systemizovanými místy (minimálně 3 systemizovaná místa). Jedná se o oddělení, jenž je pracovištěm nebo součástí pracoviště zajišťující výkon správních činností (státní služby) v užší územní působnosti, než jakou má daný služební úřad, pod který oddělení spadá.¹⁴¹ Dále se jedná o kabinet člena vlády nebo o oddělení, jenž jsou organizačními útvary zajišťující podporu řídicí činnosti některých představených (kteří zpravidla zároveň působí jako služební orgán), vedoucích služebních úřadů nebo členům vlády. Tato oddělení jsou pak i bezprostředně podřízená těmto představeným, vedoucím služebních úřadů nebo členům vlády. Patří sem kancelář státního tajemníka, kancelář vedoucího služebního úřadu, kancelář člena vlády atd. Oddělení s minimálně 3 systemizovanými místy mohou též zřídit služební úřady, kteří si sami schvalují organizační strukturu nebo mají jinou než celostátní působnost.¹⁴² Představeným stojící v čele tohoto typu organizačního útvaru nazýváme **vedoucím oddělení**.

Odbor ve služebním úřadě můžeme zřídit, pokud bude tvořen alespoň 10 systemizovanými místy a 2 z těchto 10 míst budou místa vedoucích oddělení.¹⁴³ I zde existují případy, kdy minimální počet systemizovaných míst může být menší. V podstatě se jedná o stejné případy a podmínky, jenž jsme si stanovili pro oddělení, s výjimkou služebních úřadů, jenž si sami schvalují organizační strukturu. Zde je minimální počet systemizovaných míst 7 (včetně 2 míst vedoucích oddělení). Rozdílná kritéria platí pro služební úřady, kteří si sami schvalují organizační strukturu a pro 2 ministerstva (Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo kultury). Minimální počet je 7 systemizovaných míst, avšak zde stačí,

¹⁴¹ Viz § 3 odst. 2 písm. a), nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu v posledním znění.

¹⁴² Viz § 3 odst. 3, nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu v posledním znění.

¹⁴³ Viz § 4 odst. 1, nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu v posledním znění.

pokud tu bude 1 místo vedoucího oddělení a minimálně 2 služební místa nebo místa, na kterých je vykonávána práce v rámci jiných právních vztahů, bezprostředně podřízených řediteli odboru.¹⁴⁴ Označení pro představeného stojícího v čele tohoto organizačního útvaru je **ředitel odboru**.

Sekci ve služebním úřadě můžeme zřídit pokud, bude tvořená alespoň 37 systemizovanými místy včetně 2 míst představených. Tato 2 systemizovaná místa představených budou buď 2 ředitele odboru, nebo 1 ředitel odboru a 1 vedoucí oddělení přímo podřízený představenému, jenž stojí v čele sekce.¹⁴⁵ Označení pro tohoto představeného se bude lišit podle typu služebního úřadu. Na ministerstvech (a Úřadu vlády) se jedná o **náměstky pro řízení sekce** nebo **státní tajemníky**. V ostatních služebních úřadech je označován jako **ředitel sekce**. Pokud se jedná o sekci, jenž má užší územní působnosti, než jakou má služební úřad, pod který sekce spadá, postačí pro její zřízení 27 systemizovaných míst. To platí i pro služební úřady, které si sami schvalují organizační strukturu a zmíněná 2 ministerstva (spravedlnosti a kultury).¹⁴⁶

Vztah nadřízenosti a podřízenosti mezi představenými těchto organizačních útvarů bude záviset na organizačním uspořádání konkrétního služebního úřadu, ale i typu služebního úřadu (ministerstvo či jiný služební úřad). Vedoucí oddělení může být podřízen řediteli odboru, ale také může být rovnou podřízen řediteli sekce či náměstkovi pro řízení sekce. Odbor zde nemusí nutně tvořit mezistupeň. Vedoucí oddělení dokonce může být rovnou podřízen členovi vlády nebo vedoucímu služebního úřadu. Uvedené organizační útvary nám do jisté míry vzestupně udávají hierarchické postavení a komplexnost daných útvarů. Sekce bude nadřízena oddělení a obsahuje v sobě tyto útvary, opačná situace však není možná. Pro určení specifického počtu těchto útvarů v jednotlivých služebních úřadech a pro určení jejich vzájemného subordinačního vztahu nám poslouží organizační schéma konkrétního úřadu.¹⁴⁷ Stupeň řízení představeného vyjadřuje

¹⁴⁴ Viz § 4 odst. 3, nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu v posledním znění.

¹⁴⁵ Viz § 5 odst. 1, nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu v posledním znění.

¹⁴⁶ Viz § 5 odst. 3 a 4, nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu v posledním znění.

¹⁴⁷ Správní úřady na svých webových stránkách zveřejňují aktuální verzi organizačního schématu k nahlédnutí veřejnosti.

jeho určité postavení v hierarchie služebního úřadu. V nejnižším 1. stupni je zde vedoucí oddělení, ve 2. stupni je zde ředitel odboru, následně ve 3. stupni je zde náměstek pro řízení sekce (či ředitel sekce) a ve 4. stupni je zde vedoucí služebního úřadu. Čtyř stupňový model neplatí v ministerstvech (a Úřadu vlády), tam je pouze 3 stupňový model. To je dáno postavením státního tajemníka. I přesto že v rámci ministerstva působí jako služební orgán, má stejné postavení jako náměstek pro řízení sekce, nikoli jako vedoucí služebního úřadu.¹⁴⁸ Náměstek pro řízení sekce je přímo podřízen členovi vlády nebo vedoucímu Úřadu vlády. Ředitel sekce v jiných služebních úřadech je přímo podřízen vedoucímu služebního úřadu, nebo jeho zástupci pokud toto místo vedoucího zřizuje jiný právní předpis.¹⁴⁹ Takovými případy jsou jiné ústřední správní úřady. V praxi ne vždy všechny tyto stupně řízení v rámci služebního úřadu existují. Uvedme Úřad průmyslového vlastnictví, jenž je ústředním správním úřadem. V jeho organizační struktuře momentálně není zřízená ani jedná sekce, ale jsou zde pouze oddělení, odbory.¹⁵⁰ Tudíž i přesto, že se nejedná o ministerstvo či Úřad vlády i zde platí 3. stupňový model řízení, kvůli povaze jeho uspořádání. Uvedené nařízení vlády¹⁵¹ nám poskytuje obecný rámec možného organizačního uspořádání, ale faktický stav bude záviset na uspořádání jednotlivých služebních úřadů.

Krátce bych se zastavil u vedoucího služebního úřadu a státního tajemníka. Mezi hlavní úkoly, které ZSS ukládá vedoucím služebních úřadů, jsou řídicí činnosti v oblasti správy služebních vztahů, odměňování a organizačních věcí služby státních zaměstnanců a vedoucího podřízeného služebního úřadu.¹⁵² Jsou mu také svěřené úkoly, jenž souvisí s pracovněprávními vztahy zaměstnanců služebního úřadu.¹⁵³ Jinými slovy vedoucí služebního úřadu zajišťuje řízení tohoto úřadu po stránce personální, ekonomické a odborné.¹⁵⁴ Také působí jako služební

¹⁴⁸ Viz § 15 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁴⁹ Viz § 5 odst. 5, nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu v posledním znění.

¹⁵⁰ Organizační schéma úřadu průmyslového vlastnictví. In: *Upv.gov.cz* [online]. Úřad průmyslového vlastnictví, platné ke dni 1. 4. 2022 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/o-uradu/zakladni-informace/organizacni-schema>

¹⁵¹ Nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o pravidlech pro organizaci služebního úřadu v posledním znění.

¹⁵² Viz § 14 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁵³ Viz § 14 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁵⁴ Viz str. 52, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

orgán v daném úřadě. Státní tajemník plní v ministerstvu a v Úřadu vlády obdobnou funkci. Důvod proč tyto typy činnosti plní v ministerstvech státní tajemník a ne ministr (člen vlády), který stojí v čele tohoto správního úřadu je zajištění určitého odpolitizování výkonu státní služby. Pro plnění těchto úkolů bývá státním tajemníkům podřízen organizační útvar, což je v praxi sekce. Zákon umožňuje vedoucímu služebního úřadu i státnímu tajemníkovi pověřit výkonem svých pravomoci zástupce, ale ne v plném rozsahu, některé činnosti jsou rezervované pouze jim.

V čele organizačních útvarů, jenž vykonává činnosti státní služby, stojí představený. Avšak jsou zde zřizované i organizační útvary, jejichž obsahem není výkon činnosti státní služby, v jejichž čele stojí vedoucí zaměstnanec v pracovním poměru¹⁵⁵, který je nadřazen jiným zaměstnancům v pracovním poměru.¹⁵⁶ Výkon činnosti státní služby (správní činnosti) na služebních místech ve specifickém organizačním útvaru by měly být, co se týče jejich zaměření podobné, nemělo by se jednat o zcela odlišné typy správní činnosti vykonávané státními zaměstnanci v jednom daném organizačním útvaru.¹⁵⁷

5.2.1.1. Státní zaměstnanci

Služební úřady a jejich organizační útvary vytváří určitou strukturu a řád v rámci výkonu státní služby, avšak tato struktura musí být někým obsazena (personální základ), aby bylo možné plnit úkoly státní služby. Tímto základem jsou státní zaměstnanci. Rozlišujeme zde 2 hlavní druhy státních zaměstnanců a těmi jsou představený a „řadový státní zaměstnanec“ (ti kteří nejsou představenými).

Nyní soustředíme na určitý výčet znaků, které nám definují státní zaměstnance v obecné rovině a stanoví co je pro ně charakteristické. Tyto charakteristické rysy budeme porovnávat vůči zaměstnancům v soukromém sektoru, abychom mezi nimi viděli hlavní rozdíly. Státní zaměstnanci budou sdílet mnoho těchto znaků i

¹⁵⁵ Tento vedoucí zaměstnanec nemá oprávnění řídit státní zaměstnanec. Výjimku z tohoto pravidla tvoří někteří vedoucí služebních úřadů, kteří nejsou ve služebním poměru, ale mohou řídit státní zaměstnance.

¹⁵⁶ Viz str. 88, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁵⁷ Viz § 2 odst. 1, nařízení vlády č. 92/2015 Sb., o *pravidlech pro organizaci služebního úřadu* v posledním znění.

s dalšími zaměstnanci veřejné správy. Státní zaměstnanci pobírají plat a jsou placeni z veřejných prostředků. Složení platu státních zaměstnanců je stanoven právní úpravou a každou její složku by měl tento zaměstnanec obdržet podle pravidel stanovených pro jejich přiznání v souladu s účelem, pro který byly tyto složky určeny. Státní zaměstnanci jsou ve služebním poměru vůči státu, je jim svěřeno plnění veřejných úkolů a k tomu jim byla svěřená mocenská oprávnění k jejich plnění.¹⁵⁸ Státní zaměstnanci jsou při výkonu své činnosti více vázání předpisy. Jedná se o právní předpisy různé právní síly ale také mnoho dalších vnitřních předpisů. Tato zvýšená vázanost se odráží také ve zvýšené odpovědnosti státních zaměstnanců při výkonu státní služby, za jejich případné porušení (kárná odpovědnost). Státní zaměstnanci mají určitá specifická práva a povinnosti oproti zaměstnancům v soukromé sféře.¹⁵⁹ Některá jejich práva jsou dokonce omezená, jako například mít jinou výdělečnou činnost nebo být členem politické strany či politického hnutí. Úprava právních poměrů státních zaměstnanců je stanovená veřejnoprávními předpisy. Tudíž i povaha vztahu mezi státem a zaměstnancem je veřejnoprávní povahy. To se v praxi projevuje charakterem norem, které regulují jejich vztah. Převážně se jedná se o kogentní normy, což v praxi znamená, není možné se od obsahu těchto norem odchýlit, nebo se od nich můžeme odchýlit ale jen v omezené míře a v případech normami předpokládanými. Důsledkem je snížená autonomie projevu vůle stran právního vztahů.¹⁶⁰ Právní předpisy také upravují tento vztah podrobněji (silnější právní regulace) v porovnání se zaměstnanci v soukromé sféře. Jedním z hlavních důvodů této zvýšené právní regulace oproti soukromoprávní oblasti je nastavení jednotných a pevných pravidel napříč tímto rozsáhlým systémem za účelem jeho jednotnosti a stability. Odlišný je i ve vznik služebního poměru a pracovního poměru. U služebního poměru státních zaměstnanců je zde požadavek absolvování výběrového řízení, pokud jde o služební místa představených je zde užší rozsah osob, které se mohou účastnit (zaměstnanci veřejné sféry, státní zaměstnanci). Služební poměr vznikne na základě jednostranného rozhodnutí

¹⁵⁸ Viz str. 358, SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

¹⁵⁹ Výčet těchto práv a povinností jsou uvedené v zákoně o státní službě v §77-79.

¹⁶⁰ V praxi to znamená, že pokud nastanou zákonné podmínky pro určité jednání subjekt je povinen jednat bez možnosti uvážení.

správního orgánu, zatímco pracovní poměr vznikne na základě pracovní smlouvy (souhlasný projev vůle obou stran). Na to navazuje další klíčový znak tohoto typu vztahu a tím je nerovnost stran. Pokud se jedná o soukromoprávní vztahy, kam patří i pracovní poměr jsou si zde strany rovné. V rámci veřejnoprávních vztahů, kam patří i služební poměr, je zde nerovné postavení stran, což se projevuje tím, že jedna strana může autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech jiné strany (zde myšleno o právech a povinnostech státního zaměstnance). Konkrétně o otázkách vzniku, změně a zániku služebního poměru. Státní zaměstnanec je také povinen splnit úřednickou zkoušku (obecnou a zvláštní část). Zánik takového poměru je také specificky upraven a nelze jej ukončit dohodou, jak je tomu v pracovním poměru. Oproti zaměstnancům v soukromé sféře je právům státních zaměstnanců je poskytována vyšší ochrana a rozdílné nástroje, jenž mohou využívat pro ochranu těchto práv (např. odvolání). Bližší podmínky a předpoklady, které musí státní zaměstnanec splňovat pro přijetí do služebního poměru, a které slouží k jeho bližšímu definování, si uvedeme v závěrečné kapitole.

Doteď jsme si v obecné rovině vymezovali, kdo je pověřen k výkonu státní služby a kdo je vázán režimem ZSS. Tento zákon ale má i negativní vymezení subjektu, na které se jeho úprava nevztahuje. Je to celkem rozsáhlý výčet uvedený v § 2 ZSS. Jedná se o zaměstnance zařazené v bezpečnostním sboru, Národním úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost, Národním bezpečnostním úřadu, Generálním štábu AČR¹⁶¹, Vojenské policii a Vojenském zpravodajství.¹⁶² Dále se jedná o člena vlády a zaměstnance, jejichž činnosti úzce souvisí s činností člena vlády.¹⁶³ Patří se náměstek člena vlády, poradce člena vlády, zaměstnanci v kabinetu člena vlády a další zaměstnanci vykonávající činnosti pro člena vlády. Další skupinu tvoří vedoucí některých správních úřadů jako například členové Rady Energetického regulačního úřadu nebo předseda a místopředseda Českého statistického úřadu. Dále sem řadíme i zaměstnance, kteří vykonávají, řídí, organizují či kontrolují pomocné, servisní a manuální práce ve služebních úřadech.¹⁶⁴ Jedná se například o uklízečky či údržbáře atd. Patří sem i lékaři

¹⁶¹ Armáda České republiky

¹⁶² Viz § 2 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁶³ Viz str. 5, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁶⁴ Viz § 2 odst. 1 písm. k), zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

orgánu sociálního zabezpečení.¹⁶⁵ To že ZSS tyto skupiny osob vyjímá ze své působnosti, neznámá, že se na ně vůbec nevztahuje (alespoň na některé z těchto skupin). Tyto skupiny nejsou státními zaměstnanci, tudíž zákon nebude upravovat jejich vztah ke státu a nebude se na ně vztahovat ve stejném rozsahu jako na státní zaměstnance. Některá ustanovení se však některých těchto skupin dotýkají, především ta která stanovují určitá oprávnění. Například člen vlády je vyňat z působnosti ZSS, ale může působit jako služební orgán a z toho mu budou vyplývat určitá oprávnění.

5.2.2. Materiální pojetí státní služby

Státní službu v tomto pojetí můžeme chápat jako soubor úkolů a jejich plnění (výkon činnosti) v určitých oblastech státní správy, které jsou podřazené pod pojem státní služba. Státní služba je určitý zastřešující (jednotící) pojem, pro určité vymezené oblasti státní správy, jejichž výkon se řídí právním režimem ZSS. Můžeme říci, že materiální pojetí je faktický výkon státní služby jako činnosti. Co ale utváří toto pojetí státní služby? Podobné jako u veřejné správy v materiálním pojetí není zcela možné vytvořit konkrétní definici ani pro takto pojatou státní službu. To má především na svědomí různorodost a rozsáhlost oblasti činnosti státní služby a její proměnlivost v čase. Ve světle těchto skutečností se budeme snažit spíše vymezit, co všechno spadá do tohoto pojetí a kde dohledáme konkrétní informace o povaze činnosti pro konkrétní oblasti státní správy podřazené do státní služby. Obecně státní službu ZSS definuje v § 5 odst. 1. Tento zákon nám neuvádí definiční znaky či obecnou definici pro to co považuje za státní službu, místo toho nám uvádí seznam činnosti, jenž státní služba zahrnuje. Uspořádání tohoto seznamu činnosti není nijak specifický organizováno. Uvedený výčet činnosti nám neslouží pouze jako definice, ale také jako rámeček činnosti, které bude státní zaměstnanec vykonávat v rámci státní služby. Jedná se o vymezené oblasti státní správy a výkon činnosti spadající do této státní správy, které jsou upravené celou řadou právních předpisů, kde ZSS je pouze jedním z těchto zákonů. Tyto oblasti budou dále blíže specifikované obory služby. Pro názornost si můžeme uvést některé z nich. Můžeme sem řadit „*přípravu návrhů*

¹⁶⁵ Viz § 2 odst. 1 písm. q), zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

*právních předpisů a zajišťování právní činnosti, zajišťování organizačních věcí služby a správy služebních vztahů a odměňování státních zaměstnanců, zabezpečování obrany státu, českou statistickou službu atd.*¹⁶⁶ Je důležité poznamenat, že činnosti v uvedeném paragrafu jsou zpravidla vykonávané v určité míře napříč správními úřady, jen některé z uvedených činností budou svěřené specifickým správním úřadům. Mezi tyto specifické činnosti státní služby ve specifických správních úřadech můžeme řadit například výkon státní statistické služby v Českém statistickém úřadu, nebo zabezpečování obrany státu svěřeno především Ministerstvu obrany.¹⁶⁷

Činnosti v § 5 odst. 1 ZSS jsou pak blíže konkretizované v příloze nařízení vlády č. 1/2019 Sb., *o oborech státní služby*. Toto nařízení blíže dělí a specifikuje „definici“ státní služby v materiálním pojetí a oblasti činnosti státní služby, jenž budou vykonávané státními zaměstnanci uvedené v § 5 odst. 1 ZSS stanovením oborů státní služby. Tyto obory můžeme chápat jako určité dílčí oblasti státní služby dělené na základě předmětu jejich činnosti. Další význam pojmu „oboru služby“ je vymezení rozsahu pracovní náplně a činnosti, které bude státní zaměstnanec vykonávat ve služebním poměru a také rozsah znalosti a odborných předpokladů, jenž musí splňovat pro vykonání úřednické zkoušky (její zvláštní části). „Řadový státní zaměstnanec“ může v rámci svého služebního místa mít maximálně stanovené 3 obory služby, u představených jsou to maximálně 4 obory služby. Hlavním předpokladem pro stanovení oborů služby pro konkrétní služební místo je, jaké jsou převažující a často opakující se správní činnosti pro dané služební místo v daném služebním úřadě. Opět si můžeme pro názornost vymežit některé obory státní služby jako například finance, státní statistická služba, veterinární péče nebo organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců.¹⁶⁸ K dnešnímu dni máme celkem 63 oborů státní služby.

Obsah činnosti jednotlivého oboru služby, bude vyplývat z cele řady zvláštních právních předpisů různé právní síly (mezinárodní smlouvy, zákony, prováděcí právní předpisy) a dalších předpisů a dokumentu, které budou konkrétně

¹⁶⁶ Viz § 5 odst. 1 písm. a), f), i), r), zákon č. 234/2014 Sb., *o státní službě* v posledním znění.

¹⁶⁷ Viz str. 14, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁶⁸ Nařízení vlády č. 1/2019 Sb., *o oborech státní služby* v posledním znění.

vymezovat rámec a obsah činnosti konkrétní oborů služby. Demonstrativní výčet těchto právních předpisů a dokumentů je vymezen ve vyhlášce č. 162/2015 Sb., *o podrobnostech úřednické zkoušky*. Rozsah předpisů a tudíž i rozsah činnosti a požadované znalosti se liší podle jednotlivých oborů služby. Daná vyhláška především upravuje otázky týkající se obsahu, rozsahu a způsobu provedení úřednické zkoušky a jejího hodnocení. Ve svých přílohách pak uvádí seznam právních předpisů a dokumentu, jenž jsou právním rámcem (obsahem) obecné a zvláštní části úřednické zkoušky.¹⁶⁹ Právě příloha č. 2, jenž udává právní rámec zvláštní části úřednické zkoušky, zároveň uvádí i výčet předpisů (jenž jsou i nejsou prameny práva ČR) jednotlivých oborů služby, jenž budou upravovat obsah činnosti těchto oborů. Opět zdůrazňují, že uvedená vyhláška není taxativním výčtem všech předpisů, jenž mohou upravovat obsahový rámec činnosti oborů služeb v ní uvedený. Jsou zde i další předpisy, které mohou blíže specifikovat náplň činnosti oborů služeb (např. určité prováděcí právní předpisy či interní předpisy). Dále nám určitý přehled relevantních předpisů poskytnou i samotné stránky MVČR v části o stání službě, konkrétně v oblasti o úřednické zkoušce. Přímý odkaz tuto na webovou stránku bude v poznámce pod čarou této stránky.¹⁷⁰ Pro každý obor služby je zde uveden přehled literatury pro přípravu ke zvláštní části úřednické zkoušky, ale také jsou zde i uvedené předpisy, jenž budou sloužit jako podklad pro tvorbu zkušebních otázek a zároveň slouží jako určitý seznam předpisů, jenž přispívají ke stanovení obsahového rámce činnosti oborů služby, stejně jako ve zmíněné vyhlášce. Zde jsou však tyto seznamy častěji průběžně aktualizované. Závěrem můžeme říci, že náplň činnosti jednotlivých oborů služby bude upravena celou řadou právních předpisů a také předpisy, jenž nejsou považované za prameny práva (např. interní předpisy služebních úřadů).

¹⁶⁹ Příloha č. 1 zmíněné vyhlášky upravuje právní rámec pro obecnou část úřednické zkoušky a příloha č. 2 upravuje právní rámec zvláštní části úřednické zkoušky. Právě na základě obsahu těchto příloh se sestavují zkušební otázky pro obě části zkoušky.

¹⁷⁰ Zde je uvedený odkaz přímo na stránku MVČR týkající se zvláštní části úřednické zkoušky.

Odbor vzdělávání a mezinárodní spolupráce ve státní službě. Zkušební otázky a odborná literatura. In: *Mvcr.cz* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 28. června 2022 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Pokud bychom chtěli zjistit bližší podrobnosti o obsahu a podobě výkonu správních činností v oborech služby, kterými je naplňována působnost služebního úřadu jako například podrobnosti vedení přestupkové řízení na určitém úseku, musíme sáhnout ke konkrétnímu internímu předpisu daného služebního úřadu. Jedná se o specifické interní předpisy vytvořené jako nástroj odborného řízení výkonu agend.¹⁷¹ Zákon pro ně nezakotvuje konkrétní název ani formu, ta se bude odvíjet od konkrétního obsahu předpisu a zvyklostech ve služebním úřadě.¹⁷² K jejich vydání je zmocněn vedoucího daného služebního úřadu, možnost delegace vydávání jiných interních předpisů může být upravená v rámci organizačního řádu daného služebního úřadu.

Pokud bychom chtěli blíže pochopit povahu činností, jež budou v rámci státní služby (jejich oborů) vykonávány, sáhneme k příloze č. 1 ZSS o charakteristice platových tříd státních zaměstnanců a nařízení vlády č. 302/2014 Sb., o katalogu správních činností (a jeho příloze). Uvedená příloha a nařízení slouží primárně pro potřeby odměňování státních zaměstnanců s ohledem na obtížnost vykonávaných správních činností, jež uskutečňují na svých služebních místech, zároveň nám vymezují obecné typy činností vykonávané těmito zaměstnanci v jejich oborech služby. Nejprve si stručně vymezme, co platové třídy označují. Zjednodušeně můžeme říci, že se jedná o strukturování obecných typů správních činností podle stupně jejich náročnosti. Se zvyšující se náročností činnosti je požadováno i vyšší vzdělání státních zaměstnanců, které tyto činnosti budou vykonávat. Celkem máme 16 těchto platových tříd (stupňů náročnosti). Tento systém vychází z třídícího systému platného ve veřejných službách a správě, kde je také 16 platových tříd.¹⁷³ Ve státní službě žádné správní činnosti neodpovídají úrovni složitosti a namáhavosti v 1. až 4. platové třídě, tudíž se tyto třídy pro státní

¹⁷¹ Viz str. 37-38, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁷² Viz str. 38, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁷³ Viz str. 169, *Organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců: obor státní služby č. 63* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, březen 2022. [cit. 2022-08-09]. Studijní texty pro úřednickou zkoušku. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/skripta-63-organizacni-veci-statni-sluzby-a-sprava-sl-vztahu-20220331-verze-pro-tisk-pdf.aspx>

zaměstnance nepoužívají.¹⁷⁴ Můžeme uvést určitý příklad. V příloze č. 1 ZSS, může obsah činnosti pro někoho zařazeného ve 14. platové třídě být „*koncepční činnost v oborech služby dalších ústředních správních úřadů včetně systémové koordinace více oborů služby a systému celospolečenského významu.*“¹⁷⁵ Zmíněný katalog správních činností též uvádí obecné typy činností vyžadované po státních zaměstnancích s ohledem na jejich platovou třídu, konkrétně ve své příloze. I zde jsou uvedené platové třídy a obsah činnosti v nich vykonávané. Členění správních činností je zde děleno na ty obecně vykonávané pro daný typ platové třídy bez ohledu na specializaci státního zaměstnance a následně na ty správní činnosti vykonávané podle jejich odborného zaměření. Tyto odborně zaměřené správní činnosti jsou v příloze členěné na tzv. díly (oblasti), v daném katalogu jich máme 69. Uvedené díly zpravidla mívají obdobný název jako obory služby, ke kterým se vážou. Pro ilustraci můžeme uvést typ správních činností označené jako „finance“ v uvedeném katalogu a ty bývají přiřazované ke služebním místům v oborů služby „finance“. Máme zde více typu (dílů) správních činností než kolik je oborů služby a některé obory služby nemusí mít svůj ekvivalent v uvedeném katalogu, v takovém případě by se měli danému oboru služby přiřazovat takové činnosti uvedené v katalogu, které jim alespoň přibližně odpovídají.¹⁷⁶ Pojďme si uvést nějaké příklady takových činností. Mezi obecné typy činností pro někoho zařazeného ve 14. platové třídě v katalogu správních činností by patřili například „*tvorba koncepce řešení věcné a právně nejsložitějších případů a zastupování veřejných zájmů v soudních a obdobných sporech spojených s vyhodnocováním a syntézou komplikovaných ekonomických a právních vazeb.*“¹⁷⁷ Pokud by se jednalo o určité specializované správní činnosti ve 14. platové třídě konkrétního zaměření, například v oblasti organizační věci služby a správy služebních vztahů jednalo by se o „*tvorbu celostátní koncepce*

¹⁷⁴ Viz str. 169, *Organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců: obor státní služby č. 63* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, březen 2022. [cit. 2022-08-09]. Studijní texty pro úřednickou zkoušku. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/skripta-63-organizacni-veci-statni-sluzby-a-sprava-sl-vztahu-20220331-verze-pro-tisk-pdf.aspx>

¹⁷⁵ Viz příloha č. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁷⁶ Viz str. 17, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁷⁷ Viz příloha část. 1., nařízení vlády č. 302/2014 Sb., o katalogu správních činností v posledním znění.

*personální správy ve správních úřadech nebo řízení ve věcech státní služby ve státní správě jeho celku.*¹⁷⁸ Katalog správních činností uvádí jen demonstrativní výčet činností a jedná se o ty nejnáročnější činnosti požadované v dané platové třídě, tudíž nám poskytuje určitou představu o povaze činnosti vykonávané v dané třídě a oblasti zaměření správních činností, jenž se vážou k určitému oboru služby.

V konečném důsledku státní službu v materiálním pojetí (jako činnosti) nám bude utvářet celá řada právních předpisů různé právní síly (právní akty EU, zákony, podzákoné právní předpisy), ohromné množství interních předpisů a konkrétní služební příkazy ve služebních úřadech. Různorodost činností státní služby, její rozsah a její proměnlivost v čase nám neumožňují vytvořit konkrétní definici státní služby a tudíž jí vymezit zcela přesně jen v pár řádcích. Je proto více účelné vymezit co se obecně považuje za výkon státní služby, co sem patří a odkázat na předpisy které tyto otázky upravují s ohledem na konkrétní oblast státní služby, což jsme udělali v této podkapitole. Tato podkapitola nám poskytla náhled na to co je státní službou (v materiálním pojetí), její formy a některé obecné typy činností které sem patří, avšak pro přesnější vymezení jejich konkrétních typu a činností vykonávaných v těchto oblastech je nutné sáhnout k celé řadě právních (i „neprávních“) předpisů pojednávajících o dané oblasti státní služby.

Krátce bych se zde ještě zmínil o postavení ZSS, tedy jaké je jeho postavení mezi ostatními právními předpisy, jenž upravují státní službu jako takovou a hlavní přínos tohoto zákona do této oblasti. ZSS vlastně stanovuje jednotný právní režim a systém (podmínky výkonu státní služby, úpravu služebního poměru, organizační věci služby atd.), v jehož rámci budou vykonávané ty oblasti státní správy spadající do „kategorie“ státní služby a svým obsahem dále dotváří podobu státní služby jako takové. ZSS tedy státní službu jako takovou nevytvořil, vytváří jen určitý právní rámec, v němž bude státní služba vykonávaná, sjednotil jí pod určitý jednotný systém pravidel, v jehož rámci bude vykonávána (jednotné pojmosloví, instituty, způsob organizace atd.). Můžeme spíše říci, že tento zákon státní službu doplnil o určitou oblast a jedná se o oblast týkající se právních poměrů státních zaměstnanců a organizačních věci služby. ZSS má však určitou duální povahu,

¹⁷⁸ Viz příloha část 2. díl 68., nařízení vlády č. 302/2014 Sb., o katalogu správních činností v posledním znění.

kromě výše uvedených skutečnosti je to zároveň právním předpisem, jenž utváří obsahový rámec některých oborů služby, byť dílčím způsobem. Jak jsme si uvedli, sjednocuje státní službu pod jednotný právní režim a systém, ale také bude stanovovat obsah pro ty obory státní služby, jejichž obsah činnosti bude zajištění fungování tohoto právního režimu a systému v praxi. Bude se především jednat o obor státní služby č. 63¹⁷⁹, jenž bude naplňovat ustanovení ZSS, ale také z menší části i obory služby č. 19 a 26.¹⁸⁰ Je nutné mít na paměti, že u těchto oborů služby bude ZSS pouze jeden z právních předpisů upravující jejich obsahovou náplň. Ve světle těchto skutečnosti. ZSS je zde tedy pouze jeden z právních předpisů (byť důležitý), jenž vymezuje a utváří státní službu jako takovou jak v materiálním tak ve formálním pojetí.

Závěrem bych ještě uvedl krátkou poznámku k obsahu správních činností, jenž budou vykonávat konkrétní státní zaměstnanci. Pokud by nás zajímalo, jaké správní činnosti bude určitý státní zaměstnanec na svém služebním místě vykonávat v rámci svého služebního úřadu, tedy kde je uvedeno jaké je jeho zaměření (obor služby) a jeho pracovní náplň budou nás zajímat níže uvedené podklady. Obor služby státního zaměstnance je uváděn v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru a v rozhodnutí o zařazení na služební místo (či jmenování na místo představeného), neboť je to jedna z povinných obsahových náležitosti těchto rozhodnutí. Bližší informace o konkrétním služebním místě a tudíž i o typech činnosti v něm vykonávané nám také blíže specifikuje tzv. vnitřní systemizace (viz následující podkapitulu o systemizaci) a tzv. charakteristika služebního místa. Charakteristika služebního místa je jednostranný akt služební úřadu vůči státnímu zaměstnanci, jenž má povahu sdělení dle 4. části správního řádu¹⁸¹ a blíže popisuje určité služební místo. Tento akt uvádí výčet správních

¹⁷⁹ Obor služby č. 63 se označuje jako obor služby zabývající se organizačními věcmi státní služby a správou služebních vztahů státních zaměstnanců (v praxi označovaná jako tzv. personalistika).

¹⁸⁰ Obor služby č. 19 se zabývá platy, mzdami a jinými odměnami za práci, pro jeho potřeby zde bude relevantní část devátá ZSS o odměňování státních zaměstnanců. Pokud se jedná o obor služby č. 26 (systém veřejné správy a všeobecná vnitřní správa) nutnost jeho znalosti je zde především z komparačního hlediska vůči zákonu č. 312/2002 Sb. (o úřednících územních samosprávních celků), neboť státní zaměstnanci v tomto oboru služby se tomuto zákonu věnují a to z důvodu vytváření prostupnosti mezi těmito dvěma zákony.

¹⁸¹ Viz str. 24, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

činnosti vykonávaných na určitém služebním místě, v podstatě vymezuje určitou „náplň práce“. Podobu a obsah tohoto typu aktu upravuje služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 4/2017, o *charakteristice služebních míst*, neboť ZSS tuto oblast neupravuje. Pro bližší informace o této charakteristice může čtenář nahlédnout do tohoto předpisu.

5.3. Systemizace

Systemizaci můžeme zjednodušeně vymezit jako určitý přijatý plán sloužící k organizování služebního úřadu a zajištění jeho řádného fungování za určité časové období, za účelem plnění jemu svěřených veřejných úkolů a agend v oblasti jeho působnosti. Tento plán ve svém obsahu upravuje strukturu služebního úřadu, jeho personální obsazení spolu s charakteristikou jeho složení a vyměřené finanční prostředky k zajištění jeho fungování.

Ve svém obsahu stanovuje počet služebních míst státních zaměstnanců, kteří jsou představený a ti kteří nejsou představený („řadový státní zaměstnanec“), kvalifikované platovými třídami.¹⁸² U těchto vymezených služebních míst stanoví počet míst, kde je zde nutný předpoklad státního občanství a kde je nutný zákaz konkurence.¹⁸³ Dále je zde uveden objem finančních prostředků na platy státních zaměstnanců a zaměstnanců na služebních místech.¹⁸⁴ Protože finanční prostředky pocházejí ze státního rozpočtů, bude pro podobu systemizace hrát významnou roli zákon o státním rozpočtu. Obsah systemizace bude vypracováván v návaznosti na obsah tohoto zákona, neboť se jedná o významný dokument pojednávající o finančním hospodaření státu (o jeho příjmech a výdajích). Systemizace je vypracovávána každoročně stejně jako zákon o státním rozpočtu. Tato systemizace má jen tyto obecné údaje. Systemizace služebních míst (§ 17 ZSS) a pracovních míst (§ 172 ZSS) jsou fakticky oddělené, ale protože pravidla pro jejich přípravu a schvalování jsou totožná a protože jsou předkládána ve stejnou dobu, jsou projednána jako jeden celek.¹⁸⁵ Systemizace nepřináší pouze

¹⁸² Viz § 17 odst. 1 písm. a) a b), zákon č. 234/2014 Sb., o *státní službě* v posledním znění.

¹⁸³ Zákazem konkurence dle ZSS se myslí omezení pro státního zaměstnance po skončení služebního poměru podnikat či podílet se na podnikatelské činnosti v oboru, který byl shodný s jeho oborem služby, nebo být vůči takovému podnikateli v pracovním poměru či obdobném poměru.

¹⁸⁴ Viz § 17 odst. 1 písm. c), zákon č. 234/2014 Sb., o *státní službě* v posledním znění.

¹⁸⁵ Viz str. 62, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

změny v počtu služebních (i pracovních) míst a finančních prostředků s nimi spjaté, ale její obsah také vede ke změnám charakteru těchto míst (např. změna platových tříd). Systemizace také ovlivňuje podobu a strukturu organizačních útvarů služebních úřadů. Její obsah může vést ke zřizování či rušení organizačních útvarů, stejně jako jejich slučování či odštěpení.

Pro daný služební úřad návrh systemizace připravuje služební orgán. Ten by tento návrh měl projednat s příslušnou odborovou organizací a ta k němu zaujme stanovisko.¹⁸⁶ Služební orgán vytvořený návrh předkládá MVČR prostřednictvím ústředního správního úřadu, kterému je podřízen. Takto nadřízený ústřední správní úřad by měl provést kontrolu této systemizace. Ta bude spočívat v posouzení souladu systemizace s právními předpisy a údaji uvedené v návrhu zákona o státním rozpočtu.¹⁸⁷ Služební orgán také odešle odůvodnění podoby této systemizace. Návrhy systemizace všech těchto služebních úřadů jsou pak předkládány MVČR, který tyto návrhy zpracuje do komplexního návrhu systemizace. Při zpracování tohoto komplexního návrhu MVČR kontroluje soulad těchto dílčích návrhů systemizace s právními předpisy, usneseními vlády a služebními předpisy (týkající se vypracování a předkládání systemizace).¹⁸⁸ Zjištěné nedostatky vrací zpátky k přepracování. Tento komplexní návrh zároveň vypracovává s Ministerstvem financí a na jeho konečnou podobu se musí shodnout. Tento návrh se následně předkládá MVČR vládě k projednání a schválení. Vláda schvaluje tento návrh systemizace usnesením. Pokud by tato systemizace nebyla schválena vládou do 31. prosince, použije se pro následující rok dosavadní systemizace.¹⁸⁹ Systemizace je schvalována obvykle v první polovině listopadu na následující rok.¹⁹⁰

V rámci ministerstev systemizaci také vypracovává služební orgán (státní tajemník), zde tak bude činit v součinnosti s ministrem daného ministerstva, u

¹⁸⁶ Souhlas odborové organizace s tímto návrhem není potřeba, zákon zakotvuje pouze projednání tohoto návrhu mezi služebním orgánem a odborovou organizací.

¹⁸⁷ Viz str. 70, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁸⁸ Viz str. 71-72, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁸⁹ Viz § 17 odst. 4, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁹⁰ Viz str. 73, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

Úřadu vlády pak s vedoucím tohoto úřadu. Pokud jde o vypracování návrhu systemizace sekce pro státní službu, státní tajemník tak učiní v součinnosti s náměstkem sekce pro státní službu. Pokud se jedná o organizační útvary podřízené přímo danému členovi vlády, státní tajemník návrh projedná se členem vlády.

V návaznosti na vypracovanou systemizaci služební orgán také vypracovává návrh organizační struktury služebního úřadu. Tato organizační struktura se připravuje současně s návrhem systemizace služebního úřadu, ale je předkládána a schválena až po schválení návrhu systemizace.¹⁹¹ Služební orgány jí předkládají MVČR, kde tyto návrhy schvaluje sekce pro státní službu. Služební úřady v nižším stupni hierarchie předkládají tyto návrhy skrze ústřední správní úřady, kterým jsou podřízeny. Schválená organizační struktura má formu organizačního opatření, jenž navazuje na schválenou systemizaci.¹⁹² Stejně jako schválená systemizace bude platit na příští kalendářní rok. K vytváření nových návrhů organizační struktury se přikročí především s situacích, kdy dojde ke změně počtů systemizovaných míst zařazených v organizačním útvaru, při změně nadřízenosti a podřízenosti organizačního útvaru nebo pokud dojde k transformaci organizačního útvaru v jiný útvar **a zároveň** dojde po schválení tohoto návrhu k převedení na jiné služební místo, zařazení mimo výkon služby, skončení služebního poměru nebo odvolání z místa představeného.¹⁹³ Služební orgán předkládá tento návrh MVČR alespoň 31 dní před účinností tohoto návrhu, která by měla připadat na 1. nebo 15. den v kalendářním měsíci.¹⁹⁴ MVČR se musí k návrhu vyjádřit do 30 dnů od jeho předložení, pokud tak neučiní, považuje se návrh za schválený.¹⁹⁵ Pokud MVČR s návrhem organizační struktury služebního orgánu nesouhlasí a daný úřad toto vyjádření nezohlední, může MVČR předložit tento návrh k rozhodnutí vládě do 15

¹⁹¹ Viz str. 89, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁹² Viz str. 90, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

¹⁹³ Viz čl. 8 odst. 1, Služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2017, *kterým se stanoví pravidla předkládání systemizace služebních a pracovních míst, jejich změn, úprav a aktualizací, návrhů organizační struktury a jejich změn ve služebním úřadu* v posledním znění.

¹⁹⁴ Viz čl. 8 odst. 3, Služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2017, *kterým se stanoví pravidla předkládání systemizace služebních a pracovních míst, jejich změn, úprav a aktualizací, návrhů organizační struktury a jejich změn ve služebním úřadu* v posledním znění.

¹⁹⁵ Viz § 19 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., *o státní službě* v posledním znění.

dnů od obdržení stanoviska služebního úřadu.¹⁹⁶ Pokud se tak nestane do 15 dnů, považuje se návrh za schválený.

Návrhy organizačních struktur služebních úřadů mohou schvalovat i jiné subjekty než MVČR. Pokud v rámci tohoto návrhu nedojde ke skončení služebního poměru státního zaměstnance či odvolání z místa představeného, schvaluje jej služební orgán nadřízeného služebního úřadu. U ministerstev (či jemu podřízených služebních úřadů) je to státní tajemník a u služebních úřadů, které nemají nadřízený služební úřad tak činí vedoucí služebního úřadu.¹⁹⁷ Mezi takové změny můžeme řadit přesun státního zaměstnance na jiné oddělení v rámci služebního úřadu.

ZSS v § 19 odst. 4 uvádí souhrn ústředních správních úřadů, kteří si svoji organizační strukturu schvalují sami (konkrétně vedoucí těchto úřadů). Jsou to určité výjimky z uvedených postupu.

Jak návrh systemizace, tak i návrh organizační struktury je předkládán skrze modul organizace a systemizace (OSYS), jenž je součástí informačního systému o státní službě (elektronický nástroj využívaný státní službou).

Systemizace, tak jak jí chápe ustanovení ZSS, je silně abstraktní a je vyjádřena jako určitý souhrn míst a prostředků. Konkrétní promítnutí této obecně systemizace do specifického služebního úřadu bude probíhat formou tzv. vnitřní systemizace.¹⁹⁸ V návaznosti na obecnou systemizaci služební úřad vydá služební předpis (tzv. vnitřní systemizace), kterým v konkrétní podobě promítne schválenou „velkou systemizací“ na úroveň daného služebního úřadu, který jej vydává. Tento služební předpis vymeze konkrétně na úrovni daného služebního úřadu, kolik zde bude služebních a pracovních míst, plus do jakého organizačního útvaru v rámci služebního úřadu bude zařazeno. Tyto místa pak bude blíže specifikovat, zda se jedná o tzv. „řadové státní zaměstnance“ nebo představené, nebo také zda se jedná o „běžné zaměstnance v pracovním poměru“ nebo pracovní místo vedoucího zaměstnance. Pokud jde o představené tak na jaké úrovni řízení jsou

¹⁹⁶ Viz § 19 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁹⁷ Viz § 19 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

¹⁹⁸ Viz Str. 37-38, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

postavený, stanovení kategorií příplatků za vedení, dále doba trvání služebního místa, klasifikace platovou třídou, fond služební doby a další požadavky které se vážou k těmto místům upravených vnitřní systemizaci.¹⁹⁹

Schválená systemizace není neměnný plán, který ve stejné podobě platí celý rok. Je možné ho za určitých podmínek měnit. V praxi se systemizace mění často, i několikrát za rok a s tím je spjatá i změna organizačních struktur služebních úřadů. Okolnosti a způsoby změn systemizace a organizační struktury jsou však nad rámec této práce, nicméně je potřeba tuto skutečnost uvést.

¹⁹⁹ Viz str. 37, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

6. Přijetí do služebního poměru

V této kapitole si vymezíme, jaké předpoklady musí osoba splňovat, aby se mohla stát státním zaměstnancem. Uvedené předpoklady nám poslouží jako určité definiční znaky, které nám blíže specifikují, kdo je státní zaměstnanec. K těmto předpokladům si také uvedeme způsoby, jak dotyčné osoby dokládají splnění těchto předpokladů, jenž na ně kladou právní předpisy. V samotném závěru této práce si vymezíme samotný proces přijetí těchto osob do služebního poměru.

6.1. Předpoklady uchazeče pro přijetí do služebního poměru

Obecné předpoklady, které musí státní zaměstnanec splňovat pro to, aby byl přijat do služebního poměru, jsou vymezené v části druhé ZSS. Jeden ze základních požadavků, které ZSS klade na státního zaměstnance je jeho povinnost dodržovat demokratické zásady ústavního pořádku ČR.²⁰⁰ Ve stejném paragrafu tento zákon požaduje, aby státní zaměstnanec řádně vykonával službu. Zákon konkrétně nevymezí co se tím myslí, ale lze předpokládat, že se především jedná o dodržování povinností kladených na státního zaměstnance ze strany ZSS (zejména povinnosti v § 77 ZSS), ale i v jiných právních a interních předpisech při výkonu služby.²⁰¹ Další důležité předpoklady uvádí § 25 ZSS, které si nyní vymezíme.

Předpoklad státního občanství

Žadatel o přijetí do služebního poměru musí být „**státním občanem ČR, nebo občanem jiné členského státu Evropské unie nebo občanem státu, který je smluvním státem Dohody o Evropském hospodářském prostoru.**“²⁰² Ne všechna služební místa striktně budou vyžadovat státní občanství ČR, nicméně u některých jiná možnost nebude a žádné jiné občanství (občanství členské země EU) nebude splňovat předpoklad pro přijetí žadatele do služebního poměru na tomto místě. Žadatel, jenž je občanem ČR prokazuje tento předpoklad zpravidla dokladem totožnosti (občanský průkaz) či cestovním dokladem (cestovní pas).

²⁰⁰ Viz § 22, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²⁰¹ Viz str. 77, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁰² Viz § 25 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

Není vyloučeno prokázat tento předpoklad i jinou listinou jako například listinou o nabytí nebo udělení státního občanství ČR, jenž není starší 1 roku. Podobným způsobem tento předpoklad prokazuje i žadatel, jenž není občanem ČR, tedy zpravidla průkazem totožnosti občana EU. Lze užít průkaz o povolení k trvalému pobytu občana EU.²⁰³ Žadatel má možnost při podání **žádosti**²⁰⁴ potvrdit splnění tohoto požadavku na základě čestného prohlášení, to však postačí jen při podávání žádosti, v rámci samotného výběrového řízení musí stejně předložit některý z výše uvedených dokladu (či listin). Činí tak nejpozději před samotným pohovorem či před písemnou zkouškou pokud se koná. Čestné prohlášení by mělo mít písemnou formu, avšak ZSS to přímo nevyžaduje.²⁰⁵ Pokud by se jednalo o žadatele, který není občanem ČR, musí prokázat znalost českého jazyka. Tuto znalost prokáže na základě certifikované zkoušky z českého jazyka, kterou podstoupí u osoby, která je plnoprávným členem Asociace jazykových zkušebních institucí v Evropě.²⁰⁶ Rozsah a podoba dané zkoušky bude stanovena vyhláškou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.²⁰⁷ Konkrétní ustanovení, si čtenář může dohledat v dané vyhlášce, stojí za to však zmínit skutečnost, že jsou zde kladené rozdílné požadavky pro představené a pro „řadové státní zaměstnance“. Zatímco „řadový státní zaměstnanec“ musí splňovat jazykovou úroveň B2 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, představený musí splňovat alespoň úroveň C1.²⁰⁸ Žadatel má nárok na to, aby mu byli uhrazené náklady na jednu účast v této zkoušce ze strany služebního úřadu, na který se hlásí. Povinnost absolvovat tuto zkoušku se nevztahuje na žadatele, jenž absolvoval 3 roky studia ve škole kde je vyučovací jazyk český jazyk. A to bez ohledu na to jestli je jednalo o základní, střední nebo vysokou školu.

Předpoklad zletilosti

²⁰³ Viz str. 131, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁰⁴ **Žádosti o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo (či jmenování na místo představeného). Pokud budeme v textu ve zkratce zmiňovat žádost, máme na mysli tyto žádosti.**

²⁰⁵ Viz str. 131, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁰⁶ Viz § 25 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²⁰⁷ Jedná se o vyhlášku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č.175/2015 Sb.

²⁰⁸ Viz str. 123, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

Další předpoklad je **zletilost**, tedy že žadatel dosáhl věku 18 let. Tuto skutečnost opět doloží zpravidla na základě dokladu totožnosti. Při podávání žádosti může poslat prostou kopii tohoto dokladu spolu se žádostí. Zákon připouští při podání žádosti za dostatečné pouze uvést datum narození v uvedené žádosti, avšak před konáním pohovoru je povinen předložit doklad, jenž tento předpoklad prokazuje. Zpravidla se jedná o doklad totožnosti.²⁰⁹

Předpoklad svéprávnosti

Dále se vyžaduje **svéprávnost**, což v podstatě znamená nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem.²¹⁰ Plný rozsah svéprávnosti fyzická osoba získá dle občanského zákoníku dosažením zletilosti (dosažením 18 let věku). Tyto dva předpoklady jsou spolu úzce spjaté, ale nelze je zaměňovat, protože existují i situace, kdy je fyzické osobě přiznána plná svéprávnost i před dosažením zletilosti. Tuto skutečnost bude osoba prokazovat písemným čestným prohlášením.

Předpoklad bezúhonnosti

Bezúhonnost je další důležitý předpoklad. Obecně jí můžeme chápat jako absence spáchaných (ať již konáním či opomenutím) protiprávní činu (zde především myšleny trestné činy či určité typy správních deliktů) a s tím související i absence sankci za tyto činy. Nicméně ne každý zákon definuje tento pojem pro svoje potřeby stejně. ZSS bude definovat tento pojem jinak než například zákon č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*,²¹¹ což je zajímavé neboť oba typy zaměstnanců, budou zaměstnaní ve služebním poměru.²¹² Právní předpisy zpravidla vymezují bezúhonnost negativně, tedy uvádí, co bezúhonnosti není. Dle ZSS bezúhonný není ten „*kdo byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro trestný čin proti pořádku ve věcech veřejných z nedbalosti, pokud odsouzení nebylo zahlazeno nebo pokud se na*

²⁰⁹ Viz str. 123-124, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²¹⁰ Viz §15 odst. 2, zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění.

²¹¹ Pro bližší informace viz §16 odst. 2 zákona č. 361/2003 Sb., *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů*.

²¹² Jsou ve služebním poměru vůči státu, ale povaha činnosti těchto zaměstnanců se bude lišit.

*pachatele nehledí, jako by nebyl odsouzen.*²¹³ A dále také není bezúhonný ten žadatel, který spáchal trestný čin úmyslný či trestný čin z nedbalosti ve věcech veřejných a trestní stíhání za takový čin „*bylo podmíněně zastaveno nebo bylo-li rozhodnuto o schválení narovnání a zastavení trestního stíhání*“²¹⁴, ale neuplynula lhůta 5 let ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. Bezúhonnost se bude dokládat výpisem z evidence Rejstříků trestů, který nesmí být starší 3 měsíců ke dni podání žádosti. Nicméně žadatel, může poskytnout služebnímu úřadu, kterému posílá žádost potřebné informace pro to, aby si takový výpis z evidence Rejstříků trestů obstaral sám. Služební úřad dokonce může takový postup požadovat a bezúhonnost si bude ověřovat sám, v takovém případě by to měl uvést v oznámení o vyhlášení výběrového řízení.²¹⁵

Předpoklad vzdělání

Dalším předpokladem je **dosažené vzdělání** stanovené v ZSS. Předpokládá se, že státní zaměstnanec musí splňovat určitou úroveň vzdělání, aby mohl vykonávat státní službu na svém služebním místě. Tyto úrovně jsou střední vzdělání s výučním listem, střední vzdělání s maturitou, vyšší odborné vzdělání, vysokoškolské vzdělání v bakalářském nebo v magisterském oboru. Který typ vzdělání bude muset dotyčný státní zaměstnanec splňovat, bude záviset na daném služebním místě (či místě představeného). To se odvíjí především podle namáhavosti a složitosti činnosti, jenž bude státní zaměstnanec vykonávat na daném služebním místě. Logicky z toho plyne, že čím těžší a náročnější jsou činnosti a úkoly, jenž bude státní zaměstnanec plnit, tím vyšší stupeň vzdělání musí splňovat. ZSS ve své příloze č. 1 člení tyto úrovně náročnosti do 16 tříd (či úrovní), ke každé úrovni uvádí potřebné vzdělání a rámcově i typy činnosti, které se v dané platové třídě budou vykonávat. Kromě vzdělání zde příloha uvádí ke každé platové třídě i služební označení²¹⁶ státního zaměstnance. Jedná se o označení uvedená v § 7 ZSS. Tam jsou uvedena označení **referent** (střední vzdělání s výučním listem), **odborný referent** (střední vzdělání s maturitou),

²¹³ Viz § 25 odst. 3, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²¹⁴ Viz § 25 odst. 3, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²¹⁵ Viz str. 132, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²¹⁶ Můžeme to chápat jako určitý úřední titul či pojmenování pozice daného státního zaměstnance s ohledem na jeho postavení ve státní službě v daném služebním úřadě.

vrchní referent (vyšší odborné vzdělání), **rada** (vysokoškolské vzdělání s bakalářským studijním programem) a **odborný či vrchní rada** (vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu).²¹⁷ V ministerstvech či Úřadu vlády ČR se k těmto označení připojuje přívlastek „ministerský“ či „vládní“ a týká se pouze služebních označení „rada“ a vyšší. V ministerstvu by byl vrchní rada označen jako vrchní ministerský rada a v Úřadě vlády by to byl vrchní vládní rada. Máme méně služebních označení, než kolik máme platových tříd, což ale není problém, protože zmíněná příloha ZSS používá pro více platových tříd stejné označení. Například pro služební místa v 6. až 9. platové třídě používáme služební označení odborný referent.²¹⁸ Požadované vzdělání a platová třída se uvádí v oznámení o výběrovém řízení. Pokud žadatel ve výběrovém řízení uspěje a bude zařazen na služební místo (nebo jmenován na místo představeného), bude mu náležet takové služební označení, které odpovídá platové třídě služebního místa daného státního zaměstnance, na který je zařazen (či jmenován), nikoli služební označení na základě faktického vzdělání kterého státního zaměstnance dosáhl. Státní zaměstnanec může mít vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu, ale je zařazen na služební místo v 7. platové třídě, náleží mu tedy služební označení „odborný referent“ nikoli „odborný rada“ či „vrchní rada“. Dosažené vzdělání se zpravidla dokládá výučním listem, maturitním vysvědčením, vysokoškolským diplomem atd. V praxi úředně ověřenou kopií těchto listin. Ještě zde může nastat situace, kdy žadatel sice dokončí studium, hlásí se na určité služební místo, ale stále ještě neměl promoce, v tomto případě mu může škola (studijní oddělení) vydat potvrzení o řádném dokončení studia. Za splnění požadavku prokázání vzdělání je též dostatečně čestné prohlášení přiložené k podané žádosti, avšak za předpokladu, že potřebné listiny prokazující vzdělání žadatele, žadatel předloží nejpozději před konáním pohovoru. ZSS také vymezuje, co se za vysokoškolské vzdělání nepovažuje v § 7 odst. 4. Můžeme říci, že se jedná o vzdělání obdržené v institucích, jenž mají vazbu na komunistický režim, jenž byl na našem území do sametové revoluce. Sem řadíme vzdělání na Vysoké škole politické Ústředního výboru Komunistické strany Československa,

²¹⁷ Viz § 7 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²¹⁸ Pokud jde o 9. platovou třídu, zde též můžeme použít označení „vrchní referent“.

Vojenské politické akademii Klementa Gottwalda a dalších vysokých politických a bezpečnostních školách a učilištích v bývalém SSSR.²¹⁹

V drtivé většině případu je splnění předpokladu vzdělání nutná podmínka pro to, aby žadatel byl přijat do služebního poměru, avšak zákon uvádí i výjimky, kdy tomu tak být nemusí. Stručně si vymežíme některé tyto případy. Jedná se například o situaci vymezenou v § 201 ZSS, kdy předpoklad vzdělání nemusí splňovat někteří státní zaměstnanci, kterým byla udělená výjimka z předpokladu vzdělání. Jednalo se o státní zaměstnance, kteří vykonávali státní správu před přijetím ZSS v pracovním poměru a po přijetí ZSS jim byla udělená zmíněná výjimka a byli přijatí do služebního poměru. Podmínky jsou, aby obsah činnosti, jenž státní zaměstnanec bude vykonávat, budou obsahově obdobné jako ty, které vykonával v pracovním poměru, před přijetím do služebního poměru a také se tento zaměstnanec se při výkonu těchto činností dlouhodobě osvědčil. Doba tohoto osvědčení se lišila podle povahy a náročnosti daných činností. Jednalo se o dobu od 1 roku (u méně náročných činností) až po 4 roky (u těch náročnějších činností).²²⁰ Toto platilo pouze pro ty zaměstnance, kteří dosáhli minimálně střední vzdělání s maturitou.²²¹ Další výjimka je uvedena v § 178a ZSS. Zde může být na služební místo zařazené minimálně v 10. platové třídě přijatá osoba v pracovním poměru na dobu určitou podle pracovněprávních předpisů, jenž nesplňuje požadované vzdělání. Zákon zde stanovuje, že se nesmí jednat o služební místo představeného, uchazeč splňuje alespoň střední vzdělání s maturitou a dané služební místo nebylo obsazeno ani po 2 vyhlášených výběrových řízeních za sebou. Pokud je služební místo obsazeno tímto způsobem, nekoná se výběrové řízení.²²² Doba, na kterou je pracovní poměr uzavřen, může činit až 9 let, avšak je zde povinnost dotyčného zaměstnance, předložit do 2 let ode dne vzniku pracovního poměru potvrzení o zápisu ke vzdělávání v té úrovni, jenž odpovídá požadovanému vzdělání na dotyčné služební místo. Cílem je aby si dotyčný

²¹⁹ Viz § 7 odst. 4, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²²⁰ Viz str. 934, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²²¹ Viz str. 933, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²²² Viz str. 889, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

zaměstnanec doplnil vzdělání pro dané služební místo a aby byl následně přijat od služebního poměru, neboť zákon požaduje, aby byla státní služba vykonávána především ve služebním poměru.²²³ Uvedené výjimky slouží k poukázání na tu skutečnost, že tento předpoklad neplatí vždy bezpodmínečně a existují způsoby jak jej „obejít“, což u dalších již zmíněných předpokladu učinit nelze. Existují zde však i další výjimky mimo ty, jenž jsou zde uvedené. Pokud jde o druhý popsany příklad dle § 178a, je nutné zmínit, že *de facto* se spíše jedná o výjimku z předpokladu vzdělání pro obsazení služebního místa, než přijetí do služebního poměru, protože v době kdy se bude dotyčný zaměstnanec přijímat do služebního poměru, již bude potřebné vzdělání splňovat.

Zdravotní způsobilost

Jeden z dalších hlavních předpokladů je potřebná **zdravotní způsobilost**. V rámci podání žádosti tak žadatel učiní čestným prohlášením. Její skutečný stav se ale bude posuzovat až po samotném výběrovém řízení, pokud daný žadatel uspěje. Výsledek stanoví lékařský posudek vykonaný v rámci vstupní lékařské prohlídky poskytovatelem pracovně lékařských služeb dle zákona o specifických lékařských službách.²²⁴

Další předpoklady stanovené služebním předpisem

ZSS umožňuje, aby služební orgán stanovil služebním předpisem další předpoklady, které může po uchazečích vyžadovat. Jedná se o požadavek určité úrovně znalosti cizího jazyka, odborného zaměření vzdělání uchazeče či jiný odborný požadavek potřebný pro výkon služby a způsobilosti mít přístup k utajovaným informacím podle právního předpisu upravujícího ochranu utajovaných informací.²²⁵

Úrovně znalosti cizího jazyka jsou upravené v rozhodnutí MŠMT²²⁶ č.j. MSMT-24156/19, kterým se stanoví Seznam standardizovaných jazykových zkoušek pro účely systému jazykové kvalifikace zaměstnanců ve správních úřadech. Ke

²²³ Viz str. 889, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²²⁴ Zákon č. 373/2011 Sb., o *specifických lékařských službách*.

²²⁵ Viz § 25 odst. 5, zákon č. 234/2014 Sb., o *státní službě* v posledním znění.

²²⁶ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

každému jazyku uvedenému v tomto rozhodnutí jsou stanovené 3 stupně (či úrovně) znalosti. Ke každému stupni rozhodnutí uvádí seznam standardizovaných jazykových zkoušek, jejichž splnění osvědčuje požadovanou úroveň znalosti jazyka, kterou dotyčná osoba disponuje.²²⁷ Splnění tohoto předpokladu bude žadatel prokazovat listinou prokazující splnění danou zkoušku, například certifikátem o úspěšné vykonané jazykové zkoušce.

U požadavku odborného zaměření se nemusíme zdržovat, v podstatě znamená, že žadatel by měl splňovat určitou úroveň vzdělání v konkrétním oboru. V podstatě aby měl žadatel potřebný rozsah znalosti v oblastech, jenž budou obsahem vykonávané správní činnosti na služebním místě. Například vzdělání v oboru právo a právní věda může být vyžadováno v oblastech státní služby týkající se legislativy a právní činnosti. Jiným odborným požadavkem může být například řidičské oprávnění. Musí se jednat o požadavek, jenž lze jednoznačně prokázat zpravidla na základě určitých dokladů či listin. Jako jiný odborný požadavek nebudeme považovat osobnostní či charakterové vlastností a jiné neměřitelné vlastnosti, které nelze jasně prokázat.²²⁸

Předpoklad týkající se způsobilosti přístupu k utajovaným informacím je blíže upraveny v zákoně č. 412/2005 Sb., *o ochraně utajovaných informací*. Stupně utajení informací se v sestupně dělí na vyhrazené, důvěrné, tajné a přísně tajné. Pro splnění způsobilosti k přístupu k utajovaným informacím ve stupni „vyhrazené“ žadatel nemusí dokládat žádnou zvláštní listinu či doklad, předpoklady pro vydání oznámení, jenž potvrzují tuto způsobilost, vyplývají již z předpokladu bezúhonnosti, svéprávnosti a dosažením 18 let věku.²²⁹ V ostatních stupních utajení se vydává osvědčení na základě žádosti podané žadatelem, které vyřizuje Národní bezpečnostní úřad. Žadatel nemusí disponovat způsobilostí k přístupu k utajovaným informacím v těchto stupních v momentě kdy žádosti o přijetí do služebního poměru a zařazení za služební místo (místo představeného), pokud však uspěje ve výběrovém řízení a služební orgán uzavře dohodu s bezprostředně

²²⁷ Viz str. 126, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²²⁸ Viz str. 128, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²²⁹ Viz str. 128, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

nadřazeným představeným budoucího státního zaměstnance, je nutné, aby podal žádost o vydání osvědčení v příslušném stupni utajení, který se po něm požaduje. Tato žádost se podává ve lhůtě stanovené služebním orgánem před vydáním rozhodnutí o přijetí služebního poměru a zařazení na služební místo (či jmenování na místo představeného).

Listiny, jenž potvrzují výše uvedené a požadované předpoklady se dokládají zpravidla originální listinou, její úředně ověřenou kopií nebo autorizovanou konverzí této listiny atd.

Požadavek praxe pro představené

ZSS po představených navíc požaduje prokázání současně zastávané funkce či současně zastávaného služebního místa (popřípadě pracovního místa).²³⁰ Jinými slovy se výběrového řízení na pozice představených mohou účastnit jen osoby, jenž zastávají určitou funkci, které ZSS taxativně vymezí. Podle toho u jaké místo představeného se jedná, se bude lišit okruh těchto osob. ZSS v tomto ohledu zvláště upravuje tento předpoklad pro tyto služební místa představených: „náměstek pro státní službu a personální ředitel sekce pro státní službu (§ 52 a 56), státní tajemník (§ 53), vedoucí služebního úřadu (§ 54), náměstek pro řízení sekce či ředitel sekce (§ 55), ředitel odboru (§ 57), vedoucí oddělení (§ 58).“ Pokud jde o služební místo náměstka pro státní službu, výběrového řízení se může účastnit státní zaměstnanec vykonávající službu na služebním místě vedoucího služebního úřadu, státního tajemníka, náměstka pro řízení sekce, ředitele sekce, personálního ředitele sekce pro státní službu, ředitele sekce, ředitele odboru atd.²³¹ Jiný okruh osob bude stanoven pro ředitele odboru. Na služební místo vedoucího oddělení potenciální žadatel nemusí zastávat žádnou specifickou funkci.

Kromě současně zastávané funkce musí potenciální žadatele splňovat i požadavek praxe u typu činnosti vyžadovaných ZSS. Pokud se jedná o služební

²³⁰ Viz str. 64, *Organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců: obor státní služby č. 63* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, březen 2022. [cit. 2022-08-09]. Studijní texty pro úřednickou zkoušku. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/skripta-63-organizacni-veci-statni-sluzby-a-sprava-sl-vztahu-20220331-verze-pro-tisk-pdf.aspx>

²³¹ Viz § 52 odst. 3 písm. a), zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

místo státního tajemníka, žadatel musel v uplynulých 8 letech vykonávat alespoň po dobu 4 let činnosti podle § 5 ZSS nebo činnosti obdobné ve vedoucí funkci organizační složce státu, v územních samosprávném celku, v institucí EU, v mezinárodní organizaci nebo jako uvolněný člen zastupitelstva kraje či obce s rozšířenou působností.²³² Naproti tomu u vedoucího oddělení postačí, pokud žadatel v uplynulých 4 letech vykonával po dobu alespoň 1 roku činnosti dle § 5 ZSS či činnosti obdobné. Jiný rozsah praxe se bude požadovat po žadateli, jenž chce být jmenován na služební místo ředitele odboru. Kromě naplnění určité délky praxe bude u většiny služebních míst představených hrát důležitou roli i instituce, v jejíchž rámci žadatele naplňovali předpoklad praxe, například jak je tomu u státního tajemníka (ale ne pouze u něj). Navíc se tyto výše zmíněné předpoklady mohou pozměnit, pokud bude vyhlášeno druhé kolo výběrového řízení na některý z těchto služebních míst představených.²³³ Pro detailní přehled funkcí, jenž musí žadatel zastávat pro konkrétní typ služebního místa představeného, délku požadované praxe a instituce, ve který tuto praxi získá, viz § 52-58 ZSS.

Překážky pro přijetí do služebního poměru

ZSS stanovuje předpoklady, které musí zájemce, jenž chce být státním zaměstnanec splňovat, zároveň uvádí i seznam veřejných funkcí, funkcí ústavních činitelů, služební poměry dle jiných právních předpisů a některé práce konané pro stát, jenž jsou překážkou pro přijetí do služebního poměru.²³⁴ Tyto překážky mají vliv i na výkon služby státního zaměstnance již ve služebním poměru a mohou vést k pozastavení výkonu služby,²³⁵ či dokonce skončení služebního poměru,²³⁶ podle povahy funkce či práce, kterou vykonává. Pro náš výklad jsou tyto překážky relevantní pro potřeby přijetí žadatele do služebního poměru.

ZSS v § 33 odst. 1 a 2 uvádí, že do služebního poměru nelze přijmout justičního nebo právního čekatele, poslance, senátora, poslance Evropského parlamentu, prezidenta ČR, člena vlády (nebo jeho náměstka), soudce Ústavního soudu a jeho

²³² Viz § 53 odst. 3, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²³³ Předpoklady, jenž musí žadatele splňovat ve druhém kole výběrového řízení, bývají mírnější než ty, které musí žadatel splňovat v prvním kole.

²³⁴ Viz str. 171, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²³⁵ Viz § 33 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²³⁶ Viz § 33 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

asistenta, soudce a jeho asistenta, státního zástupce a jeho asistenta, prezidenta nebo viceprezidenta NKÚ²³⁷, člena nebo kontrolora NKÚ, vyššího soudního úředníka, vyššího úředníka státního zastupitelství, příslušníka bezpečnostního sborů, guvernéra a viceguvernéra ČNB²³⁸, člena bankovní rady ČNB, veřejného ochrance práv a jeho zástupce či asistenta, uvolněného člena zastupitelstva, vojáka z povolání, osobu vykonávající vojenské cvičení, osobu vykonávající službu v operačním nasazení nebo mimořádnou službu, jinou osobu vykonávající činnosti podle § 2 ZSS a většinu vedoucích stojících v čele správních úřadů uvedených v § 2 ZSS.²³⁹

Existence některé z těchto překážek nezakazuje uchazeči podat žádost o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo (či jmenování na místo představeného), má však povinnost služební orgán o existenci této překážky bez zbytečného odkladu písemně upozornit. Pokud by pak tento uchazeč uspěl ve výběrovém řízení, nemůže být přijat do služebního poměru, dokud překážka trvá. Musí jí tedy svým právním jednáním odstranit.²⁴⁰

6.2. Výběrové řízení

Při popisu výběrového řízení se zaměříme na výběrové řízení týkající se „řadových“ státních zaměstnanců (ti kteří nejsou představenými). To učiníme především z důvodu srozumitelnosti a přehlednosti výkladu. Samotná podstata výběrového řízení je pro obě skupiny stejná, avšak pro představené jsou zde určité rozdíly a podmínky navíc, které „řadový“ státní zaměstnanec nemá. Tyto rozdíly se nevyskytují pouze mezi představenými a „řadovými státními zaměstnanci“, ale dokonce i mezi jednotlivými typy představených na různém stupni řízení. Mezi některé tyto rozdíly patří složení a výběr členů výběrové komise, ustanovení o tom kdo se takového výběrového řízení může zúčastnit, jaké podmínky dotyčná osoba musí splnit (otázka praxe), dvoukolové výběrové řízení atd.

²³⁷ Nejvyšší kontrolní úřad.

²³⁸ Česká národní banka.

²³⁹ Pro bližší vymezení těchto osob viz § 33 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění. Patří se například členové Rady pro televizní a rozhlasové vysílání, předseda a místopředseda Úřadu pro ochranu osobních údajů atd.

²⁴⁰ Viz str. 171, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

Zde vymezím důležité fáze a úkony výběrového řízení od jeho počátku až po přijetí dotyčného žadatele do služebního poměru na dané služební místo.

Služební úřad má ve své struktuře jedno služební místo volné.²⁴¹ Služební orgán daného služebního úřadu vydá oznámení o vyhlášení výběrového řízení. ZSS v § 24 odst. 7 uvádí, které obsahové náležitosti by mělo oznámení obsahovat. Obsahuje předpoklady, které by měl žadatel splňovat,²⁴² ty které jsme si výše vymezili (plnoletost, svéprávnost atd.) a také údaje o tom jakými listinami splnění potřebných požadavků doložit.²⁴³ Dále informace o daném služebním místě jako například obor služby stanovený pro dotyčné služební místo, zařazení do platové třídy, zda se jedná o obsazení služebního místa na dobu určitou či neurčitou. Pokud je služební místo obsazováno na dobu určitou, uvede se délka trvání. Dále je zde uvedeno ustanovení o zákazu konkurence, pokud se na dané místo vztahuje a datum do kdy musí být žádost ze strany žadatele podána. Mimo údaje uvedené v ustanovení ZSS, by tato oznámení měla obsahovat údaje, jenž blíže charakterizují dané služební místo, jako například popis činnosti převážně vykonávaných na služebním místě, nebo zda je nutné pro výkon služby na daném služebním místě uzavřít dohodu o odpovědnosti k ochraně hodnot svěřených státnímu zaměstnanci k vyúčtování.²⁴⁴ Dále by mělo oznámení obsahovat adresu služebního úřadu, kterému má být žádost podána a také datum předpokládaného nástupu na služební místo.

Často se můžeme setkat s tím, že rámci oznámení o vyhlášení výběrového řízení, dotyčný služební úřad vypíše i určité podmínky navíc pro žadatele, které ovšem dle zákona nejsou obligatorní. Může to být zaslání motivačního dopisu, nebo určitá strukturovaná práce o určitém rozsahu slov nebo i strukturovaný životopis. Tyto dokumenty by měly být odeslané spolu s žádostí žadatele. Nicméně pokud by se žadatel rozhodl, že tyto dokumenty nepřipojí, není to důvod

²⁴¹ Zpravidla uvolněním existujícího služebního místa nebo zřízením zcela nového služebního místa.

²⁴² Viz § 25, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²⁴³ Viz str. 118, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁴⁴ Viz str. 119 ZSS, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

pro vyloučení uchazeče z výběrového řízení, neboť tyto požadavky jsou nad rámec zákona.

Oznámení o vyhlášení výběrového řízení je služební úřad povinen zveřejnit na své úřední desce („fyzické“ i „elektronické“) a zároveň v informačním systému o státní službě (ISoSS). Pouze zveřejnění tohoto oznámení na úřední desce má právní účinky a vede k zahájení výběrového řízení, zatímco zveřejnění tohoto oznámení v ISoSS má informativní povahu.²⁴⁵ ISoSS bychom mohli definovat jako „*informační systém veřejné správy, jehož účelem je vedení údajů nezbytných pro správu organizačních věcí služby a služebních vztahů v rámci služebních úřadů i mezi nimi a provádění některých úkonů podle tohoto zákona.*“²⁴⁶ Zákonem se myslí ZSS. Tento systém spravuje MVČR. V daném systému, do kterého má samozřejmě veřejnost přístup (avšak v určitém omezeném režimu), je uvedený seznam obsazovaných služebních míst. Obsazovaná služební místa jsou tam přehledně uvedena a lze tam hledat specifická služební místa dle zadaných filtrů, jsou např. lokalita, platová třída, obor služby, typ úvazku atd. Kromě obligatorních způsobu zveřejnění daného oznámení, může služební úřad přikročit i k dalším nepovinným formám. Tyto formy nemusí mít všechny náležitosti, které jím zákon ukládá, co se týče jejich obsahu. Mezi tyto „nepovinné“ formy patří například uvedení oznámení na svých webových stránkách, ale také i na internetových stránkách třetích stran, jako třeba portály kde je inzerce pracovních nabídek.

Pokud uchazeče zaujme dané služební místo, podává žádost o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo (či jmenování na místo představeného), což budeme dále označovat jen na jako žádost.²⁴⁷ Pojem používaný pro uchazeče, který podal danou žádost je žadatel. Mezi obecné náležitosti, které by měla žádost obsahovat, patří označení osoby²⁴⁸, která jí

²⁴⁵ Viz str. 116-117, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁴⁶ Kancelář náměstka ministra vnitra pro státní službu. O informačním systému o státní službě. In: *Mvcr.cz* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 6. září 2016 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/o-informacnim-systemu-o-statni-sluzbe.aspx>

²⁴⁷ Tyto žádosti podává někdo, kdo přichází „z ulice“, tedy není státním zaměstnancem ve služebním poměru. Státní zaměstnanec podává jen žádost o zařazení na služební místo či jmenování na místo představeného, podle povahy daného služebního místa, neboť již je ve služebním poměru a nemusí znovu podávat žádost o přijetí do takového poměru.

²⁴⁸ Jméno a příjmení dané osoby, datum narození, místo trvalého pobytu či jinou adresu pro doručování dle § 19 odst. 4 správního řádu.

podává, dále které věci se týká a co žadatel žádá.²⁴⁹ Kromě toho by spolu se žádostí měli být zaslané listiny, jenž dokládají splnění potřebných předpokladů, jenž ZSS na žadatele klade.²⁵⁰ Minimální stanovená lhůta pro podání této žádosti je 10 dnů s tím, že se začne počítat po dni vyvěšení oznámení o vyhlášení výběrového řízení.²⁵¹ Služební orgán by měl stanovit konkrétní datum, do kterého ještě lze podávat žádosti. ZSS stanovuje, aby žádosti byly podávány písemně v českém jazyce. Aby se při podávání žádosti předešlo jejímu předčasnému otevření, nebo nesprávnému nakládání s žádostí, bývá žadatelům uložena povinnost tuto obálku označit textem, jenž uvádí, kterého služebního místa se dané výběrové řízení týká a dále slovem „neotevírat“.²⁵²

Důvody na jejichž základě může služební orgán vyřadit žádost o přijetí do služebního poměru, jsou v ZSS vymezené v rámci § 27 odst. 2. Žádost může být vyřazená, pokud nemá náležitosti stanovené zákonem, je nesrozumitelná, není jasná, kdo jí podal nebo čeho se domáhá. Dále také pokud služební orgán po posouzení žádosti zjistil, že žadatel nesplňuje zákonem vyžadované předpoklady uvedené v § 25 ZSS s výjimkou způsobilosti k přístupu k utajovaným informacím.²⁵³ Pokud žádost trpí zmíněnými nedostatky, služební orgán nemá povinnost žadatele na tyto nedostatky upozornit a vyzvat jej k jejich odstranění v určité lhůtě.²⁵⁴ Žadatel by měl být o vyřazení své žádosti být vyrozuměn. V případě, kdy je žádost podána po stanovené lhůtě pro její podání, není možné jí přijmout. Pokud jde o doručování poštou, tak zde stačí tuto žádost poslat v poslední den uvedený pro podání žádosti daným služebním úřadem. Hledí se na datum odeslání ne na datum, kdy to dorazí služebnímu úřadu.

Ještě si můžeme uvést, že žadatel nemusí být pouze osoba, mimo organizační strukturu státní správy. Výběrového řízení se může na dané služební místo

²⁴⁹ Viz § 37 odst. 2 a § 45 odst. 1, zákon č. 500/2004 Sb., *správní řád* v posledním znění.

²⁵⁰ Viz podkapitolu této práce „předpoklady uchazeče pro přijetí do služebního poměru.“

²⁵¹ Viz str. 119, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁵² Viz str. 17, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

²⁵³ Viz str. 136, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁵⁴ Viz str. 137, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

účastnit i státní zaměstnanec již ve služebním poměru. Dokonce se upřednostňuje, aby služební místo bylo obsazeno státním zaměstnancem (pokud například je daný státní zaměstnanec zařazen mimo výkon služby z organizačních důvodů).

Lhůta pro dokončení výběrového řízení je maximálně 90 dnů ode dne uplynutí lhůty pro podávání žádosti.

6.3. Průběh výběrového řízení a přijetí do služebního poměru

Žadatel tedy odeslal žádost v souladu se zákonem, která měla všechny potřebné náležitosti. Následně bude pozván k pohovoru písemným pozváním, v němž bude uvedeno místo a datum konání pohovoru. Žadatel může být kontaktován i telefonicky nebo e-mailem. Pokud by nastala situace, kdy se dotyčný žadatel nemůže v daný termín na pohovor dostavit, ale náležitě se omluví, může výběrová komise stanovit náhradní termín.²⁵⁵ Daná omluva může mít písemnou formu, ale není vyloučeno užití neformálních prostředků jako například telefonického hovoru či e-mailu.²⁵⁶ Žadateli se může poskytnout pouze jeden náhradní termín pohovoru.²⁵⁷ Nicméně pokud by se žadatel neomluvil, nebo by se nedostavil k pohovoru v náhradním termínu, má se za to že z tohoto řízení odstoupil.²⁵⁸ Tato právní domněnka platí i v případě kdy žadatel v průběhu výběrového řízení ani na výzvu neposkytuje součinnosti potřebnou k zajištění jeho účasti ve výběrovém řízení. Sem můžeme řadit situaci, kdy žadatel v průběhu výběrového řízení přestane komunikovat a neučiní úkon, kterým by dal najevo, že odstupuje z výběrového řízení.²⁵⁹ V případě že by zde chyběli dokumenty dokládající předpoklady, které ZSS klade na žadatele, jenž je ovšem možné dodatečně přinést k pohovoru, bude k tomu žadatel vyzván v rámci daného pozvání, které má zpravidla písemnou formu.²⁶⁰ Jako příklad můžeme uvést situaci, kdy žadatel v rámci podání žádosti o přijetí do služebního poměru na dané služební místo,

²⁵⁵ Viz § 27 odst. 5, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²⁵⁶ Viz str. 142, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁵⁷ Viz str. 142, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁵⁸ Viz § 27 odst. 6, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²⁵⁹ Viz str. 145, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁶⁰ Není totiž vyloučena ani elektronická komunikace.

připojil pouze prostou kopií svého vysokoškolského diplomu místo úředně ověřené kopie. Zde by mohl být vyzván, aby tento nedostatek odstranil před pohovorem. Pokud by potřebné dokumenty a podklady na výzvu žadatel nepředložil, pohovor před výběrovou komisí se nebude probíhat.

Výběrová komise se má 3 členy. V daném služebním úřadě její členy jmenuje a odvolává vedoucí služebního úřadu. Jinak je tomu v ministerstvech a na Úřadě vlády, tam tyto úkony místo vedoucího služebního úřadu činí státní tajemník. Dva členy této komise navrhuje příslušný ředitel odboru, v jehož odboru je obsazované služební místo.²⁶¹ Nejen že ZSS nestanovuje požadavek, aby členem výběrové komise byl vždy státní zaměstnanec vykonávající státní službu ve služebním úřadě ve které je obsazované služební místo, nepožaduje ani, aby členem výběrové komise byl státní vždy státní zaměstnanec.²⁶² Avšak je zde požadavek, aby dva ze tří jejích členů byli státní zaměstnanci.²⁶³ Jmenování a odvolávání státních zaměstnanců do výběrových komisí je činěno za základní správního rozhodnutí vydaného v rámci řízení ve věcech služby. Výkon služby ve výběrové komisi je dokonce jedna z povinností kladené na státní zaměstnance podle § 77 ZSS. Komise by se měla skládat z takových členů, jenž mají potřebné vzdělání a odbornou způsobilost k posouzení odborných předpokladů žadatelů v oblasti oboru státní služby, které budou vykonávat. Výběrová komise volí ze svých členů předsedu.

Samotný pohovor bude mít mnoho paralel s pohovorem, který se běžně koná v rámci pracovněprávních vztahů, kdy se uchazeč hlásí na určitou pracovní pozici. Žadatel se výběrové komisi představí, sdělí jí o sobě určité informace, avšak měli by to být informace, které jsou relevantní pro výkon služby na daném služebním místě, nemůžou to být otázky jakéhokoliv typu.²⁶⁴ Výběrová komise se může ptát i na motivaci daného žadatele, proč se rozhodl přihlásit se do výběrového řízení a velmi často bude obsahem pohovoru pracovní zkušenosti žadatele. V rámci pohovoru se též zjišťují znalosti žadatele týkající se oboru služby, ve kterém má

²⁶¹ Viz § 28 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²⁶² Viz str. 147, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁶³ Viz § 37 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²⁶⁴ Například i zde, stejně jako v soukromoprávní oblasti, by neměli být pokládány otázky typu, zda potenciální žadatelka plánuje v nejbližší době otěhotnět atd.

státní zaměstnanec vykonávat službu a to ústně nebo písemným testem. Není vyloučeno, aby ústní pohovor byl doplněn písemným testem, jenž má za úkol ověřit znalostní předpoklady žadatele. Tento test se může konat jak před tak i po ústním pohovoru. Průběh pohovoru bývá upraven v jednacím řádu výběrové komise.

Písemný test je také velmi praktický nástroj, pokud se do danému výběrového řízení přihlásí velký počet uchazečů, neboť může posloužit k redukování počtu žadatelů, se kterými bude proveden pohovor, a tudíž ušetřit čas a zefektivnit proces výběru nejvhodnějšího žadatele. Pokud se využije písemného testu, tak v případě kdy je zde více než 10 žadatelů, je vybráno alespoň 5 žadatelů, kteří zdárně splnili test, a s nimi se provede pohovor. Tedy s 5 nejlepšími žadateli na základě výsledků testu, nicméně to je minimální počet, pokud by všichni žadatele v testu uspěli, může výběrová komise vést pohovor se všemi žadateli. Na druhou stranu pokud výběrová komise zvolí z 10 a více žadatelů jen nejlepších pět, a s ostatními žadateli, byť by uspěli v daném písemném testu, nebudou vést pohovor, protože nepatří do dané pětky, má se za to že neuspěli.²⁶⁵ Pokud se jedná o písemný test, jenž slouží jako určitý předvýběr vhodných žadatelů, výběrová komise nemusí s neúspěšným žadatelem vést pohovor, pokud by to byl písemný test, jenž má sloužit k ověření znalosti a neslouží k předvýběru žadatelů, výběrová komise by s nimi měla provést pohovor.

Po provedení pohovorů a následném hlasování členů výběrové komise o úspěchu či neúspěchu žadatelů, a tudíž i ukončení výběrového řízení, výběrová komise vydá protokol o průběhu a výsledku výběrového řízení. V obsahu protokolu se uvádí označení služebního orgánu, jenž vyhlásil výběrové řízení, dále oboru služby a služebního místa, kterého se výběrové řízení týkalo. Dále protokol obsahuje jména a příjmení členů výběrové komise, jejich podpisy, poučení o možnosti podat námitky proti výsledku výběrového řízení s uvedením lhůty podání této námitky a komu se podávají.²⁶⁶ Protokol obsahuje i výsledek daného řízení, kde budou uvedeni 3 nejvhodnější (nejlepší) žadatele, následně uvádí seznam žadatelů, kteří uspěli a jsou seřazení podle výsledků hodnocení, kterého dosáhli

²⁶⁵ Viz § 28 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²⁶⁶ Viz § 164 odst. 3, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

a následně zde budou uvedeni žadatelé, jenž neuspěli. To platí za předpokladu, že zde byl dostatečný počet žadatelů, může se stát, že se do výběrového řízení přihlásí jen 2 osoby. Všichni žadatelé obdrží protokol o průběhu a výsledku výběrového řízení, kde bude uvedeno, zda uspěli či neuspěli. Tímto jsou vyrozuměni o výsledku výběrového řízení.

Následně z 3 vybraných nejvhodnějších žadatelů²⁶⁷ služební orgán daného služebnímu úřadu a bezprostředně nadřízený představený žadatele vyberou vhodného kandidáta z této třetice a uzavřou mezi sebou písemnou dohodu, jejímž obsahem je shodný projev vůle stran, kterým vyberou nejvhodnějšího žadatele, jenž obsadí dané služební místo. Může taková situace, ve které úspěšný žadatel odstoupí z výběrového řízení, v tom případě se bude volit nejvhodnější žadatel mezi zbývajících dvěma úspěšnými žadateli, ale i ti mohou odstoupit. Jako další alternativa by mohl být výběr kandidátu se seznamu, který výběrová komise vypracovala, v němž jsou uvedeni ostatní úspěšní žadatelé, kteří ale nebyli mezi 3 nejlepšími. Pokud by žádný kandidát neuspěl, nebo by všichni kandidáti odstoupili a tudíž by zde nebyl žádný kandidát, služební orgán výběrového řízení usnesením zruší a vyhlásí se nové výběrové řízení.²⁶⁸ Může se stát, že se do výběrového řízení přihlásí pouze jeden žadatel a ten ve výběrovém řízení uspěje, takže ve finále může případnou dohodu služební orgán a bezprostředně nadřízený představený, uzavřít ohledně tohoto kandidáta.

Avšak strany, jenž tuto dohodu uzavírají, tedy služební orgán a bezprostředně nadřízený představený, si nemusí vybrat žádného z kandidátů kteří uspěli ve výběrovém řízení, ani z 3 nejvhodnějších kandidátů. Dokonce by tak nemuseli učinit ani v případě, pokud by zbýval na konci výběrového řízení pouze jediný kandidát. Je tedy pouze na těchto stranách, zda tuto dohodu uzavřou či ne. Strany mají určitou volnost při rozhodování, zda bude taková dohoda uzavřena, musí však vůči žadatelům uplatňovat přístup rovného zacházení a zákazů diskriminace. Tudíž výsledek výběrového řízení pro ně není závazný a případnému úspěšnému žadateli zde nevzniká žádný právní nárok na to, aby byla tato dohoda uzavřena. V případě že žádný kandidát není vybrán, se výběrové řízení zruší a vyhlásí se

²⁶⁷ Nebo jen úspěšných žadatelů, pokud je jich méně než 3.

²⁶⁸ Viz § 28 odst. 4, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

nové. V praxi může být kandidát pozván na neformální pohovor se služebním orgánem a bezprostředně nadřízeným představeným, aby daného kandidáta lépe poznali a rozhodli se, zda je vhodný na toto služební místo. Pokud je služební orgán současně bezprostředně nadřízený představený, pouze vybere nejvhodnějšího žadatele (žádná dohoda se neuzavírá).²⁶⁹

Za zmínku stojí, že při pohovorů, je povinná přítomnost pouze výběrové komise a žadatele (kandidáta), nikoli však služebního orgánu a bezprostředně nadřízeného představeného. Ti tam mohou, ale nemusí být a při výběru vhodného kandidáta nerozhodují. Často jsou u pohovorů přítomní, neboť jím to pomůže posoudit vhodnost daného kandidáta na danou pozici.

Pokud je však daná dohoda uzavřena, následně se přistoupí ke vstupní lékařské prohlídce, které se dotyčný žadatel musí podrobit. Tuto lékařskou prohlídku poskytuje poskytovatel pracovně lékařských služeb na základě zákona č. 373/2011 Sb., *o specifických zdravotních službách*. Pokud by lékařský posudek stanovil, že je dotyčný žadatel zdravotně nezpůsobilý, tak uvedená dohoda je považovaná od začátku za neplatnou a tudíž žadatel nebude přijat do služebního poměru.²⁷⁰

Pokud žadatel zdárně absolvuje vstupní lékařskou prohlídkou, dalším krokem je vydání rozhodnutí o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo (či jmenování na místo představeného). I když se *de facto* jedná o dvě samostatná rozhodnutí, protože se vydávají ve stejný časový okamžik, jsou spojená do jednoho rozhodnutí obsahujícího více výroků.²⁷¹ Pokud by se výběrového řízení účastnil státní zaměstnanec, který již je ve služebním poměru a byl by úspěšný, nemusí znova podstupovat lékařskou prohlídku a postačí mu doložit platné lékařské potvrzení, neboť ji už v minulosti absolvoval. U státního zaměstnance se pouze vydá rozhodnutí o zařazení na služební místo či jmenování na služební místo představeného podle druhu místa.

²⁶⁹ Viz str. 152, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁷⁰ Viz § 28 odst. 5, zákon č. 234/2014 Sb., *o státní službě* v posledním znění.

²⁷¹ Viz str. 21, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

Náležitosti rozhodnutí o přijetí do služebního poměru jsou upravené v § 30 odst. 1 ZSS. Mezi tyto náležitosti patří označení osoby přijaté o služebního poměru (jméno a příjmení, datum a místo narození), obor služby, označení služebního místa, den vzniku služebního poměru a den nástupu do služby, ustanovení zda je výkon služby na dobu určitou či neurčitou (v případě doby určité vymezení na jak dlouho), označení služebního úřadu, kde bude vykonávaná služba, služební označení, ujednání o zkušební době, platové zařazení státního zaměstnance a délku kratší služební doby pokud byla povolena.²⁷²

Náležitosti v rozhodnutí o zařazení na služební místo, nebo o jmenování na služební místo představeného obsahuje obdobné náležitosti²⁷³ jako u rozhodnutí o přijetí do služebního poměru s výjimkou ustanovení o zkušební době. Protože se jedná o správní rozhodnutí, musí mít strukturu jakou mají i další rozhodnutí vydané podle správního řádu, tedy výrok, odůvodnění a poučení.

Tato rozhodnutí budou uložena ve spise výběrového řízení, ale také v osobním spise daného státního zaměstnance.

Služební poměr vznikne dnem uvedeném v rozhodnutí o přijetí do služebního poměru. Zpravidla se tento den shoduje i se dnem nástupu do služby, ale nemusí to platit vždy a jedná se o náležitost, která je v daném rozhodnutí také uvedená. Tímto dnem se myslí den, kdy státní zaměstnanec fakticky začne vykonávat službu. V den nástupu do služby státní zaměstnanec skládá služební slib. Jeho znění je upraveno v § 32 odst. 2 ZSS. Slib je státnímu zaměstnanci předčítán a po jeho přečtení státní zaměstnanec potvrdí tento slib slovy: „Tak slibuji!“. ZSS nestanovuje, kdo musí slib předčítat, ale může tak učinit služební orgán či osoba tímto orgánem pověřená. Slib se však skládá před služebním orgánem. Složením služební slibu se završuje proces přijetí státního zaměstnance do služebního poměru.²⁷⁴ Pokud by státní zaměstnanec odmítl slib složit či by jej složil v výhradami, má se za to že služební poměr daného zaměstnance je od počátku

²⁷² Viz §30 odst. 1, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²⁷³ Viz § 30 odst. 2, zákon č. 234/2014 Sb., o státní službě v posledním znění.

²⁷⁴ Viz str. 168, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

neexistující. Pokud by ve výběrovém řízení uspěl stávající státní zaměstnanec ve služebním poměru, znovu tento slib neskládá.

6.4. Neúspěšní žadatele

Žadatele, kteří u pohovoru neuspěli a ti kteří uspěli, ale nebyli vybráni mezi nejvhodnější žadatele, mohou do pěti dnů ode dne doručení tohoto protokolu o průběhu a výsledku výběrového řízení podat písemné námitky. Mohou být podané jak v listinné podobě, tak i v elektronické formě.²⁷⁵ Písemné námitky nemohou podat ti, kteří byli vybráni jako nejvhodnější žadatele. Zmíním jen, že v daném protokolu nemusí být žádné odůvodnění, proč nebyli neúspěšní žadatele vybráni. Tyto námitky jsou podávány výběrové komisi, která i nich zároveň i rozhoduje. Námitky musí být jasně a specifický odůvodněný a musí z ní vyplývat, vůči jaké části protokolu směřují a vůči jakému výběrovému řízení směřují.²⁷⁶ Žadatel může namítat vůči jakékoliv skutečnosti, která by mohla ovlivnit zákonnost výběrového řízení.²⁷⁷ Výběrová komise jim může vyhovět a výběrové řízení je v tomto případě zrušeno, v opačném případě budou námitky zamítnuty jako nedůvodné.²⁷⁸ O námitkách by výběrová komise měla rozhodnout do 15 dnů ode dne doručení jejich doručení. O výsledku vyřízení námitky je žadatel vyrozuměn.

Další možností je žaloba podaná civilnímu soudu dle § 10 antidiskriminačního zákona,²⁷⁹ musí se však jednat o případ vyloučení kandidáta z určitého diskriminačního důvodu a musí do být prokázáno. Pokud by žadatel uspěl, nevzniká mu nárok na to být přijat do služebního poměru, ale mohlo by mu být přiznáno zadostiučinění a dokonce by mu mohla být nahrazena nemajetková újma.²⁸⁰

²⁷⁵ Např. námitky podané prostřednictvím datové schránky.

²⁷⁶ Viz str. 847, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁷⁷ Viz str. 847, HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

²⁷⁸ Viz str. 19, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

²⁷⁹ Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů v posledním znění.

²⁸⁰ Viz str. 126, HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

7. Závěr

Státní služba je dynamický, velmi rozsáhlý a heterogenní subsystém patřící do oblasti státní správy. Její podobu a obsah upravuje velké množství právních předpisů různé právní síly, ale také velké množství předpisu, jenž právními předpisy nejsou, jako jsou např. interní předpisy. Význam, který se za tímto pojmem skrývá je těžko definovatelný a do jisté míry i obtížně uchopitelný. Není účelné ani praktické se tento subsystém snažit přesně vymežit konkrétní definicí, ale spíše se snažit ho pochopit skrze komponenty, ze kterých se skládá a jeho definičních znaků, jenž nám vymezují daný subsystém a tím nám umožňují pochopit základní význam a podstatu tohoto subsystému. V této práci jsme vymezovali určité rysy a hlediska jak na státní službu můžeme nazírat a skrze tohoto přístupu si o ní vytvořit konkrétní představu. Důležitou roli pro pochopení státní služby má správní věda (či správní nauka), která nám definuje podstatu veřejné správy, její organizaci a činnosti. V podstatě zkoumá veřejnou správu jako takovou. Státní služba je součástí veřejné správy, tudíž poznatky, jenž nám správní věda o této správě poskytuje, nám umožní nejen zasadit státní službu do určitého kontextu a tím jí lépe pochopit, ale tyto poznatky nám zároveň blíže definují státní službu, neboť jsou aplikovatelné i na ní. Veřejná správa je velmi abstraktní a těžko uchopitelný pojem, správní věda ho však úspěšným způsobem definuje tím, že popisuje jeho pojetí (formální a materiální) a komponenty, které veřejnou správu utváří a tím vnáší pochopení o tomto systému pro ty, kteří se o danou oblast poznání zajímají. Státní služba není pojem, jenž by byl abstraktní do stejné míry jako je pojem „veřejné správy“, ale stále se jedná o velmi obecný pojem. Považují proto za vhodné, podobným způsobem jakým správní věda vymezila pojem veřejné správy, takto popsat i význam pojmu „státní služby“, neboť se tento postup osvědčil v minulosti a to u systému (pojmu), který byl ještě náročnější na definování. Doporučují proto podobným způsobem pochopit a popsat státní službu jako takovou, za předpokladu, že čtenář podobným způsobem studoval i veřejnou správu. Lépe mu to pomůže zorganizovat si poznatky o státní službě a zjištěné informace poslouží jako podklad pro lepší chápání a definici tohoto subsystému. Správní věda nám pro tento způsob vymezení státní služby poslouží jen v omezené míře, osoba zajímající se o tuto

problematiku by již měl čerpat z různých právních předpisů, kde ZSS bude hrát velmi důležitou avšak nikoli jedinou roli.

Státní služba musí být někým vykonávaná v praxi, tedy někdo musí zajistit její fungování. To budou zpravidla státní zaměstnanci. Definování pojmu „státní zaměstnanec“ je mnohem jednodušší, kvůli jeho konkrétní povaze a také protože jeho význam v podstatě upravuje jeden hlavní právní předpis a tím je ZSS. Ten nám poskytuje obecnou definici státního zaměstnance a také určité definice některých typů těchto zaměstnanců (např. představený). Dále nám ZSS uvádí i další relevantní informace o těchto zaměstnancích, které nám poslouží jako dílčí definiční znaky, jenž nám pomůžou si o nich vytvořit celistvou představu a blíže si tyto zaměstnance vymežit. Mezi tyto hlavní definiční znaky patří předpoklady, jenž musí státní zaměstnanec splnit, aby mohl stát takovým zaměstnancem. Byť ZSS hraje ústřední roli pro definování pojmu „státní zaměstnanec“, další pomoc nám v tomto ohledu mohou poskytnout odborné monografie, jenž pojednávají o státní službě. Autoři těchto děl provádí určitá porovnání státních zaměstnanců se zaměstnanci v soukromé sféře a uvedené odlišnosti nám poslouží jako další definiční znaky vymezující státního zaměstnance.

8. Seznam použité literatury a další zdroje

Monografie

ERÉNYI, Tereza, Diana KANTOROVÁ a Daniel VEJSADA. *Vyznejte se v zákoně o státní službě: podle právní úpravy k 30. listopadu 2016*. Brno: BizBooks, 2017. ISBN 978-80-265-0607-2.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-652-1.

HOMFRAY, Šárka, Dominika KLEVETOVÁ a Michal STANĚK. *Praktický průvodce státní službou*. Praha: Grada Publishing, 2020. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-271-1756-7.

HORZINKOVÁ Eva a Zdeněk FIALA. *Správní právo hmotné: obecná část. 2.*, aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-092-5.

HORZINKOVÁ Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní. 6.* aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-365-0.

HŘEBÍKOVÁ, Iva et al. *Zákon o státní službě: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-842-9.

MACHAČ, Martin et al. *Vyznejte se v pracovním právu: nezbytná příručka každého zaměstnance*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0266-01.

SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo. 4.*, aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4.

Digitalizované knihy

MALAST, Jan. *Správní právo přehledně* [online]. [B.m.], verze ke dni 1. září 2021. [cit. 08.08.2022]. Dostupné z: <https://www.spravko.cz/produkty/ebook-spravni-pravo-prehledne/>

Skripta

Organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců: obor státní služby č. 63 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, březen 2022. [cit. 09.08.2022]. Studijní texty pro úřednickou zkoušku. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/skripta-63-organizacni-veci-statni-sluzby-a-sprava-sl-vztahu-20220331-verze-pro-tisk-pdf.aspx>

Právní předpisy a interní předpisy

Zákony

Zákon České národní rady č.2/1969 Sb., *o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky* v posledním znění.

Zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění.

Zákon č. 2/1993 Sb., *Listina základních práva a svobod* v posledním znění.

zákon č. 347/1997 Sb., *o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky* v posledním znění.

Zákon č. 128/2000 Sb., *o obcích* v posledním znění.

Zákon č. 129/2000 Sb., *o krajích* v posledním znění.

Zákon č. 258/2000 Sb., *o ochraně veřejného zdraví* v posledním znění.

Zákon č. 361/2000 Sb., *o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů* v posledním znění.

Zákon č. 312/2002 Sb., *o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů* v posledním znění.

Zákon č. 314/2002 Sb., *o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem* v posledním znění.

Zákon č. 361/2003 Sb. *o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů* v posledním znění.

Zákon č. 500/2004 Sb., *správní řád* v posledním znění.

Zákon č. 262/2006 Sb., *zákoník práce* v posledním znění.

Zákon č. 198/2009 Sb., *o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů* v posledním znění.

Zákon č. 89/2012 Sb., *občanský zákoník* v posledním znění.

Zákon č. 234/2014 Sb., *zákon o státní službě* v posledním znění.

Zákon č. 250/2014 Sb., *o změně zákona souvisejících s přijetím zákona o státní službě* v posledním znění.

Zákon č. 51/2020 Sb., *o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů* v posledním znění.

Podzákoné právní předpisy

Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., *o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů* v posledním znění.

Nařízení vlády č. 302/2014 Sb., *o katalogu správních činností* v posledním znění.

Nařízení vlády č. 92/2015 Sb., *o pravidlech pro organizaci služebního úřadu* v posledním znění.

Nařízení vlády č. 1/2019 Sb., *o oborech státní služby* v posledním znění.

Vyhlášky

Vyhláška č. 162/2015 Sb., *o podrobnostech úřednické zkoušky* v posledním znění.

Vyhláška č. 345/2020 Sb., *o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem* v posledním znění.

Vyhláška č. 346/2020 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s rozšířenou působností, území obvodů hlavního města Prahy a příslušnosti některých obcí do jiného okresu v posledním znění.

Interní předpisy

Služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č.3/2015, *kterým se stanoví podrobnosti vydávání služebních předpisů* v posledním znění.

Služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 3/2017, *kterým se stanoví pravidla předkládání systemizace služebních a pracovních míst, jejich změn, úprav a aktualizací, návrhů organizační struktury a jejich změn ve služebním úřadu* v posledním znění.

Služební předpis náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 4/2017, o *charakteristice služebních míst* v posledním znění.

Metodický pokyn náměstka ministra vnitra pro státní službu č. 1/2019, *kterým se stanoví podrobnosti k provádění výběrových řízení* v posledním znění.

Ostatní internetové zdroje

Kancelář náměstka ministra vnitra pro státní službu. O informačním systému o státní službě. In: *Mvcr.cz* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 6. září 2016 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/o-informacnim-systemu-o-statni-sluzbe.aspx>

Kancelář náměstka MV pro státní službu. Seznam služebních úřadů. In: *Mvcr.cz* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 26. srpna 2019 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/seznam-sluzebnich-uradu.aspx>

Organizační struktura ČSÚ. In: *Czso.cz* [online]. Český statistický úřad, aktualizováno dne 01.03.2022 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/organizacni_struktura

Organizační schéma úřadu průmyslového vlastnictví. In: *Upv.gov.cz* [online]. Úřad průmyslového vlastnictví, platné ke dni 1. 4. 2022 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://upv.gov.cz/o-uradu/zakladni-informace/organizacni-schema>

Organizační schéma státní baňské správy k 1. 1. 2022. In: *Cbusbs.cz* [online]. Český baňský úřad, 29. duben 2022 10:58 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <http://www.cbusbs.cz/cs/obvodni-bansky-urad-2>

Odbor vzdělávání a mezinárodní spolupráce ve státní službě. Zkušební otázky a odborná literatura. In: *Mvcr.cz* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 28. června 2022 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/clanek/zkusebni-otazky-a-odborna-literatura.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Organizační struktura Ministerstva vnitra a jeho odbory. In: *Mvcr.cz* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, © 2022 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/organizacni-struktura-362751.aspx>

Organizační struktura a organizační řád MŠMT. *Msmc.cz* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, © 2013 – 2022 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.msmc.cz/ministerstvo/organizacni-struktura>

Organizační struktura Ministerstva životního prostředí. In: *Mzp.cz* [online]. Ministerstvo životního prostředí, © 2008 – 2022 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/organizacni_struktura

Ministerstvo vnitra České republiky [online]. MVČR, © 2022 [cit. 2022-08-08]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/>

9. Seznam příloh

Příloha č. 1 – Seznam služebních úřadů

Příloha č. 2 – Žádost o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo

Příloha č. 1

SEZNAM SLUŽEBNÍCH ÚŘADŮ	
	Název
11	Úřad vlády ČR
2	Ministerstvo dopravy
3	Drážní inspekce
4	Drážní úřad
5	Státní plavební správa
6	Úřad pro civilní letectví
7	Ústav pro odborné zjišťování příčin leteckých nehod
8	Státní fond dopravní infrastruktury
9	Ministerstvo financí
10	Finanční analytický úřad
11	Generální finanční ředitelství
12	Odvolací finanční ředitelství
	Finanční úřady
13	Finanční úřad pro hlavní město Prahu
14	Finanční úřad pro Středočeský kraj
15	Finanční úřad pro Jihočeský kraj
16	Finanční úřad pro Plzeňský kraj
17	Finanční úřad pro Karlovarský kraj
18	Finanční úřad pro Ústecký kraj
19	Finanční úřad pro Liberecký kraj
20	Finanční úřad pro Královéhradecký kraj
21	Finanční úřad pro Pardubický kraj
22	Finanční úřad pro Kraj Vysočina
23	Finanční úřad pro Jihomoravský kraj
24	Finanční úřad pro Olomoucký kraj
25	Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj
26	Finanční úřad pro Zlínský kraj
27	Specializovaný finanční úřad
28	Ministerstvo kultury

29	Ministerstvo obrany
	Krajská vojenská velitelství
30	Krajské vojenské velitelství hlavní město Praha
31	Krajské vojenské velitelství Praha – Středočeský kraj
32	Krajské vojenské velitelství Plzeň
33	Krajské vojenské velitelství České Budějovice
34	Krajské vojenské velitelství Karlovy Vary
35	Krajské vojenské velitelství Ústí nad Labem
36	Krajské vojenské velitelství Hradec Králové
37	Krajské vojenské velitelství Pardubice
38	Krajské vojenské velitelství Liberec
39	Krajské vojenské velitelství Jihlava
40	Krajské vojenské velitelství Brno
41	Krajské vojenské velitelství Ostrava
42	Krajské vojenské velitelství Olomouc
43	Krajské vojenské velitelství Zlín
	Újezdni úřady
44	Újezdni úřad vojenského újezdu Boletice
45	Újezdni úřad vojenského újezdu Březina
46	Újezdni úřad vojenského újezdu Hradiště
47	Újezdni úřad vojenského újezdu Libavá
48	Úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti
49	Ministerstvo práce a sociálních věcí
50	Česká správa sociálního zabezpečení
51	Pražská správa sociálního zabezpečení
52	Městská správa sociálního zabezpečení Brno
53	Okresní správa sociálního zabezpečení Benešov
54	Okresní správa sociálního zabezpečení Beroun
55	Okresní správa sociálního zabezpečení Blansko
56	Okresní správa sociálního zabezpečení Brno - venkov
57	Okresní správa sociálního zabezpečení Bruntál
58	Okresní správa sociálního zabezpečení Břeclav
59	Okresní správa sociálního zabezpečení Česká Lípa
60	Okresní správa sociálního zabezpečení České Budějovice
61	Okresní správa sociálního zabezpečení Český Krumlov

62	Okresní správa sociálního zabezpečení Děčín
63	Okresní správa sociálního zabezpečení Domažlice
64	Okresní správa sociálního zabezpečení Frýdek-Místek
65	Okresní správa sociálního zabezpečení Havlíčkův Brod
66	Okresní správa sociálního zabezpečení Hodonín
67	Okresní správa sociálního zabezpečení Hradec Králové
68	Okresní správa sociálního zabezpečení Cheb
69	Okresní správa sociálního zabezpečení Chomutov
70	Okresní správa sociálního zabezpečení Chrudim
71	Okresní správa sociálního zabezpečení Jablonec nad Nisou
72	Okresní správa sociálního zabezpečení Jeseník
73	Okresní správa sociálního zabezpečení Jičín
74	Okresní správa sociálního zabezpečení Jihlava
75	Okresní správa sociálního zabezpečení Jindřichův Hradec
76	Okresní správa sociálního zabezpečení Karlovy Vary
77	Okresní správa sociálního zabezpečení Karviná
78	Okresní správa sociálního zabezpečení Kladno
79	Okresní správa sociálního zabezpečení Klatovy
80	Okresní správa sociálního zabezpečení Kolín
81	Okresní správa sociálního zabezpečení Kroměříž
82	Okresní správa sociálního zabezpečení Kutná Hora
83	Okresní správa sociálního zabezpečení Liberec
84	Okresní správa sociálního zabezpečení Litoměřice
85	Okresní správa sociálního zabezpečení Louny
86	Okresní správa sociálního zabezpečení Mělník
87	Okresní správa sociálního zabezpečení Mladá Boleslav
88	Okresní správa sociálního zabezpečení Most
89	Okresní správa sociálního zabezpečení Náchod
90	Okresní správa sociálního zabezpečení Nový Jičín
91	Okresní správa sociálního zabezpečení Nymburk
92	Okresní správa sociálního zabezpečení Olomouc
93	Okresní správa sociálního zabezpečení Opava
94	Okresní správa sociálního zabezpečení Ostrava
95	Okresní správa sociálního zabezpečení Pardubice
96	Okresní správa sociálního zabezpečení Pelhřimov

97	Okresní správa sociálního zabezpečení Písek
98	Okresní správa sociálního zabezpečení Plzeň - jih
99	Okresní správa sociálního zabezpečení Plzeň - město
100	Okresní správa sociálního zabezpečení Plzeň - sever
101	Okresní správa sociálního zabezpečení Praha - východ
102	Okresní správa sociálního zabezpečení Praha - západ
103	Okresní správa sociálního zabezpečení Prachatice
104	Okresní správa sociálního zabezpečení Prostějov
105	Okresní správa sociálního zabezpečení Přerov
106	Okresní správa sociálního zabezpečení Příbram
107	Okresní správa sociálního zabezpečení Rakovník
108	Okresní správa sociálního zabezpečení Rokycany
109	Okresní správa sociálního zabezpečení Rychnov nad Kněžnou
110	Okresní správa sociálního zabezpečení Semily
111	Okresní správa sociálního zabezpečení Sokolov
112	Okresní správa sociálního zabezpečení Strakonice
113	Okresní správa sociálního zabezpečení Svitavy
114	Okresní správa sociálního zabezpečení Šumperk
115	Okresní správa sociálního zabezpečení Tábor
116	Okresní správa sociálního zabezpečení Tachov
117	Okresní správa sociálního zabezpečení Teplice
118	Okresní správa sociálního zabezpečení Trutnov
119	Okresní správa sociálního zabezpečení Třebíč
120	Okresní správa sociálního zabezpečení Uherské Hradiště
121	Okresní správa sociálního zabezpečení Ústí nad Labem
122	Okresní správa sociálního zabezpečení Ústí nad Orlicí
123	Okresní správa sociálního zabezpečení Vsetín
124	Okresní správa sociálního zabezpečení Vyškov
125	Okresní správa sociálního zabezpečení Zlín
126	Okresní správa sociálního zabezpečení Znojmo
127	Okresní správa sociálního zabezpečení Žďár nad Sázavou
128	Státní úřad inspekce práce
129	Oblastní inspektorát práce pro hlavní město Prahu
130	Oblastní inspektorát práce pro Středočeský kraj
131	Oblastní inspektorát práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu

132	Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský a Karlovarský kraj
133	Oblastní inspektorát práce pro Ústecký a Liberecký kraj
134	Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký a Pardubický kraj
135	Oblastní inspektorát práce pro Jihomoravský a Zlínský kraj
136	Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj
137	Úřad práce ČR
138	Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí
139	Ministerstvo pro místní rozvoj
140	Centrum pro regionální rozvoj
141	Ministerstvo průmyslu a obchodu
142	Agentura pro podnikání a inovace
143	Česká obchodní inspekce
144	Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva
145	Státní energetická inspekce
146	Puncovní úřad
147	Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví
148	Ministerstvo spravedlnosti
149	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
150	Česká školní inspekce
151	Ministerstvo vnitra
152	Národní archiv
	Státní oblastní archivy
153	Státní oblastní archiv v Praze
154	Státní oblastní archiv v Třeboni
155	Státní oblastní archiv v Plzni
156	Státní oblastní archiv v Litoměřicích
157	Státní oblastní archiv v Zámrsku
158	Moravský zemský archiv v Brně
159	Zemský archiv v Opavě
160	Správa základních registrů
161	Ministerstvo zahraničních věcí
162	Ministerstvo zdravotnictví
	Krajské hygienické stanice
163	Hygienická stanice hlavního města Prahy
164	Krajská hygienická stanice Středočeského kraje

165	Krajská hygienická stanice Jihočeského kraje
166	Krajská hygienická stanice Plzeňského kraje
167	Krajská hygienická stanice Karlovarského kraje
168	Krajská hygienická stanice Ústeckého kraje
169	Krajská hygienická stanice Libereckého kraje
170	Krajská hygienická stanice Královéhradeckého kraje
171	Krajská hygienická stanice Pardubického kraje
172	Krajská hygienická stanice kraje Vysočina
173	Krajská hygienická stanice Jihomoravského kraje
174	Krajská hygienická stanice Olomouckého kraje
175	Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje
176	Krajská hygienická stanice Zlínského kraje
177	Státní ústav pro kontrolu léčiv
178	Ministerstvo zemědělství
179	Česká plemenářská inspekce
180	Státní veterinární správa
181	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
182	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
183	Státní pozemkový úřad
184	Státní zemědělský intervenční fond
185	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
186	Ministerstvo životního prostředí
187	Česká inspekce životního prostředí
188	Agentura ochrany přírody a krajiny ČR
189	Státní fond životního prostředí
190	Archiv bezpečnostních složek
191	Český báňský úřad
	Obvodní báňské úřady
192	Obvodní báňský úřad pro území Hlavního města Prahy a kraje Středočeského
193	Obvodní báňský úřad pro území krajů Plzeňského a Jihočeského
194	Obvodní báňský úřad pro území kraje Karlovarského
195	Obvodní báňský úřad pro území kraje Ústeckého
196	Obvodní báňský úřad pro území krajů Královéhradeckého a Pardubického
197	Obvodní báňský úřad pro území krajů Jihomoravského a Zlínského
198	Obvodní báňský úřad pro území krajů Moravskoslezského a Olomouckého

199	Obvodní báňský úřad pro území krajů Libereckého a Vysočina
200	Český statistický úřad
201	Český telekomunikační úřad
202	Český úřad zeměměřický a katastrální
	Katastrální úřady
203	Katastrální úřad pro hlavní město Prahu
204	Katastrální úřad pro Jihočeský kraj
205	Katastrální úřad pro Karlovarský kraj
206	Katastrální úřad pro Královéhradecký kraj
207	Katastrální úřad pro Liberecký kraj
208	Katastrální úřad pro Plzeňský kraj
209	Katastrální úřad pro Pardubický kraj
210	Katastrální úřad pro Středočeský kraj
211	Katastrální úřad pro Ústecký kraj
212	Katastrální úřad pro Jihomoravský kraj
213	Katastrální úřad pro Moravskoslezský kraj
214	Katastrální úřad pro Olomoucký kraj
215	Katastrální úřad pro Vysočinu
216	Katastrální úřad pro Zlínský kraj
	Zeměměřické a katastrální inspektoráty
217	Zeměměřický a katastrální inspektorát v Brně
218	Zeměměřický a katastrální inspektorát v Českých Budějovicích
219	Zeměměřický a katastrální inspektorát v Liberci
220	Zeměměřický a katastrální inspektorát v Opavě
221	Zeměměřický a katastrální inspektorát v Pardubicích
222	Zeměměřický a katastrální inspektorát v Plzni
223	Zeměměřický a katastrální inspektorát v Praze
224	Zeměměřický úřad
225	Energetický regulační úřad
226	Národní sportovní agentura
227	Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
228	Správa státních hmotných rezerv
229	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
230	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
231	Úřad pro ochranu osobních údajů

232	Úřad průmyslového vlastnictví
233	Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí
234	Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře

Stav k 1. 8. 2019 (vznik Národní sportovní agentury k 1. 8. 2019)

Aktualizovala sekce pro státní službu Ministerstva vnitra

Příloha č. 2

VZOR

Žádost

o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo
o zařazení na služební místo²⁸¹

Označení a adresa služebního orgánu, kterému je žádost adresována	
--	--

Údaje o žadateli

Jméno(a) a příjmení, titul	
Datum narození	
Adresa místa trvalého pobytu²⁸² ve tvaru obec, část obce, ulice, číslo popisné, PSČ, stát	
Adresa pro doručování, pokud je odlišná od adresy místa trvalého pobytu	
Telefonní číslo²⁸³	
E-mail nebo ID datové schránky³	

Údaje sloužící k obstarání výpisu z evidence Rejstříku trestů²⁸⁴

Rodné příjmení	
Rodné číslo	
Pohlaví	
Stát narození	
Okres narození	
Obec narození	

²⁸¹ Vyznačte „Žádost o přijetí do služebního poměru a zařazení na služební místo“, pokud dosud nejste ve služebním poměru podle zákona o státní službě. Pokud již jste ve služebním poměru, vyznačte „Žádost o zařazení na služební místo“.

²⁸² Místo trvalého pobytu podle § 10 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.

²⁸³ Nepovinný údaj.

²⁸⁴ Nepovinný údaj. Pokud žadatel do žádosti poskytne údaje nutné k obstarání výpisu z evidence Rejstříku trestů, není již povinen doložit výpis z evidence Rejstříku trestů, neboť si ho služební orgán vyžádá na základě poskytnutých údajů přímo od Rejstříku trestů. *(Pokud z objektivních důvodů služební orgán nebude obstarávat výpis z evidence Rejstříku trestů dálkovým způsobem, tato tabulka včetně poznámky pod čarou č. 4 se neuvede.)*

Specifikace žádosti

Žádám o přijetí do služebního poměru²⁸⁵ a ☐
zařazení na služební místo²⁸⁶ _____ _____
ve služebním úřadu _____
v odboru _____
v oddělení _____

Čestné prohlášení²⁸⁷

Pro účely výběrového řízení v souladu s § 25 odst. 1 písm. c) a § 26 odst. 1 zákona o státní službě v návaznosti na povinnost doložit splnění předpokladu plné svéprávnosti prohlašuji, že jsem podle § 15 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, plně svéprávný/á, resp. že má svéprávnost nebyla soudem omezena.

Pro účely výběrového řízení v souladu s v § 25 odst. 1 písm. f) a § 26 odst. 3 zákona o státní službě v návaznosti na povinnost doložit splnění předpokladu potřebné zdravotní způsobilosti na základě znalosti svého zdravotního stavu dále prohlašuji, že mám potřebnou zdravotní způsobilost k výkonu služby na předmětném služebním místě.

Pro účely výběrového řízení v souladu s § 26 odst. 2 v návaznosti na povinnost doložit splnění předpokladů uvedených v § 25 odst. 1 písm. a) a e) zákona o státní službě také prohlašuji, že

jsem státním občanem²⁸⁸
_____ ,

jsem dosáhl/a vzdělání stanoveného zákonem o státní službě pro předmětné služební místo, a to

²⁸⁵ Vyznačte pouze v případě, pokud nejste dosud ve služebním poměru podle zákona o státní službě.

²⁸⁶ Doplňte konkrétní název služebního místa dle oznámení o vyhlášení výběrového řízení.

²⁸⁷ S výjimkou prohlášení o svéprávnosti a zdravotní způsobilosti zaškrtněte jednotlivě u každého předpokladu a doplňte podle vysvětlivek, pokud k žádosti nebudete splnění uvedeného předpokladu dokládat listinou. Tu je však třeba doložit následně nejpozději před konáním pohovoru.

²⁸⁸ Doplňte „České republiky“, jste-li občanem České republiky, nebo celý název jiného členského státu Evropské unie nebo celý název státu, který je smluvním státem Dohody o Evropském hospodářském prostoru (Norsko, Lichtenštejnsko, Island), jehož jste občanem. Pokud je v oznámení o vyhlášení výběrového řízení uvedeno, že byl podle § 25 odst. 4 zákona o státní službě na služební místo stanoven požadavek státního občanství České republiky, bude žádost osoby, která není státním občanem České republiky, vyřazena.

289
— ,

neboť jsem úspěšně absolvoval/a studijní program v oboru

290
—

na

291
.

Poučení: výše uvedená čestná prohlášení o státním občanství a o dosaženém vzdělání nahrazují listiny prokazující splnění předpokladů uvedených § 25 odst. 1 písm. a) a e) zákona o státní službě pouze při podání žádosti a žadatel je povinen listiny prokazující splnění těchto předpokladů (v originále nebo úředně ověřené kopii) doložit následně nejpozději před konáním pohovoru nebo písemné zkoušky, je-li konána před pohovorem.

Seznam příloh žádosti

1. Originál, úředně ověřená nebo prostá kopie osvědčení o státním občanství žadatele [§ 25 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 26 zákona o státní službě]²⁹²
2. Výpis z evidence Rejstříku trestů, který není starší než 3 měsíce, **resp. obdobný doklad o bezúhonnosti, není-li žadatel státním občanem České republiky**²⁹³ [§ 25 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 26 odst. 1 zákona o státní službě]²⁹⁴

²⁸⁹ Doplňte podle stupně dosaženého vzdělání - středního vzdělání s výučním listem / středního vzdělání s maturitní zkouškou / vyššího odborného vzdělání / vysokoškolského vzdělání v bakalářském studijním programu / vysokoškolského vzdělání v magisterském studijním programu.

²⁹⁰ Doplňte obor.

²⁹¹ Doplňte název školy.

²⁹² Státní občanství lze při podání žádosti prokázat doložením originálu, úředně ověřené kopie nebo prosté kopie osvědčení o státním občanství žadatele. Doložení této listiny však lze nahradit tím, že žadatel zaškrtně a doplní čestné prohlášení o státním občanství, které je součástí této žádosti, popř. doloží čestné prohlášení na samostatné listině. Nejpozději před konáním pohovoru je třeba doložit příslušnou listinu, kterou bude státní občanství žadatele prokázáno (tj. předložit originál občanského průkazu nebo jiného průkazu totožnosti, popř. originál nebo úředně ověřenou kopii osvědčení o státním občanství).

²⁹³ Jde o doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů, který nesmí být starší než 3 měsíce, osvědčující bezúhonnost, vydaný státem, jehož je žadatel státním občanem, jakož i státy, v nichž žadatel pobýval v posledních 3 letech nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců (dále jen „domovský stát“), a doložený úředním překladem do českého jazyka; pokud takový doklad domovský stát nevydává, doloží se bezúhonnost písemným čestným prohlášením.

Pokud byl podle § 25 odst. 4 zákona o státní službě na služební místo stanoven požadavek státního občanství České republiky, červeně vyznačená slova včetně této poznámky pod čarou se vypustí.

²⁹⁴ Pokud žadatel vyplní údaje v části „Údaje sloužící k obstarání výpisu z evidence Rejstříku trestů“, výpis z evidence Rejstříku trestů již nedokládá.

3. Originál, úředně ověřená kopie nebo prostá kopie dokladu o dosaženém vzdělání [§ 25 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 26 zákona o státní službě]²⁹⁵

4. Doklad prokazující znalost českého jazyka, není-li žadatel státním občanem České republiky nebo doklad prokazující, že se na žadatele vztahuje výjimka z prokazování znalosti českého jazyka (§ 25 odst. 2 zákona o státní službě)²⁹⁶

Přílohy prokazující splnění požadavků stanovených služebním předpisem podle § 25 odst. 5 zákona o státní službě (doplňte pouze tehdy, jsou-li jednotlivé požadavky na služební místo v oznámení o vyhlášení výběrového řízení požadovány)

5. Originál nebo úředně ověřená kopie vysvědčení/osvědčení nebo jiného dokladu prokazujícího úroveň znalosti cizího jazyka [§ 25 odst. 5 písm. a) zákona o státní službě]²⁹⁷

6. Originál nebo úředně ověřená kopie dokladu prokazujícího odborné zaměření vzdělání [§ 25 odst. 5 písm. a) zákona o státní službě] (nejčastěji stejný doklad, jako o doklad o dosaženém vzdělání podle bodu 3 seznamu příloh)

7. Originál nebo úředně ověřená kopie listiny prokazující jiný odborný požadavek potřebný pro výkon služby [§ 25 odst. 5 písm. a) zákona o státní službě]

8. Originál nebo úředně ověřená kopie listiny prokazující způsobilost mít přístup k utajovaným informacím v souladu s právním předpisem upravujícím ochranu utajovaných informací (je-li žadatel jejím držitelem)²⁹⁸ [§ 25 odst. 5 písm. b) zákona o státní službě], popř. doklad prokazující podání žádosti o vydání této listiny²⁹⁹

Další přílohy

9. Strukturovaný profesní životopis

²⁹⁵ Pokud žadatel nezaškrtně a nedoplní čestné prohlášení o dosaženém vzdělání, které je součástí této žádosti, popř. nedoloží čestné prohlášení na samostatné listině, musí již k žádosti doložit originál, úředně ověřenou nebo alespoň prostou kopii dokladu o dosaženém vzdělání. Originál anebo úředně ověřenou kopii dokladu o dosaženém vzdělání je třeba doložit nejpozději před konáním pohovoru.

²⁹⁶ Výjimka z prokazování znalosti českého jazyka se na žadatele vztahuje, doloží-li, že absolvoval alespoň po dobu 3 školních roků základní, střední nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk.

²⁹⁷ Dle rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, č.j. MSMT-12823/2016 ze dne 8. srpna 2016, kterým se stanoví Seznam standardizovaných jazykových zkoušek pro účely systému jazykové kvalifikace zaměstnanců ve správních úřadech (není-li v oznámení o vyhlášení výběrového řízení uvedeno jinak).

²⁹⁸ Oznámení o splnění podmínek pro přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené nebo Osvědčení fyzické osoby příslušného stupně utajení (Důvěrné, Tajné nebo Přísně tajné) podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti.

²⁹⁹ Nedoložení listiny k žádosti není důvodem pro vyřazení žádosti z výběrového řízení. Pokud je požadována způsobilost mít přístup k utajovaným informacím stupně utajení Důvěrné, Tajné nebo Přísně tajné, je žadatel povinen nejpozději před (doplnit podle toho, jak je to stanoveno v oznámení o vyhlášení výběrového řízení) doložit, že alespoň požádal o vydání osvědčení pro příslušný stupeň utajení.

10. Další příloha stanovená služebním orgánem (např. motivační dopis, písemná práce na určité téma, apod.)

Žádám o to, aby v souladu s § 6 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, služební orgán obstaral ze své úřední evidence tyto doklady³⁰⁰:

Poznámky³⁰¹

Prohlašuji, že údaje uvedené v žádosti, dokladech a v přílohách jsou pravdivé, aktuální a úplné.

V

Dne:

Podpis:

Záznamy služebního orgánu³⁰²

Průkaz totožnosti _____³⁰³ předložen dne _____.

³⁰⁰ Pokud hodlá žadatel využít žádosti podle § 6 odst. 2 správního řádu, uvede název dokladů, které již má služební orgán k dispozici na základě své dřívější úřední činnosti, jsou-li tyto doklady stále platné (např. pokud se již žadatel hlásil do výběrového řízení na jiné služební místo v tomtéž služebním úřadu a doklady k dříve podané žádosti doložil, nebo pokud žadatel u tohoto služebního úřadu již pracoval a konkrétní doklady jsou součástí jeho dřívějšího personálního spisu) – např. doklad o dosaženém vzdělání.

³⁰¹ Do poznámky žadatel uvede jiné důležité skutečnosti, které mají dopad na rozhodování o žádosti, např. žádost o povolení kratší služební doby podle § 116 zákona o státní službě nebo zda zařazením na služební místo může vzniknout situace uvedená v § 43 odst. 1 zákona o státní službě (kdy státní zaměstnanci, kteří jsou sobě navzájem osobami blízkými, nesmějí být zařazeni ve službě tak, aby jeden byl přímo podřízen druhému, nebo podléhal jeho finanční nebo účetní kontrole).

³⁰² Kromě záznamu o předložení průkazu totožnosti může jít např. o záznamy o předložení některých originálních listin, z nichž služební orgán na místě opatřil kopie a vrátil je žadateli.

³⁰³ Uveďte, o jaký průkaz totožnosti se jedná (např. občanský průkaz).

Podpis oprávněné úřední osoby _____

Poučení pro žadatele:

Osobní údaje, které tímto poskytujete, budou zpracovány výhradně pro provedení tohoto výběrového řízení podle zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, tedy pro splnění úkolu prováděného při výkonu veřejné moci služebním orgánem.

Povinnost osobní údaje poskytnout a jejich rozsah vyplývá z § 45 odst. 2 a § 37 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a z § 25 a 26 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů. Následkem neposkytnutí požadovaných údajů je vyřazení žádosti z výběrového řízení podle § 27 odst. 2 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů. Poskytnuté osobní údaje zpracovávají jen pověřené úřední osoby a neposkytují je dalším příjemcům, pokud k tomu nejsou podle zákona povinné (např. na základě práva nahlížení do správního spisu). Poskytnuté osobní údaje jsou součástí správního spisu výběrového řízení a jsou v něm uloženy po dobu, která je určena spisovým a skartačním plánem služebního úřadu. Máte právo požadovat přístup k osobním údajům, a pokud zjistíte nebo se domníváte, že správce nebo zpracovatel provádí zpracování osobních údajů, které je v rozporu s ochranou Vašeho soukromého a osobního života nebo v rozporu se zákonem, zejména jsou-li osobní údaje nepřesné s ohledem na účel zpracování, můžete vznést námitku proti jejich zpracování a požadovat, aby správce nebo zpracovatel odstranil takto vzniklý stav. Zejména se může jednat o provedení opravy, omezení zpracování, nebo výmaz osobních údajů.